

Gemeente
Oude IJsselstreek

**Ontwerp-
Structuurvisie
Oude IJsselstreek 2025**

augustus 2010

**CONCEPT ONTWERP-STRUCTUURVISIE
GEMEENTE OUDE IJSSELSTREEK 2025**

24 augustus 2010

Inhoud

Voorwoord	6
1 Inleiding	8
1.1 Doel	8
1.2 Status	8
1.3 Aanpak en proces	8
1.4 Leeswijzer	10
2 Samenvatting	11
2.1 Algemeen	11
2.2 Stedelijk gebied	12
2.3 Buitengebied	16
2.4 Kernen	19
2.5 Relatie structuurvisie en grondexploitatie	21
3 Algemeen	22
3.1 Achtergrond	22
3.2 Sociaal maatschappelijke aspecten	26
3.2.1 Huidige situatie sociaal maatschappelijke aspecten	26
3.2.2 Ontwikkeling sociaal-maatschappelijke aspecten	29
3.2.3 Visie sociaal-maatschappelijke aspecten	33
3.3 Actuele demografische ontwikkeling	35
3.4 Verklaring plankaart	41
3.5 Communicatie en promotie	44
4 Stedelijk gebied	45
4.1 Ruimtelijke en functionele opbouw gemeente Oude IJsselstreek	45
4.2 Wonen	47
4.2.1 Huidige situatie wonen	47
4.2.2 Visie op wonen	47
4.3 Economie en economische voorzieningen	52
4.3.1 Huidige situatie economie en economische voorzieningen	52
4.3.2 Visie op economie en economische voorzieningen	53
4.4 Sociaal maatschappelijke voorzieningen	56
4.4.1 Huidige situatie sociaal maatschappelijke voorzieningen	56
4.4.2 Visie op sociaal maatschappelijke voorzieningen	56
4.5 Verkeer en vervoer	60
4.5.1 Huidige situatie verkeer en vervoer	60
4.5.2 Visie op verkeer en vervoer	60
4.6 Recreatie en toerisme	62
4.6.1 Huidige situatie recreatie en toerisme	62
4.6.2 Visie op Recreatie en toerisme	63
4.7 Archeologie en cultuur(historie)	66

4.7.1	Huidige situatie archeologie en cultuur(historie)	66
4.7.2	Visie op archeologie en cultuur(historie)	67
4.8	Klimaat, Duurzaamheid en energie	70
4.8.1	Huidige situatie klimaat, duurzaamheid en energie	70
4.8.2	Visie op Klimaat, duurzaamheid en energie	71
5	Buitengebied	73
5.1	Landbouw	73
5.1.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling landbouw in Nederland	73
5.1.2	Visie Landbouw	78
5.2	Ecologische hoofdstructuur en natuurgebieden	85
5.2.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling EHS en natuurgebieden	85
5.2.2	Visie Ecologische hoofdstructuur en natuurgebieden	85
5.3	Landschap	87
5.3.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling landschap	87
5.3.2	Visie landschap	88
5.3.3	Visie Paasberg-DRU	90
5.4	Water	93
5.4.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling water	93
5.4.2	Visie water	94
6	Kernen	99
6.1	Uift	100
6.1.1	Huidige situatie Uift	100
6.1.2	Visie op Uift	101
6.2	Gendringen	103
6.2.1	Huidige situatie Gendringen	103
6.2.2	Visie op Gendringen	103
6.3	Terborg	104
6.3.1	Huidige situatie Terborg	104
6.3.2	Visie op Terborg	106
6.4	Silvolde	108
6.4.1	Huidige situatie Silvolde	108
6.4.2	Visie op Silvolde	109
6.5	Varsseveld	110
6.5.1	Huidige situatie Varsseveld	110
6.5.2	Visie op Varsseveld	111
6.6	Kleine kernen en buurtschappen	113
6.6.1	Huidige situatie kleine kernen en buurtschappen	113
6.6.2	Visie op kleine kernen en buurtschappen	116
7	Relatie structuurvisie en grondexploitatie	117
7.1	Kostenverhaal	117
7.2	Voorkeursrechten	119
Bijlage 1	Inventarisatiekaart gemeente Oude IJsselstreek	122
Bijlage 2	Kaart ontwerp structuurvisie gemeente Oude IJsselstreek 2025	123

Voorwoord

Voor u ligt de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025. De Structuurvisie laat in grote lijnen zien hoe Oude IJsselstreek zich tot het jaar 2025 zal gaan ontwikkelen. De belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, economie, landbouw, infrastructuur, natuur en landschap en recreatie voor de komende jaren krijgen in de Structuurvisie allemaal hun plek.

Met de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 oogsten wij ook de resultaten van vijf jaar gemeente Oude IJsselstreek. In de periode tussen 2005 en 2010 hebben wij als gemeente veel beleid vanuit de voormalige gemeenten Gendringen en Wisch samengevoegd, vernieuwt, of verder uitgewerkt. Al deze visies, uitgangspunten en plannen zijn in de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 opgenomen. Bijvoorbeeld de ontwikkelvisie 'op weg naar 2020', het Landschapsontwikkelingsplan, het Waterplan 2010-2020, het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, de nota grondbeleid en het toeristisch-recreatief ontwikkelingsplan. Maar ook het beleid van samenwerkingspartners als Regio Achterhoek, provincie Gelderland en de waterschappen is mee genomen in de structuurvisie.

Veel goed voorwerk was al gedaan: de Structuurvisie is daarom voor een groot deel gebaseerd op 'bestaand beleid'. Maar dat niet alleen. Er staan belangrijke ruimtelijke veranderingen op stapel. De aanleg van de N18, de demografische ontwikkelingen en een veranderend buitengebied vragen om een visie op Oude IJsselstreek als geheel, voor nu en voor de toekomst. Daarnaast is de visie het uitgangspunt voor nieuwe bestemmingsplannen.

De Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 zet onze ruimtelijke koers uit: met de resultaten van de afgelopen vijf jaar als vertrekpunt en met de blik op de toekomst van Oude IJsselstreek in 2025 gericht.

John Haverdil

Portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling Gemeente Oude IJsselstreek

HOOFDSTUK

1 Inleiding

De Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Oude IJsselstreek tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente.

1.1**DOEL**

De Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 geeft richting aan het ruimtelijke, economische en maatschappelijke beleid van de gemeente Oude IJsselstreek. Vraagstukken op deze beleidsterreinen zijn de basis voor deze visie. Deze structuurvisie is het vertrekpunt voor het uitwerken van het verdere beleid van de gemeente Oude IJsselstreek voor de toekomst.

1.2**STATUS**

De Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 is een visie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en omvat het gehele gemeentelijk grondgebied. Deze visie heeft een relatie met de manier waarop het ruimtelijk beleid zijn uitwerking krijgt. Daarom gaat de visie dan ook in op de uitvoering en de inzet van uitvoeringsinstrumenten die in de Wro zijn genoemd.

De Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 heeft alleen een directe werking in beleidsmatige zin voor de gemeente Oude IJsselstreek. Van een directe werking naar anderen toe is geen sprake. De visie geeft hiermee beleidsmatig richting aan de toekomstige ontwikkeling van de gemeente. Dit betekent dat de structuurvisie geen rechten en/of plichten schept naar inwoners, bedrijven of anderen belanghebbenden, maar de leidraad is voor toekomstig beleid van de gemeente Oude IJsselstreek.

De structuurvisie is geen star document. Het geeft voor de komende 15 jaar de kaders, waarbinnen wij de ontwikkeling van de gemeente zien. Te verwachten valt dat in deze periode veranderingen zullen optreden, waardoor niet al deze ontwikkelingen tot stand zullen komen, zoals wij nu voor ogen hebben. Daarom is het wel mogelijk om af te wijken van de structuurvisie. Deze uitzonderingen moeten wel goed en zorgvuldig worden gemotiveerd.

1.3**AANPAK EN PROCES*****Wettelijke verplichting***

Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van kracht geworden, een wet ter vervanging van de reeds bestaande Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). In deze nieuwe Wro is een 'nieuw' instrument opgenomen, te weten de structuurvisie. Zowel het

rijk, de provincie als de gemeente zijn verplicht een structuurvisie op te stellen voor het gehele grondgebied, waarin de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid worden geschetst.

De structuurvisie geeft richting aan de gewenste ruimtelijke inrichting van een gebied, waardoor voor een ieder in algemene zin duidelijk is of bepaalde initiatieven daarbinnen passen. De gemeenteraad zal de structuurvisie vaststellen.

Inventarisatie en uitgangspunten

Eind 2008 is ambtelijk gestart met het proces om te komen tot de structuurvisie en begin 2009 is ingenieursbureau ARCADIS gevraagd de gemeente te ondersteunen met de totstandkoming van het plan.

Alvorens de hoofdlijnen voor het toekomstig ruimtelijk beleid beschreven kon worden, moest eerst een inventarisatie plaatsvinden van de huidige stand van zaken.

Uitgangspunt voor de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 is de ontwikkelingsvisie “Op Weg Naar 2020”. Informatie uit deze en andere beleidsstukken van de gemeente Oude IJsselstreek is door de projectgroep (bestaande uit een integrale werkgroep ambtenaren en medewerkers van ARCADIS) geïnventariseerd. Op deze manier ontstond inzicht in het huidige gemeentelijke beleid.

Vervolgens is ook gekeken naar de landelijke en regionale trends en ontwikkelingen, die de komende jaren te verwachten zijn. Door het huidige beleid naast de trends en ontwikkelingen te leggen, werd duidelijk welk beleid gehandhaafd kon worden en welk beleid nadere uitwerking behoefde. Dilemma's en vraagstukken werden hierdoor blootgelegd.

Raadsontwerpdag

Op 18 juni 2010 heeft er een raadsontwerpdag plaatsgevonden, waarbij de raad op basis van de dilemma's en vraagstukken richtinggevende uitspraken heeft gedaan over het toekomstig beleid. Wat op deze raadsontwerpdag naar voren is gekomen vormt, samen met de ontwikkelingsvisie “Op Weg Naar 2020”, de basis voor de structuurvisie.

Inspraak en vooroverleg.

Volgens de wet moet in een structuurvisie beschreven staan op welke wijze burgers en maatschappelijke organisaties betrokken zijn geweest bij het besluitvormingsproces. Zoals eerder aangegeven, is onderhavige structuurvisie met name een uitwerking van de reeds bestaande ontwikkelingsvisie “Op Weg Naar 2020”. Hoewel er belangrijke keuzes zijn gemaakt voor de toekomst, leiden deze keuzes beleidsmatig niet tot een geheel andere visie dan het reeds bestaande beleid van de gemeente. Gelet hierop is er geen noodzaak om de structuurvisie voor te leggen aan de bevolking en het maatschappelijk middenveld van de gemeente.

De gemeente hecht echter wel waarde aan draagvlak. Daarom is er wel voor gekozen de visie in vooroverleg naar verschillende overheden te sturen, waaronder de provincie Gelderland, het Waterschap Rijn IJssel, de Duitse regio's Kleve en Borken, en de omliggende gemeenten (zowel in Nederland als Duitsland). Hierbij is verzocht eventuele inhoudelijke opmerkingen over de visie aan de gemeente kenbaar te maken. Hiermee is voldaan aan het wettelijk vereiste.

1.4

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt in hoofdlijnen aangegeven hoe de gemeente Oude IJsselstreek haar beleid tot 2025 vorm wil geven.

In hoofdstuk 3 wordt de ontstaansgeschiedenis van het landschap van de gemeente aangegeven en wordt ingegaan op de sociaal maatschappelijke, demografische trends en ontwikkelingen binnen de gemeente.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de ruimtelijke opgave voor het stedelijk gebied beschreven en voor de verschillende beleidvelden de huidige situatie en de visie op de toekomst tot 2025 gegeven. Het beleid ten aanzien van het buitengebied wordt in hoofdstuk 5 beschreven.

In hoofdstuk 6 wordt de gemeentelijke visie per kern aangegeven.

Tot slot wordt in hoofdstuk 6 in gegaan op de mogelijkheid tot kostenverhaal volgens de Grond exploitatie wet.

Tot slot is een literatuurlijst toegevoegd, waarin alle gebruikte documenten zijn opgenomen.

In de bijlage 1 bij deze structuurvisie is de inventarisatiekaart opgenomen, waarop het bestaande beleid is aangegeven. Bijlage 2 is de structuurvisiekaart waarop alle beschreven ontwikkelingen in beeld zijn weergegeven.

HOOFDSTUK

2 Samenvatting

2.1

ALGEMEEN

Achtergrond

Dwars door de gemeente Oude IJsselstreek loopt de rivier de Oude IJssel. De Oude IJssel was en is van groot belang voor de gemeente Oude IJsselstreek. Langs de Oude IJssel is de Nederlandse ijzerindustrie ontstaan. Bekende bedrijven zijn ATAG, Pelgrim, Etna en DRU. Tegenwoordig biedt de rivier tal van recreatiemogelijkheden en maakt het de Oude IJsselstreek een prettig gebied om in te wonen en te recreëren.

De gemeente Oude IJsselstreek bestaat uit vijftien kernen waarvan de kernen Ulft, Gendringen, Silvolde, Terborg en Varsseveld de grootste zijn. Ook beschikt de gemeente over een aantal buurtschappen.

De gemeente Oude IJsselstreek beschikt over een relatief groot aantal voorzieningen. Oude IJsselstreek beschikt over goed uitgeruste en op de schaal van de gemeente passende bedrijventerreinen.

Actuele demografische ontwikkeling

De gemeente Oude IJsselstreek komt de komende tijd voor grote uitdagingen te staan: de bevolkingsgroei stagneert. Dit komt onder andere door vertrek van jongeren en door de vergrijzing. Tot 2020 zal het aantal huishoudens nog groeien, daarna stagneren. Om in te spelen op de veranderingen in bevolkingsopbouw wordt gebouwd voor de eigen bevolking. Samenwerking op regionaal niveau is meer dan ooit nodig. De huidige en toekomstige economie vraagt om meer kennis en innovatie.

Sociaal-maatschappelijke aspecten

Op sociaal-maatschappelijk gebied gaat het over het algemeen goed in de gemeente Oude IJsselstreek. Het merendeel van de inwoners kan gekenmerkt worden als 'traditionele inwoner'. Daarnaast is er een 'nieuwere groep' inwoners, met een meer moderne oriëntatie. Door de individualisering staan de 'traditionele' sociale netwerken onder druk. Er is een dynamiek waarneembaar van traditionele leefstijlen naar nieuwere leefstijlen.

Een belangrijke sociale kwestie is het voorkomen van een tweedeling tussen hen die de veranderingen in de samenleving wel kunnen bijhouden en zij die aan de kant blijven staan omdat ze er geen grip meer op hebben. Een aandachtspunt is het stimuleren van een gezonde leefstijl, om te voorkomen dat gezondheidsproblemen op latere leeftijd toenemen. Diverse ontwikkelingen kunnen leiden tot een toename van het aantal kwetsbare en hulpbehoevende mensen en/of een toename van problemen bij de huidige groepen. De gemeente Oude IJsselstreek zet in op weerbaarheid, nu en in de toekomst door te focussen op de thema's: Van zorg naar zelfredzaamheid, vooruitkomen en perspectief hebben en effectiviteit/efficiëntie.

Van zorg naar zelfredzaamheid

Er moet een samenhangend programma worden opgezet van maatschappelijk versterken, waarin het groot worden en brengen van de jeugd en (maatschappelijk en arbeid)participatie van kwetsbare groepen centraal komt te staan. Scholen, voor- en naschoolse opvang en een goede samenwerking tussen onderwijs, vrije tijdsvoorzieningen, de (jeugd)zorginstellingen, politie en natuurlijk de ouders vormen samen dit programma.

Vooruitkomen en perspectief hebben

De gemeente stimuleert in onderlinge samenwerking met externe partijen optimaal de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Door het bij elkaar brengen van functies, zoals recreatie, onderwijs, kinderopvang, zorg, horeca, sport, cultuur en welzijn worden kansen gecreëerd.

Effectiviteit/efficiëntie

Door samen te werken met alle betrokken beleidsvelden en externe partijen wordt op effectieve en efficiënte wijze doelen gerealiseerd.

Communicatie en promotie

De gemeente Oude IJsselstreek wil zichzelf meer 'op de kaart zetten'. Communicatie en promotie van activiteiten en programma's zijn daarbij aandachtspunten. Om alle opgaven te realiseren is het van belang dat gemeente Oude IJsselstreek haar beleid en haar marketing- en positioneringactiviteiten zo optimaal mogelijk op elkaar afstemt. Dit wordt uitgewerkt in een strategisch city- of gebiedsmarketingplan.

2.2**STEDELIJK GEBIED*****Ruimtelijke en functionele opbouw gemeente Oude IJsselstreek***

De structuur van de gemeente Oude IJsselstreek wordt gevormd door de richting van de Oude IJssel met dwarsverbindingen door het gebied, die vooral gevormd wordt door de ontsluitingswegen. Hieraan gekoppeld zijn de doorzichten in het landschap die zoveel mogelijk gewaarborgd worden. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat de kernen langs de Oude IJssel, de ontwikkelingsas, niet tegen elkaar aan groeien en één bebouwingsstrook gaan vormen.

Varsseveld ligt, los van de ontwikkelingsas langs de Oude IJssel, als plattelandsdorp in het groen.

Landschap als drager

Het landschap is de drager van de gemeente Oude IJsselstreek. Drie landschapstypen dragen de ruimtelijke structuur van de gemeente: besloten kleinschalige landschap, stroomlandschap, open rationeel landschap.

Het besloten en kleinschalige landschap, waarin Varsseveld als plattelandskern ligt, heeft zijn eigen kwaliteiten. Hierbij zijn het kleinschalige agrarische landschap en de natuurwaarden in en rond de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de dragende waarden. De belangrijke elementen worden behouden en versterkt.

Voor alle kernen langs de Oude IJssel (het stroomlandschap) wordt de kans geboden zich verder te ontwikkelen, waarbij rekening gehouden wordt met de omgeving en de overgangen naar het buitengebied. Daar waar mogelijk worden groene doorzichten behouden en versterkt. Voor het middengebied tussen Ulft en Terborg ligt de opgave in het ontwikkelen van een dynamisch landschap.

Het open rationeel landschap wordt gedomineerd door (groot)schalige agrarische bedrijvigheid. Ontwikkelingen zijn vooral gericht op het bieden van kansen voor de agrarische bedrijven.

Wonen

Over het algemeen wonen de inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek naar tevredenheid in kernen van de gemeente. De komende jaren krijgt de gemeente te maken met een verandering in de bevolkingssamenstelling. Prognoses zijn dat het aantal inwoners zal dalen, terwijl het aantal 1- persoonshuishoudens gaat toenemen.

Visie wonen

De gemeente wil een aantrekkelijke gemeente zijn om te wonen, waar ook nieuwe inwoners hun plek kunnen vinden. Voor senioren worden levensloopbestendige woningen gerealiseerd. Ook de sociale woningbouw blijft een belangrijk punt van aandacht. De gemeente wil inspelen op de specifieke woningvraag van nieuwe doelgroepen en het binden en boeien van jonge inwoners. Nieuwe woningen moeten zodanig gebouwd worden dat deze flexibele mogelijkheden bieden. Voor een vitale gemeente is het vasthouden van de kwaliteit van de leefomgeving belangrijk. .

De gemeente Oude IJsselstreek blijft woningbouwlocaties ontwikkelen. Het tempo waarin dat gebeurt is afhankelijk van de vraag. De gemeente heeft hiervoor diverse mogelijkheden: inbreiding in de kernen, uitbreiding aan de randen van de kernen of transformaties van bestaande bedrijventerreinen naar woningbouw. Inbreiding gaat voor uitbreiding, maar met behoud van waardevol groen in de kernen.

Ulft, Silvolde, Terborg en Etten zijn de aangewezen woonclusters. Hier zal de meeste nieuwbouw plaatsvinden. Varsseveld is bestempeld als economisch cluster. Daar zal de woningbouw dan ook op afgestemd gaan worden. De kleine kernen ontwikkelen zich naar eigen behoefte. Rustig en ruim wonen staat voorop. Sterke inbreiding of grootschalige uitbreiding is niet aan de orde.

Op de plekken van verouderde bedrijventerreinen, zoals aan de Oude IJssel in Etten en Terborg (Akkermansweide), liggen mogelijkheden voor het toevoegen van unieke woningen. In het buitengebied kan in beperkte mate vervangende nieuwbouw plaatsvinden in combinatie met sloop.

Naast duurzaam gebruik te maken van bestaande (historisch waardevolle) gebouwen wil de gemeente ook milieuwinst halen uit nieuwe ontwikkelingen.

Economie en voorzieningen

De werkgelegenheid in de gemeente Oude IJsselstreek is in de afgelopen jaren gestegen. Vooral in de consumptieartikelen, logistiek en communicatie en in de overige dienstverlening zijn meer banen ontstaan. De gemeente beschikt over een aantal bedrijventerreinen met bedrijven die nationaal en internationaal opereren.

Visie economie en voorzieningen

Economische ontwikkeling is één van de thema's waarin de gemeente, samen met haar partners, een belangrijke rol wil en kan spelen. Voor de industriële ontwikkeling geldt dat het "juiste bedrijf op de juiste plaats" terecht komt. De toekomstige bedrijfsomgeving in de gemeente wordt gekenmerkt door clustering op de grotere bedrijventerreinen, transformatie en revitalisering van verouderde bedrijventerreinen en door het uitplaatsen van bedrijven uit de kleinere woonkernen.

Op De Rieze in Ulft en de Hofskamp in Varsseveld kunnen grootschalige bedrijven zich vestigen of doorontwikkelen. Met buurgemeenten zijn afspraken gemaakt voor het vestigen van bedrijven met een zware belasting op de omgeving op het regionale bedrijventerrein in Doetinchem (Bedrijvenpark A18).

Het economisch beleid is er op gericht dat de capaciteit aan bedrijventerreinen binnen de gemeente gelijk blijft. Bedrijventerrein Akkermansweide zal gefaseerd getransformeerd worden naar woningbouw. Het bedrijventerrein IJsselweide en het bedrijventerrein in Silvolde worden getransformeerd worden naar een functie die meer aansluit bij de bestaande woonomgeving.

De gemeente Oude IJsselstreek wil nieuwe en bestaande bedrijven faciliteren door een glasvezelnetwerk aan te bieden, de bereikbaarheid te verbeteren en de openbare ruimte aantrekkelijk te houden.

Detailhandel

Ten aanzien van winkelcentra stelt de gemeente zich voorwaardenscheppend op, waarbij de ontwikkelingen moeten passen bij de karakteristieke eigenschappen van de kernen. Voor de grote kernen Varsseveld, Ulft en Terborg (centra met een bovenlokale functie) stelt de gemeente een centrumvisie op. Nieuwe detailhandel wordt geconcentreerd in de centrumgebieden.

Ambulante handel

De weekmarkten in Varsseveld en Ulft zijn gezond en goed renderend. Meer koopkracht leidt naar verwacht tot een groei van de markt in de komende jaren. Het streven is er daarbij steeds op gericht dat er een differentiatie in branches blijft bestaan. De weekmarkten in Terborg en Silvolde zijn passend voor de behoefte die er in deze woonkernen is.

Alternatieve economische dragers

De gemeente wil de recreatieve en toeristische groeipotentie optimaal benutten als economische drager en kansen bieden voor duurzame initiatieven. De gemeente stimuleert en faciliteert ondernemers die kwaliteit bieden bij het vermarkten van kansrijke producten en diensten in de recreatieve sector. Ook zet de gemeente in op de recreatieve keten en belevingsrecreatie.

Sociaal-maatschappelijke voorzieningen

Het aanbod en gebruik van de voorzieningen zal, mede door demografische veranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen, veranderen. Het aantal kleine kernen dat nu voldoende voorzieningen en economische activiteiten heeft, neemt af als gevolg van de schaalvergroting die zich op elk terrein voordoet.

Visie sociaal-maatschappelijke voorzieningen

Doelstelling van de gemeente Oude IJsselstreek is dat in elke kern ten minste één ontmoetingsplek aanwezig is. Gecombineerd met het clusteren van kleinschalige voorzieningen wordt het centrum van de kern versterkt. Wanneer overige voorzieningen, zoals een supermarkt, zorgpunt, etc., niet meer in een kern aanwezig kunnen zijn dan stimuleert en faciliteert de gemeente ten minste een openbaar vervoervoorziening (rekening houdend met de maatschappelijke ontwikkelingen).

Onderwijs

Uitgangspunt is dat in elke (grote) kern basisonderwijs is gevestigd. Kwaliteit is hierbij leidend. Daarnaast worden Bredeschool netwerken gestimuleerd en moet het voorgezet onderwijs behouden en versterkt worden. Het DRU-complex zal ook ruimte bieden voor onderwijs, in de vorm van leerwerkplekken.

Sport

De gemeente stimuleert de aanwezigheid van sportvoorzieningen in alle kernen, maar ook de samenwerking tussen sportvoorzieningen. Kwaliteit van de sportvoorziening is belangrijk. De gemeente werkt aan een goede verdeling per kern.

Verkeer en vervoer

De gemeente Oude IJsselstreek is zowel per auto, trein en bus goed bereikbaar. Het merendeel van de inwoners van de gemeente maakt gebruik van de auto en de fiets. Het gebruik van de openbaar vervoervoorzieningen is laag, het autogebruik is relatief hoog.

Visie verkeer en vervoer

De gemeente wil een toegankelijk vervoerssysteem voor iedereen waarborgen. Het toepassen van innovatieve openbaarvervoer concepten, zoals lightrailverbindingen en het optimaliseren van (buurt)buslijnen tussen de diverse kernen in de gemeente en in het grensgebied kan een oplossing zijn om de doelen te verwezenlijken.

De verkeersveiligheid in de gemeente is een blijvend aandachtspunt.

De gemeente Oude IJsselstreek wil een bijdrage leveren aan de bescherming van de luchtkwaliteit, de gezondheid en het klimaat. Dit wordt onder andere bereikt door in de eigen beleidsplannen duurzame mobiliteit te waarborgen. Het gemeentelijk Klimaatprogramma 2009-2012 is het vertrekpunt. Verder zet de gemeente in op het verbeteren van de energieprestatie van het eigen gemeentelijk wagenpark.

Recreatie en Toerisme

In verhouding tot de rest van de Achterhoek heeft recreatie en toerisme een beperkt aandeel in de economie van de Oude IJsselstreek. Terwijl de gemeente beschikt over recreatieve trekkers zoals de DRU-fabriek, kasteel Wisch en de Oude IJssel.

Visie recreatie en toerisme

De gemeente wil zich op het gebied van recreatie en toerisme in de toekomst meer onderscheiden ten opzichte van de overige gemeenten in de Achterhoek. Het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan vormt hiervoor de basis. De recreatieve en toeristische groeipotentie moet optimaal worden benut als economische drager en een grotere (recreatieve) leefbaarheid in de eigen woonomgeving creëren met duurzame initiatieven. Communicatie is hier een belangrijk middel.

Recreatievormen en doelgroepen

De gemeente zet zich in op het aantrekken van recreatie in en buiten de gemeente. Met name het DRU-gebied biedt kansen voor beide recreanten.

Recreatie en landbouw

De gemeente stimuleert en faciliteert agrarische nevenactiviteiten, mits deze voldoende van kwaliteit zijn en kleinschalig blijven.

Kansen belevingseconomie

De gemeente zet zich in om initiatieven en ontwikkelingen gericht op de belevingseconomie en arrangementen te stimuleren en faciliteren. Centraal hierin staat de ijzerhistorie in de Oude-IJsselzone.

Archeologie en cultuur(historie)

In de gemeente liggen veel archeologische waardevolle gebieden. Daarnaast heeft de gemeente 259 monumenten (rijks en gemeentelijk). De Dru-fabriek is het belangrijkste cultuurhistorische erfgoed.

Visie archeologie en cultuur(historie)

De gemeente Oude IJsselstreek heeft een aantal doelen geformuleerd op het gebied van archeologie en cultuurhistorie. Ook wil de gemeente de historie van bepaalde gebieden herstellen en zichtbaar maken in nieuwe plannen. De DRU-fabriek en de directe omgeving daarvan dienen beschermd en verder ontwikkeld te worden als cultuurhistorisch erfgoed. De gemeente wil de eigen culturele identiteit van alle vijftien kernen in de gemeente versterken en nieuwe kansen geven en zich daarmee specifiek als cultuurgemeente op de kaart zetten.

Klimaat, duurzaamheid en energie

De gemeente heeft hoge ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid en wil een innovatieve gemeente zijn. De gemeente wil doorgaan met een actief klimaatbeleid op het gebied van: energie besparen, het ontwikkelen van een duurzamere mobiliteit, het opwekken van duurzame energie binnen de gemeentegrenzen en de gevolgen van de klimaatproblematiek voor haar burgers actief aanpakken.

Bedrijven en burgers die initiatieven ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid worden gestimuleerd. De gemeente zoekt naar initiatieven en ontwikkelt plannen om de samenleving duurzamer te maken en CO₂ uitstoot sterk te verminderen. De gemeente ondersteunt het Akkoord van Groenlo.

2.3**BUITENGEBIED**

De gemeente Oude IJsselstreek heeft een groot oppervlak landelijk gebied, waarin zich veel verschillende functies en waarden bevinden en allerlei ontwikkelingen gaande zijn. Plattelandsontwikkeling en toerisme zijn speerpunten van beleid. Daarnaast streeft de gemeente naar een brede en gedifferentieerde economische basis voor het buitengebied, maar ook de bescherming en ontwikkeling van natuurgebieden en water zijn van belang.

Landbouw, veehouderij en overige functies

De landbouw en dan met name de grondgebonden (melk)rundveehouderij is de grootste grondgebruiker in Oude IJsselstreek. Andere belangrijke functies in het buitengebied van Oude IJsselstreek zijn natuur en ecologische zones, water en recreatie. Al deze functies hangen buitengewoon sterk met elkaar samen: water is belangrijk voor landbouw, landschap en natuur. En deze functies zijn op hun beurt weer belangrijk als decor voor de recreatie en daarmee ook van grote economische betekenis.

Visie landbouw, veehouderij en overige functies

De gemeente Oude IJsselstreek streeft ernaar dat de agrarische sector de belangrijkste economische drager van het buitengebied blijft. Om de ontwikkelingen in de agrarische

sector te faciliteren geeft de gemeente ruimte voor grootschalige landbouw in een open landschap.

Als gevolg van schaalvergroting van landbouwbedrijven zullen bij groeiende bedrijven de erven en de gebouwen daarop groter worden. De erven van stoppende bedrijven komen vrij voor functieverandering naar wonen of andere vormen van werken, mits dit geen onevenredige benadeling van omliggende agrarische bedrijven tot gevolg heeft.

Het westelijk en zuidelijke deel van de gemeente betreft een open, gecultiveerd (rivieren)landschap. Agrarische bedrijven hebben aan deze zijde van de gemeente de ruimte zich te ontwikkelen. Een van de belangrijkste ontwikkelingen hierin is ook het aanwijzen van het grootste landbouwontwikkelingsgebied (LOG) van de achterhoek, het LOG Azewijn. Niet alleen mogen grondgebonden veehouderijen zich hier vestigen en uitbreiden ook wordt hier ruimte gegeven aan de intensieve landbouw. Het grootste verschil ten opzichte van de rest van de gemeente is dat nieuwvestiging en uitbreiding tot 1,5 of 2 hectare in het LOG mogelijk wordt gemaakt.

In de landbouwgebieden ten oosten van Ulft wordt een beleid gevoerd vergelijkbaar met verwevingsgebieden. Dat betekent dat een functieverandering van agrarische bebouwing mogelijk zal zijn. De gemeente besteedt hier bijzondere aandacht aan de beeldkwaliteit en landschappelijk inpassing van stallen van de intensieve veehouderij.

Primair duurzame landbouw in het algemeen wordt gestimuleerd. Verder wil de gemeente waar mogelijk biologische landbouw bevorderen. Het contact tussen burgers en landbouw wordt versterkt door activiteiten daartoe te stimuleren.

Verkeer in het buitengebied

Steeds vaker blijken de plattelandswegen eigenlijk te klein voor de omvang van de landbouwmachines. Daarnaast krijgt het buitengebied in toenemende mate te maken met het zwaardere vrachtverkeer van leveranciers en afnemers van en naar de steeds grotere bedrijven.

De gemeente zal haar wegenstructuur waar mogelijk aanpassen aan de veranderende verkeerstromen.

Wonen in het buitengebied

Ondergeschikt aan de agrarische functie is de woonfunctie in het buitengebied. Wonen en werken zijn beide een basis voor een leefbaar platteland. De woonfunctie is vooral ook een sociale drager. Daarom streeft de gemeente naar een divers woningaanbod in het buitengebied. De diversiteit zit in de gecreëerde woonmilieus, het type woningen en in de prijsklassen.

Belangrijk aandachtspunt hierbij is wel dat Een toename van burgerwoningen in het buitengebied niet is toegestaan. Uitzonderingen hierop vormen speciale regelingen voor behoud van bestaande bebouwing door splitsing, functieverandering van vrijkomende agrarische erven en landgoederen.

Werken in het buitengebied

De niet-agrarische bedrijvigheid is één van de economische dragers voor het buitengebied. De bestaande bebouwing in het buitengebied biedt belangrijke kansen voor de huisvesting van nieuwe bedrijven. De gemeente biedt mogelijkheden voor niet-agrarische bedrijvigheid

die past in het buitengebied, waarbij er naar gestreefd wordt dat de niet-agrarische bedrijven een integraal onderdeel worden van het buitengebied. Dit betekent bijvoorbeeld dat nieuwe bedrijvigheid zich aanpast aan het cultuurlandschap. Nieuwbouw voor de vestiging van niet-agrarische bedrijven zal met grote terughoudendheid worden benaderd.

Ecologische hoofdstructuur en natuurgebieden

De gemeente kent veel afwisseling met overgangen van rivierengebied naar zandgebied en veenontginningen. Natuur en landschap zijn dynamisch en kwetsbaar. De EHS bestaat uit een netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden worden met verbindingzones. Het doel van de EHS is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden, om daarmee een groot aantal soorten en ecosystemen te laten voortbestaan.

Visie Ecologische hoofdstructuur en natuurgebieden

De gemeente Oude IJsselstreek heeft een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor het bieden van ruimte aan natuur en landschap. Deze zijn gericht op het realiseren van de ecologische verbindingzones de natuurlijke inrichting van beken en oevers en het versterken van de landschapswaarden.

Verder dient een beleidsplan opgesteld te worden voor nieuwe landgoederen, waarin beschreven staat waar deze landgoederen ontwikkeld kunnen worden en in welke vorm.

Landschap

Voor de toekomst van het landschap is het goed om bewust om te gaan met de nog bestaande patronen en structuren die bij de historische cultuurlandschappen horen. De waardevolle structuren moeten gekoesterd worden. Duurzaam behoud van de historische cultuurlandschappen betekent ook dat met aandacht voor de kwaliteit vooruit gekeken moet worden naar de nieuwe vormen van grondgebruik, zodat deze kunnen worden aangepast op de hedendaagse samenhang en ontwikkelingen in het landschap.

Visie landschap

Het gemeentelijk landschapsbeleid is vastgelegd in het landschapsontwikkelingsplan “Van Nieuwe Naobers En Brood Op De Plank”, dat samen met de gemeenten Doetinchem en Montferland is opgesteld.

Op basis van landschappelijke en sociale structuren is het plangebied opgedeeld landschapsensembles, De gemeente zet in op de ontwikkeling van deze ensembles. Door het opzetten van het plattelandsfonds door de regio Achterhoek en landschapsbeheer Gelderland kunnen initiatieven een financiële impuls krijgen.. De gemeente Oude IJsselstreek neemt deel aan dit fonds om groene diensten te kunnen faciliteren.

Gebied Paasberg-Dru

Het gebied Paasberg-DRU maakt onderdeel uit van de voormalige internationale ijzerroute langs de rivier de Oude IJssel. Vandaag de dag probeert men de keten van activiteiten, historisch, cultureel en economisch opnieuw op elkaar af te stemmen en te verbinden.

Visie Paasberg-Dru

De gemeente heeft een robuust raamwerk opgesteld waarbinnen het gebied verder ontwikkeld kan worden. Doel van de gemeente is dat door de realisatie van elementen uit het robuuste raamwerk een divers gebied ontwikkeld wordt waar mensen vanuit de gemeente Oude IJsselstreek, maar ook van buiten de gemeente kunnen verblijven, recreëren, sporten en ontspannen.

Water

De gemeente wordt hydrologisch gekenmerkt door een oppervlaktewatersysteem dat grotendeels in Duitsland ontspringt en van (zuid-)oost naar (noord-)west door de gemeente stroomt. De meest kenmerkende watergangen van dit oppervlaktewatersysteem zijn de BovenSlinge, de Oude IJssel en de Aa-strang. De gemeente Oude IJsselstreek, het Waterschap Rijn en IJssel en overige betrokken waterpartners streven naar een gezond, veerkrachtig, kwalitatief goed, aantrekkelijk en op de toekomst berekend watersysteem en waterketen.

Visie water

De gemeente Oude IJsselstreek heeft in het plantraject van het waterplan een beleidskader voor water geformuleerd, zodat een onderbouwde en gedragen watervisie ontstaan is. Afhankelijk van de achterliggende doelen, doelgroepen en de bestaande wet- en regelgeving leidt de visie tot een tiental effecten die belangrijk zijn voor de gemeente. Deze zogenoemde maatschappelijke streefeffecten verwoorden de waterambitie van de gemeente. Om deze maatschappelijke streefeffecten te kunnen bereiken worden maatregelen die gericht zijn op het in stand houden en waar nodig het bereiken van een 'goede' situatie

2.4**KERNEN**

De gemeente Oude IJsselstreek bestaat uit 15 kernen. De kernen Ulft, Gendringen, Silvolde, Terborg en Varsseveld zijn de grootste. De gemeente wil de identiteiten van de (grote)kernen versterken. Hierdoor wordt de aantrekkelijkheid en leefbaarheid voor de inwoners en mensen van buiten de kern vergroot. De identiteit maakt elke kern uniek.

Ulf

Ulf is de hoofdkern van de gemeente Oude IJsselstreek en heeft een centrumfunctie. Het gezicht van Ulf wordt bepaald door de DRU-fabriek, een voormalig metaalbedrijf, en is nu het centrum van kunst en cultuur in de gemeente. Ulf heeft een uitgebreid winkelbestand en diverse voorzieningen. Het bedrijventerrein De Rieze neemt economisch gezien een belangrijke plaats in.

Visie Ulf

In 2025 is Ulf hét centrum van de gemeente Oude IJsselstreek. Centrumgerelateerde ontwikkelingen vinden plaats in Ulf. Zowel inwoners, als recreanten en toeristen van buiten de gemeente vinden hun weg naar de trekkers die deze kern biedt. De DRU-fabriek is uitgegroeid tot een regionaal en voor sommige evenementen zelfs nationaal en internationaal centrum van kunst, cultuur en educatie. De Oude IJssel is een verbindende schakel en biedt mogelijkheden voor waterrecreatie.

Gendringen

Gendringen en Ulf zijn door het bedrijventerrein IJsselweide aan elkaar gekoppeld. Het gemeentehuis is gevestigd in Gendringen. Daarnaast beschikt de kern over diverse voorzieningen. In de directe omgeving van Gendringen bevinden zich verschillende natuur- en recreatiegebieden, waaronder Engbergen.

Visie Gendringen

In 2025 is Gendringen het recreatief-toeristisch middelpunt van de gemeente Oude IJsselstreek, maar ook een kern waar het gewoon prettig wonen is voor jong en oud. Recreatiegebied Engbergen is uitgegroeid tot een toeristische trekker voor zowel eigen

inwoners als mensen van buiten de gemeente. Engbergen biedt ruimte voor recreatie en toerisme en in beperkte mate voor wonen.

Terborg

Terborg heeft prachtige oude gebouwen, vooral in het centrum, maar veel van deze gebouwen behoeven onderhoud. Een opmerkelijk gebouw in Terborg is kasteel Wisch dat aan de rand van De Paasberg ligt, maar niet openbaar toegankelijk is voor publiek. Naast wonen heeft Terborg vooral een winkelfunctie. Terborg heeft één industrieterrein, Akkermansweide.

Visie Terborg

In 2025 is Terborg het historisch waardevolle stadje van de gemeente Oude IJsselstreek. Het centrum heeft een flinke opknapbeurt gehad. De waardevolle oude gebouwen zijn in ere hersteld en worden gebruikt als woning, al dan niet gecombineerd met een winkelfunctie. Terborg is hiermee een aantrekkelijke kern geworden voor haar eigen bewoners, maar ook voor nieuwe inwoners. Vooral culturele en creatieve mensen hebben hun plek gevonden in de karakteristieke panden van Terborg. Kansen liggen in het (gedeeltelijk) openstellen van de tuinen en wellicht beperkt toegankelijk maken van kasteel Wisch.

Silvolde

Silvolde ligt in een prachtige natuurlijke omgeving aan de rand van de markant beboste heuvel de Paasberg. De kern heeft een goede reputatie op het gebied van onderwijs en cultuurevenementen. Silvolde heeft een levendig verenigingsleven op het gebied van muziek, theater en entertainment en beschikt over twee sportcomplexen, De Paasberg en De Munsterman. Bedrijven zijn met name gevestigd op het industrieterrein Silvolde-Terborg.

Visie Silvolde

In 2025 is Silvolde verder uitgegroeid tot het centrum van onderwijs en cultuur in de gemeente Oude IJsselstreek. Onder andere is hier de Groene Academie gevestigd. Cultureel trekt Silvolde samen op met de DRU-fabriek in Ulft. De reputatie op het gebied van onderwijs is nog steeds hoog. Het merendeel van de scholieren uit Oude IJsselstreek gaat in Silvolde naar school. Het Speciaal Onderwijs is in omvang gegroeid en heeft een (nog) grotere regionale functie gekregen. De woonwijken die aan verbetering toe waren zijn opgeknapt en Silvolde staat anno 2025 bekend als een prettige woonkern.

Varsseveld

Door haar ligging heeft Varsseveld een sterke centrumfunctie voor het omliggende landelijke gebied. De ligging aan de A18 en goede openbaar vervoervoorzieningen zorgen dat Varsseveld goed bereikbaar is en een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft. Varsseveld is hét sportdorp van de gemeente. Dit blijkt onder anderen uit de internationale reputatie op het gebied van paardensport en fokkerij. De kern beschikt over diverse voorzieningen zoals een moderne sporthal en zwembad.

Visie Varsseveld

In 2025 is Varsseveld verder uitgegroeid tot dé dynamische plattelandskern van de gemeente Oude IJsselstreek. Inwoners van omliggende dorpen vinden hun weg naar Varsseveld voor de dagelijkse boodschappen, maar ook voor de overige voorzieningen en sportfaciliteiten. Het imago als sportkern, zowel voor de paardensport, atletiek, zwemsport als voor veldsporten en motorcross, blijft belangrijk voor de toekomst. Ook de mogelijkheden voor (nieuwvestiging van) bedrijven worden verder ontwikkeld.

Kleine kernen en buurtschappen

Naast de grotere kernen heeft de gemeente Oude IJsselstreek ook een groot aantal kleinere kernen. Dit zijn Bontebrug, Breedenbroek, Etten, Heelweg, Megchelen, Netterden, Sinderen, Varsselder-Veldhunten en Westendorp. Daarnaast liggen in de gemeente verschillende buurtschappen:

Visie kleine kernen en buurtschappen

De kleine kernen en de buurtschappen ontwikkelen zich naar eigen behoefte passend bij de aard, maat en schaal van de betreffende kern. Rustig en ruim wonen staat voorop. Sterke inbreiding of grootschalige uitbreidingen zijn niet gewenst. Gestreefd wordt naar het behoud van de karakteristieke dorpse elementen in de bebouwingsstructuur. Daar waar mogelijk worden wegen ingericht conform Duurzaam Veilig.

In kleine kernen is de detailhandel nagenoeg verdwenen. De oude winkelpanden worden vooral als woning gebruikt. Karakteristieke panden in de oude dorpslinten houden de mogelijkheid voor een detailhandelsfunctie (naast wonen).

2.5

RELATIE STRUCTUURVISIE EN GRONDEXPLOITATIE

Kostenverhaal

De structuurvisie heeft naast de functie van het beschrijven van het voorgenomen beleid op hoofdlijnen een functie voor het kostenverhaal. Om afspraken te kunnen maken over bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen is een basis in de structuurvisie nodig. Hetzelfde geldt voor het kunnen opnemen van bovenplanse kosten in exploitatieplannen. Zonder een basis in de structuurvisie kunnen die kosten niet in een exploitatieplan worden opgenomen. In de structuurvisie moet een omschrijving worden gegeven van de relatie tussen het gebied dat bijdraagt aan een ander gebied.

Voor *bovenwijkse kosten ofwel kosten die gemaakt worden ten behoeve van meerdere gebieden* is geen basis in de structuurvisie nodig. Omdat de structuurvisie de hoofdlijnen van het voorgenomen beleid beschrijft, geeft de visie al wel een beeld van de belangrijkste bovenwijkse voorzieningen.

Op dit moment zijn geen andere ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde waarvoor de gemeente Oude IJsselstreek een bijdrage wenst. Hetzelfde geldt voor de bovenplanse kosten. Mocht blijken dat er in de toekomst bijdragen wenselijk zijn dan zal de gemeente Oude IJsselstreek voor zover nodig de structuurvisie 'herzien'.

Voorkeursrechten

Op een aantal gebieden is op dit moment het voorkeursrecht gevestigd op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten WVG. Het zijn de gebieden de Veldstraat en de Biezenakker in Ulft en het Centrumplan en Lenteleven in Gendringen.

Met de vaststelling van een structuurvisie binnen blijft het voorkeursrecht gelden voor de gronden in Ulft voor een maximale termijn van drie jaren, tenzij voor het verstrijken van die termijn een bestemmingsplan of projectbesluit is vastgesteld.

Voor de ontwikkelingen Centrumplan en Lenteleven (Gendringen) wordt het gevestigde voorkeursrecht niet door middel van deze structuurvisie bestendig.

HOOFDSTUK

3 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene aspecten die invloed hebben op alle beleidsterreinen voor de ontwikkeling van de gemeente Oude IJsselstreek. Nadat is ingegaan op ligging en de ontstaansgeschiedenis van het landschap, worden de trends en ontwikkelingen beschreven. Voor ieder onderwerp wordt ingegaan op de huidige situatie, de trends en ontwikkelingen gevolgd door een visie voor de toekomst.

3.1

ACHTERGROND

Gemeente Oude IJsselstreek is in 2005 ontstaan uit een fusie van de voormalige gemeenten Gendringen en Wisch. In de gemeente wonen 39.896 (peildatum januari 2010) inwoners op een oppervlakte van 138 km².

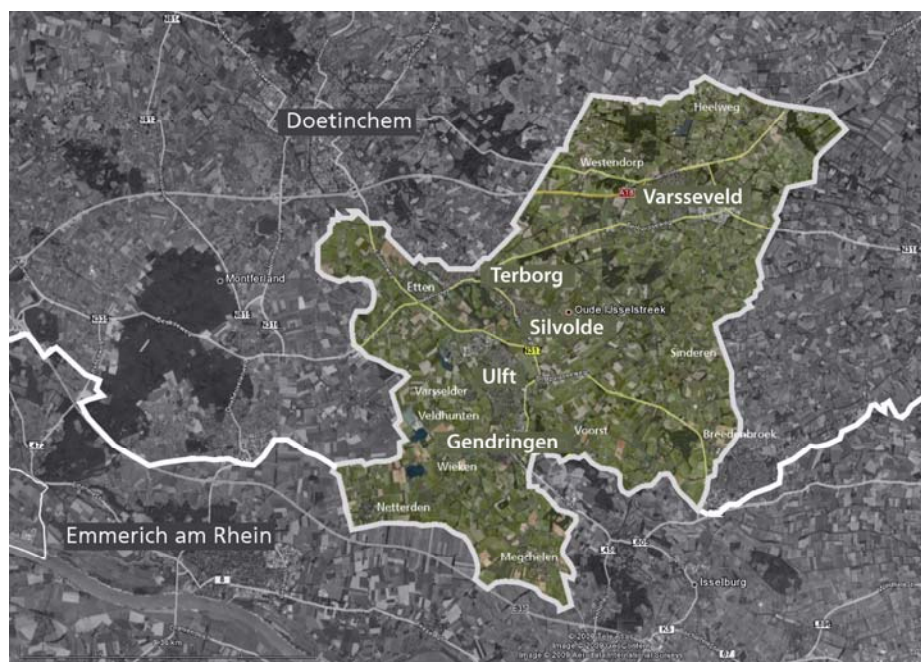
Ligging

De gemeente is gelegen in het zuidoosten van de provincie Gelderland, op de grens met Duitsland. Rond de gemeente Oude IJsselstreek liggen de gemeenten Montferland, Doetinchem, Bronckhorst, Oost Gelre en Aalten. In het zuiden grenst de gemeente aan Duitsland.

Oude IJsselstreek is per auto goed bereikbaar via de A18, de N317 en via Duitsland over de A3.

Afbeelding 3.1

Situering gemeente Oude IJsselstreek

Geschiedenis van het landschap

De gemeente Oude IJsselstreek ligt op de overgang van het rivierengebied van Rijn en IJssel naar het zandgebied van Oost-Nederland. In de loop der eeuwen zijn op hogere delen langs de IJssel en op het dekzand nederzettingen gesticht. Deze nederzettingen zijn uitgegroeid tot de stad Terborg en recenter ook de dorpen als Ulft en Varsseveld.

De historische rivierterrassen bieden ruimte aan moderne en intensieve landbouwbedrijven, maar herbergen tevens allerlei karakteristieke elementen van de verre en nabije historie, zoals microreliëf, oude bewoningsplekken, knotbomen en vlechthekken.

De dorpen en steden langs de Oude IJssel liggen als parels langs het water op de overgang naar het zandgebied.

Ontstaan van het landschap van Oude IJsselstreek en omgeving

Tijdens het Saalien, de laatste ijstijd waarbij het landijs tot in Nederland kwam, werden de Rijn en Maas gedwongen hun noordelijke loop door respectievelijk het huidige IJsseldal en de Gelderse Vallei, af te buigen naar het westen. De sedimenten die door de Rijn en Maas waren afgezet, werden door het ijs opgestuwd en deels overdekt met nieuwe lagen. De stuwwallen, zoals de Montferlandsche Berg, zijn daarvan de meest evidente overblijfselen. Het is daardoor mogelijk oude sedimentlagen (klei) van bijna een miljoen jaar geleden op plekken in Montferland te vinden. Door de stuwing van het landijs zijn de afzettinglagen veelal scheef komen te liggen, waardoor men in de stuwricting verschillende lagen op korte afstand van elkaar kan aantreffen.

Bij het smelten van het ijs stroomde het water van de stuwwallen en liet grof, kriskras gelaagd materiaal achter, de smeltwaterafzettingen. Vooral in het voorjaar werd veel smeltwater bovengronds afgevoerd over de nog bevroren ondergrond (permafrost). Daarbij zijn brede dalen ontstaan, waar het de scheiding vormt tussen het gestuwde preglaciale materiaal en het gestuwde materiaal bedekt door een smeltwaterafzetting. Voor de mond van de dalen ligt uitgeschuurd, grof materiaal: de uitspoelingswaaiers.

De Rijn had in de warmere tussenperiode, het Eemien, haar weg in noordelijke richting ten oosten van de Montferlandsche Berg hervonden.

Gedurende het koudere Weichselien brak de Rijn door de stuwwallen tussen Montferland en Veluwe en stroomde de Rijnloop ten noorden van de Montferlandsche Berg naar het westen. De brede, vlechtende rivierloop van de Rijn leidde tot terrassen tussen de stuwwallen en het dekzandgebied. Zand dat uit de rivierbedding verstoof vormde ten westen van de huidige Oude IJsselloop (oude) rivierduinen van grof zand.

In een koudere tussenperiode van het Weichselien werd veel zand uit de droogstaande rivierbedding door de wind verspreidt, het oudere dekzand. Deze afzetting, de formatie van Kreftenheye, die bestaat uit lemige en minder lemige laagjes, komt veel voor in de Liemers en ten oosten van de Oude IJssel.

In het Midden-Weichselien brak de Rijnloop bij de Gelderse Poort door de stuwwal tussen Montferland en Nijmegen-Kleef. Daarmee werd de Oude IJsselloop als hoofdtak verlaten. In de Oude en Jonge Dryastijd was het weer kouder en traden opnieuw zandverstuivingen op. Het Jonger Dekzand I, dat meestal een lager leemgehalte heeft dan het oude dekzand, is veelal in ruggen parallel aan beken afgezet, zoals de rug van Lintelo langs de Keizersbeek. Het Jonger Dekzand II uit de Jonge Dryastijd komt veel voor in de omgeving van Zelhem, langs de randen van de stuwwallen en als ruggen (Halse rug of Romeinendiek).

Bij het smelten van sneeuw en ijs in het voorjaar werd in korte tijd veel water afgevoerd, waarbij ook veel sediment werd verplaatst. De rivierbeddingen werden hiermee snel opgevuld, waardoor het water een nieuwe weg moest vinden en een systeem van verwilderde of vlechtende watergeulen ontstond.

In de warmere perioden van het Weichselien werd het vegetatiedek meer gesloten en voerden de rivieren minder sediment aan, waardoor de hoofdgeulen in hun afzettingen begonnen in te snijden. Bij overstromingen werden over de grove zanden een dunne laag klei gesedimenteerd, de oude rivierklei. Deze naar boven geleidelijk zwaarder wordende afzetting ligt rondom Azewijn en ten noorden en zuiden van de lijn Dieren-Doetinchem aan het oppervlak.

Het warmere klimaat van het Holoceen leidde tot rustigere waterafvoeren en meer vegetatie. Langs de Oude IJssel stuifde het zand op tot (jonge) rivierduinen (Formatie van Kootwijk), waarvan de Kruisberg en Oosseld rond Doetinchem voorbeelden zijn en loopt door langs Gaanderen, Terborg en Gendringen. Tussen Doetinchem en Azewijn zijn deze rivierduinen geleidelijk door dikke lagen jonge rivierklei bedekt en steken alleen de hoogste toppen boven de klei uit. Deze toppen vormden veelal vroege bewoningsplaatsen.

De dorpen langs de Oude IJssel zijn op zandopduikingen of rivierduinen ontstaan, waarbij de hoofdwegen parallel aan de rivierloop liggen. Terborg is een stadje met kasteel bij een voorde.

Oude IJssel

Dwars door de gemeente Oude IJsselstreek loopt de rivier de Oude IJssel. De Oude IJssel is een zijrivier van de IJssel. De Oude IJssel begint in Duitsland onder de naam Issel en loopt daarna via de gemeenten Oude IJsselstreek, Doetinchem en Bronckhorst, waarna ze bij Doesburg in de IJssel uitmondt. De Aa-strang loopt in Duitsland via Borken en Rhede naar Bocholt en vandaar verder westwaarts naar Nederland. Ten westen van Dinxperlo vormt de rivier de grens tussen Duitsland en Nederland. Via Voorst bereikt de Aa-strang de Oude IJssel en mondt daar ten oosten van Ulft in uit.

De Oude IJssel en de Aa-strang hebben in Nederland een stroomgebied van 36.000 hectare. De Oude IJssel loost vrij via een sluisstuwcomplex bij Doesburg. Tot Doetinchem fungeert de rivier als scheepvaartkanaal en behoren de dijken tot primaire waterkeringen. Naast de stuw tussen Doetinchem en Terborg (de Pol) ligt een sluis die dienst doet voor de recreatievaart. Daarnaast hebben de Bielheimerbeek/Boven-Slinge, de Aa-strang en de Oude IJssel een doorvoerfunctie voor Duits water.

De Oude IJssel was en is van groot belang voor de gemeente Oude IJsselstreek. Langs de Oude IJssel is de Nederlandse ijzerindustrie ontstaan. De ijzergieterijen die hier ontstonden zijn in wezen de voorlopers van de Hoogovens in IJmuiden. Deze industrie ontstond hier omdat het gebruik kon maken van de ijzeroer die hier in de grond zit. De rivier zorgde natuurlijk voor een geschikt transportkanaal, waardoor zich hier bekende ijzersmelterijen vestigden, als ATAG, Pelgrim, Etna en DRU. Tegenwoordig biedt de rivier tal van recreatiemogelijkheden en maakt het de Oude IJsselstreek een prettig gebied om in te wonen en te recreëren.

Stedelijk gebied

De gemeente Oude IJsselstreek bestaat uit vijftien kernen, waarvan de kernen Ulft, Gendringen, Silvolde, Terborg en Varsseveld de grootste zijn. Ook beschikt de gemeente over een aantal buurtschappen.

De kernen worden in deze Structuurvisie nader beschreven in hoofdstuk 6.

De gemeente Oude IJsselstreek beschikt over een relatief groot aantal voorzieningen. Dit geldt voor zowel commerciële als sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Bijna elke kern heeft een basisschool en het Almende College in Silvolde en Ulft biedt voortgezet onderwijs, van VMBO tot Vwo-niveau. Daarnaast beschikt Terborg over een bedrijfsvakschool.

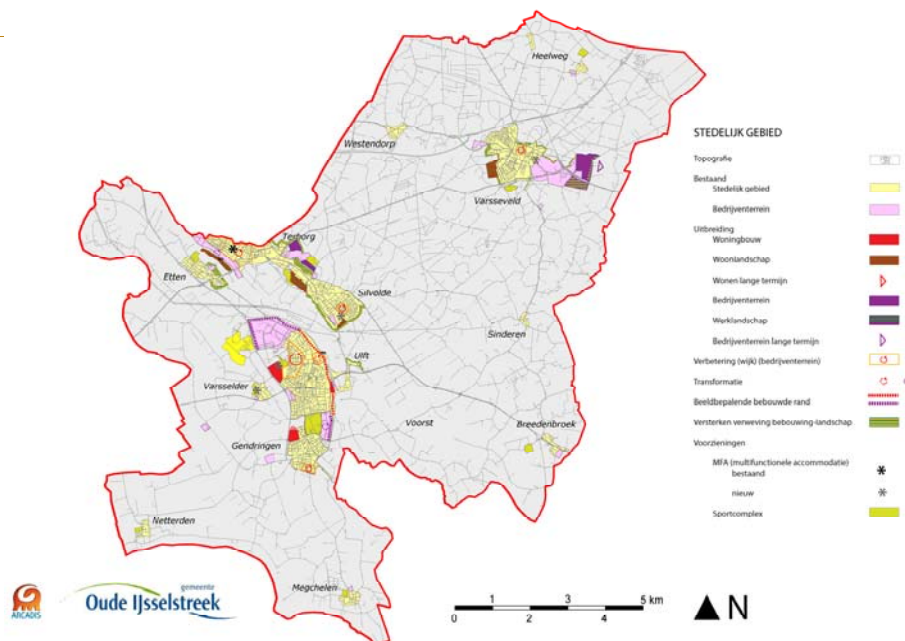
Oude IJsselstreek is een bedrijvige gemeente met tal van nationaal en internationaal opererende bedrijven. De metaal, hout- en meubelindustrie zijn in de gemeente sterk vertegenwoordigd. Oude IJsselstreek beschikt over goed uitgeruste en op de schaal van de gemeente passende bedrijventerreinen.

De voorzieningen worden in deze structuurvisie nader beschreven in paragraaf 4.4.

Afbeelding 3.2

Stedelijk gebied

Oude IJsselstreek

3.2 SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN

3.2.1 HUIDIGE SITUATIE SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN

Op sociaal-maatschappelijk gebied gaat het over het algemeen goed in de gemeente Oude IJsselstreek. Inwoners voelen zich prettig in de gemeente en er doen zich geen dusdanige problemen voor die een impact hebben op de gehele gemeente.

Leefstijlen in de gemeente Oude IJsselstreek

De gemeente Oude IJsselstreek kenmerkt zich door een aantal dominante leefstijlen, die te relateren zijn aan het wonen in een landelijk gebied. Het gaat hierbij ten eerste om inwoners met een traditionele instelling die:

1. Een sterke nadruk leggen op behoud bestaande identiteit, structuren en gemeenschap;
2. moeite hebben met vernieuwingen in de maatschappij: nieuwe ontwikkelingen zijn soms moeilijk bij te benen;
3. betrokken zijn bij lokale gemeenschap en ook bereid zijn zich in te zetten, bijvoorbeeld door middel van vrijwilligerswerk;
4. behoefte hebben aan sturing en leiding vanuit de overheid;
5. honkvast en gericht zijn op de directe omgeving;
6. gezondheid voor zowel jezelf als je omgeving als ideaal hebben.

Een tweede grote groep binnen de gemeente Oude IJsselstreek heeft een leefstijl die zowel het traditionele als het moderne probeert te combineren. Over het algemeen zijn het inwoners die:

- leven op het snijvlak van traditie en 'meedoen' met nieuwe ontwikkelingen. Ze zijn volgend en afwachtend;
- zijn statusgericht en gevoelig voor 'slecht nieuws';
- hebben moeite met (beleids-)veranderingen en (overheids-)gezag, vaak ook door informatieachterstand;
- zijn afhankelijk van de overheid en veranderingen in de maatschappij;
- zijn impulsief, gezellig en gastvrij, maar wel gericht op de eigen kring.

Beide groepen zijn in zijn algemene zin te omschrijven als 'gemeenschapsgeoriënteerden'. Zij zijn de meer traditionele inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek en zijn in meerderheid vertegenwoordigd.

Traditionele leefstijlen

Voor deze leefstijl is kleinschaligheid en bekendheid belangrijk. Kernbegrippen zijn warmte, verdraagzaamheid, privacy, zekerheid en fatsoen. De oriëntatie is vooral op de eigen familie en vriendenkring of de groep met dezelfde culturele en/of etnische achtergrond.

Er is vaak sprake van specifieke normen en waarden. De geborgenheid komt voort uit het bekende. Voor de woning is er voorkeur voor traditionele architectuur, bekende plattegronden en materialen.

Binnen de gemeente komen we relatief veel ouderen tegen. De veranderingen om hen heen gaan snel, waardoor ze graag met 'gelijkgestemden' samenzijn.

Veel jonge mensen hebben niet de behoefte om naar de dynamische (groot)stedelijke woonmilieus te trekken, maar ze worden daar vaak wel vanuit economisch perspectief toe gedwongen.

Ze starten – relatief – vroeg hun loopbaan en het eigen gezin. Huishoudens met een lager inkomen nemen genoeg met hetgeen door de samenleving wordt gerealiseerd (sociale woningbouw). In huis maakt men een eigen sfeer.

Mensen met een hoger inkomen kiezen vaak voor traditionele, liefst vrijstaande woningen. Ze zijn gesteld op hun eigen erf.

Naast de gemeenschapsgeoriënteerden is in de gemeente ook een ‘nieuwere groep’ inwoners te vinden met een meer moderne oriëntatie. Dit zijn bewoners die:

- tolerant en vernieuwend zijn en open staan om te experimenteren;
- gemiddeld qua leeftijd jong zijn;
- een afkeer van dogma's en *do's and don'ts* hebben;
- geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur;
- individualistisch ingesteld zijn;
- vertrouwen hebben in techniek en nieuwe vormen van communicatie.

Nieuwe leefstijlen

Deze groep heeft een voorkeur voor de open samenleving. Iedereen heeft zijn rol in deze samenleving en met elkaar maken we er het beste van. Gezin en carrière worden zo goed mogelijk gecombineerd. Kernbegrippen zijn harmonie, verbondenheid, gezelligheid, saamhorigheid en gelijkheid.

De kindvriendelijke (buiten)wijk is de natuurlijke habitat van deze leefstijl. Daar kan een gezin met kinderen veilig en goed leven met voorzieningen als een winkelcentrum en scholen dicht in de buurt.

Deze groep heeft een voorkeur voor ruime woningen van natuurlijke materialen in een woonomgeving met parkjes, water, vogels, etc. Hierbij hoort een organisch stratenpatroon, veel ruimte voor voetgangers, zichtbaar groen en variëteit in de bebouwing.

Deze groep nieuwe inwoners komt over het algemeen goed mee in de maatschappij. Cijfers van uitkeringsinstanties zijn goed en ook (zichtbare) problemen op sociaal-economisch vlak vallen mee.

Sociale netwerken

Zoals aangegeven wonen in de gemeente Oude IJsselstreek veel mensen met een ‘traditionele’ leefwijze. De ‘traditionele’ sociale netwerken staan onder druk. Dit heeft te maken met toegenomen individualisering en autonomie van het individu in de afgelopen decennia. Gevolg hiervan is een wezenlijke verandering in de relaties die mensen met elkaar aangaan. In tegenstelling tot enkele decennia geleden hebben mensen niet langer het gevoel vanzelfsprekend te behoren tot één bepaalde groep of categorie.

Het belang van een sociaal netwerk kan echter niet onderschat worden, omdat:

- een sociaal netwerk verschillende vormen van sociale steun biedt;
- een sociaal netwerk invloed uitoefent op iemands gezondheid via het sociaal kapitaal, dat voortkomt uit het netwerk van mensen;
- het sociaal netwerk bepaalt in welke mate een individu participeert in de gemeenschap en bepaalt diens betrokkenheid bij de samenleving;
- de mate van sociale cohesie van het netwerk ook van invloed is op de gezondheid.

Vele mensen hebben capaciteiten ontwikkeld om een groot en divers aantal contacten te leggen en te onderhouden en bewegen zich in uiteenlopende sociale structuren. Het is aannemelijk dat dit proces verder zal doorgaan.

Inwoners

De verschillende leeftijdscategorieën in de gemeente Oude IJsselstreek maken verschillende ontwikkelingen door. Hieronder worden per inwonersgroep de belangrijkste aspecten genoemd:

Kinderen

Met het overgrote deel van de kinderen in de leeftijdsgroep van 0 – 12 jaar gaat het over het algemeen goed. De belangrijkste ontwikkeling in deze groep is dat het aantal kinderen in de gemeente daalt (nominaal en relatief).

Dit is zorgwekkend voor de instandhouding van de huidige onderwijsstructuur. Kinderen en jongeren zijn namelijk een belangrijke pijler voor de toekomst. Dit geeft aanleiding om de onderwijsstructuur in de gemeente te heroverwegen. Uitgangspunt daarbij is dat kwaliteit voor kwantiteit gaat.

Naast een invloed op de onderwijsstructuur zal het dalende aantal kinderen ook zijn weerslag hebben op het in stand houden van andere maatschappelijke voorzieningen. Om dit vast te behouden en mogelijk zelfs te versterken zijn in Varsseveld, Ulft en Terborg laagdrempelige centra voor jeugd en gezin opgericht. Deze centra dat verschillende instanties gebruik maken van dezelfde omgeving, wat leidt tot efficiënt en multifunctioneel ruimtegebruik. Het combineren van de maatschappelijke voorzieningen kan (deels) een antwoord geven op druk die ontstaat door de teruglopende aantallen kinderen.

Jongeren

De startkwalificaties van jongeren zijn over het algemeen goed. Wel zou het verstevigen van VMBO, Havo en VWO binnen de gemeente en het aantrekken van leerlingen van buiten de gemeente beter kunnen.

Vervolgonderwijs op MBO niveau wordt vaak gevolgd in Doetinchem, Enschede en Arnhem, HBO- en universitair vervolgonderwijs in heel Nederland. Stageplekken en werk binnen de gemeente zijn belangrijk om jongeren te behouden in (of te doen terugkeren naar) de gemeente.

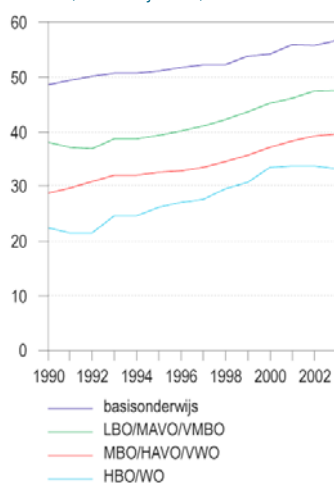
Binnen de gemeente is één grote, bovenlokale uitgaansgelegenheid voor jongeren: De Radstake. Jongeren gaan daarom ook naar (grotere) uitgaansgelegenheden in omliggende gemeenten. Het feit dat er in de gemeente zelf, in de directe woonomgeving, veelal geen uitgaansgelegenheden zijn, is vooral een beperking voor de 'jongere' jongeren. Zij ontmoeten elkaar binnen het verenigingsleven, op kermissen, in (drank)keten en in de openbare ruimte.

Volwassenen

Onder de groep volwassenen in de gemeente Oude IJsselstreek bevinden zich veel traditioneel georiënteerde personen. Volgens de cijfers van de uitkeringsinstanties heeft het grootste deel een vaste baan. Op sociaal economisch vlak valt de groep mensen met problemen mee. De grootste groep gezinnen die maatschappelijke problemen hebben concentreren zich in vier wijken in de kernen Ulft, Gendringen, Terborg en Silvolde.

Afbeelding 3.3

Opleidingsniveau jongeren
(aantal x jaartal)

Tabel 3.1

Werkgelegenheid per sector

Bron: gemeente Oude

Ijsselstreek, 2009

Sector	Aantal werkzame personen			
	2008	2007	2006	2005
Landbouw, jacht en bosbouw	810	870	920	970
Industrie	3929	3960	4110	4060
Bouwnijverheid	1732	1770	1780	1580
Rep. Cons. Artikelen en handel	3743	3520	3400	3300
Horeca	751	750	730	730
Vervoer, opslag en communicatie	576	530	490	500
Financiële en zakelijke dienstverlening	1358	1430	1560	1560
Overige dienstverlening	5066	4720	4540	3700
Totaalaantal werkzame personen	17965	17550	17530	16400

De werkgelegenheid in de gemeente Oude Ijsselstreek is in de afgelopen jaren toegenomen. Met name in de consumptie artikelen en handel en in het vervoer, opslag en communicatie en in de overige dienstverlening zijn meer banen ontstaan.

Het inkomens niveau ligt voor de hele gemeente onder het landelijk gemiddelde, maar mensen zijn wel aan het werk (al dan niet via re-integratietrajecten). Het opleidingsniveau is met name laagopgeleid tot MBO. De intensiteit en complexiteit van de problemen is (nog) niet geheel duidelijk.

De meeste volwassenen beoordelen hun gezondheid als goed tot uitstekend. De leefstijl van veel volwassenen laat echter te wensen over. Hierin wijkt de gemeente af van het landelijk gemiddelde. Preventie gericht op ongezonde leefgewoonten kan de ziekte- en zorglast voor bepaalde aandoeningen aanzienlijk verminderen. Het is een trend, met een hardnekkig gevolg voor onderwijs- en arbeidsprestaties c.q. mogelijkheden.

Trends die zich in relatie met de gezondheid ontwikkelen is dat men steeds vaker bewust kiest voor ouderschap op latere leeftijd of zelfs voor vrijwillige kinderloosheid.

Ouderen

Ouderen in de gemeente hebben de wens zo lang mogelijk zelfstandig en in de eigen omgeving te blijven wonen. Dat heeft wel tot gevolg dat de mantelzorg over het algemeen en de mogelijkheden voor mantelzorg (met name in het buitengebied) verbeterd dienen te worden én dat de mobiliteit voor ouderen (waaronder OV) goed moet zijn. Nu, maar zeker ook in de toekomst krijgt ook de Oude Ijsselstreek te maken met vergrijzing.

Oude Ijsselstreek moet ouderen, en dan met name vitale ouderen, een passende leefomgeving bieden, waarin zij zichzelf kunnen blijven ontplooiën. Enerzijds om vitale ouderen te blijven binden en boeien, anderzijds om de productiviteit van deze mensen te behouden en te benutten. Aandachtspunten zijn vereenzaming, de zorg voor ouderen en de concentratie van zorg. Mogelijkheden liggen bijvoorbeeld in het betrekken van ouderen in het onderwijs en het verenigingsleven.

3.2.2

ONTWIKKELING SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN

Dat de wereld in beweging is en sneller, welvarender en chaotischer wordt, ontgaat ook de gemeente Oude Ijsselstreek niet. De directe samenhang, interactie en wederzijdse

beïnvloeding tussen maatschappelijke en economische ontwikkelingen veroorzaken een ongekende sociale en economische dynamiek. Dit vereist een ruimtelijk aanpassingsvermogen. Door de toegenomen welvaart, individualisering en mobiliteit is de schaal van de ruimtelijke relaties tussen mensen enorm toegenomen. Er is niet alleen in ruimtelijke zin sprake van schaalvergroting, ook het aantal en de veelzijdigheid van de menselijke relaties is toegenomen. Ook de ruimtelijke hiërarchie verandert steeds meer: het verschil tussen 'periferie en centrum' is langzaam maar zeker aan het vervagen, doordat de mobiliteit/bereikbaarheid steeds verder toeneemt, wordt afstand steeds meer een relatief begrip. Men is bereid langere afstanden te overbruggen, om in de eigen behoeften te voorzien.

Tegelijkertijd bestaat door de 'versnelling' (de onvoorspelbaarheid van economische en maatschappelijke krachten en de internationalisering) meer behoefte aan eigenheid en onderscheid. Daarnaast leidt het ook tot een minder sterke binding met de lokale omstandigheden en de eigen omgeving.

Ontwikkeling leefstijlen en netwerken

Deze ontwikkelingen hebben ook invloed op de ontwikkeling van leefstijlen en sociale netwerken. Er is een dynamiek waarneembaar van traditionele leefstijlen naar nieuwere leefstijlen. De groepen met modernere leefstijlen nemen in omvang toe, 'ten koste van' de groep met een traditionele leefstijl.

De teleforenzen, de twee-adressenbewoners en de fitte vutters laten zich gezien hun vestigingspatroon en vrijetijdsoriëntatie niet tot de traditionelen rekenen. Het zijn juist deze mensen, die hun eigen evenwicht in openheid en geslotenheid creëren en daarmee een interessante doelgroep vormen.

Wanneer nieuwe inwoners met hun eigen vormen van wonen en gewoontes, aangetrokken worden, zullen die nieuwe inwoners zich mengen met de 'oorspronkelijke' bewoners. Het is daarbij van belang te voorkomen dat er afstand ontstaat tussen deze groepen bewoners. Er zal een nieuw evenwicht moeten ontstaan tussen nieuwe groepen bewoners die zich sterk beroepen op de individuele keuzevrijheid (individualistisch georiënteerd) en de oorspronkelijke bewoners die belang hechten aan collectieve waarden. De enige manier waarop de gemeente hierop kan inspelen is door het creëren van een leefomgeving waar beide groepen elkaar kunnen ontmoeten. Voornamelijk het persoonlijk contact tussen beide groepen kan de kans op het ontstaan van een kloof verkleinen. Communicatie met elkaar leidt vaak tot meer begrip voor andere standpunten en een tolerante houding ten opzichte van andere leefstijlen.

Zelfredzaamheid

De sterke toename van individualistische samenlevingsvormen, de ontwikkeling van nieuwe media (informatiemaatschappij), het beroep op zelfredzaamheid en het ingewikkelder worden van de sociale samenlevingsverbanden hebben een directe invloed op kwetsbare groepen en hebben mogelijk een probleemgenererend c.q. versterkend effect. Als we op middellange termijn vooruit kijken dan zien we een maatschappij die zich steeds meer gaat richten op zelfredzaamheid en meer een kennis-, diensten-, belevenis- en consumenteneconomie wordt. Daarmee neemt onder andere de vraag naar hoger opgeleide werknemers toe. Tegelijkertijd ontstaat een toenemende lastendruk op het gebied van wonen (huren, energiekosten, hypotheek, etc.), zorg en gezondheid (kostenstijging

gezondheidszorg/verzekering, pensioen, etc.). De weerslag op mensen met de ‘kleine beurzen’ en beperkte toekomstperspectieven is het grootst.

De flexibiliteit van de arbeidsmarkt zal dit proces versterken. Individualisering, emancipatie en zelfredzaamheid leiden tot meer en veelzijdiger contacten en dus tot fijnere vertakkingen van (sociale) netwerken. Daarnaast leidt de dreiging van het toenemende aantal mensen in kwetsbare posities door (ongezonde) leefstijl en/of ontbrekende kwalificaties tot een grotere behoefte aan ondersteunende sociaal-maatschappelijke, educatieve en economische netwerken.

Sociale netwerken

De ‘traditionele’ sociale netwerken staan onder druk. Het belang van een sociaal netwerk kan echter niet onderschat worden, omdat:

- een sociaal netwerk verschillende vormen van sociale steun biedt;
- een sociaal netwerk invloed uitoefent op iemands gezondheid via het sociaal kapitaal, dat voortkomt uit het netwerk van mensen;
- het sociaal netwerk bepaalt in welke mate een individu participeert in de gemeenschap en bepaalt diens betrokkenheid bij de samenleving;
- de mate van sociale cohesie van het netwerk ook van invloed is op de gezondheid.

Het onder druk staan van de traditionele sociale netwerken heeft te maken met toegenomen individualisering en autonomie in de afgelopen decennia. Het is gepaard gegaan met een wezenlijke verandering in de relaties die mensen met elkaar aangaan. In tegenstelling tot enkele decennia geleden hebben mensen niet langer het gevoel vanzelfsprekend te behoren tot één bepaalde groep of categorie. Vele mensen hebben capaciteiten ontwikkeld om een groot en divers aantal contacten te leggen en te onderhouden en bewegen zich in uiteenlopende sociale structuren. Het is aannemelijk dat dit proces verder zal doorgaan.

Ontwikkeling gezondheid

Een aandachtspunt is het stimuleren van een gezonde leefstijl, om te voorkomen dat gezondheidsproblemen op latere leeftijd toenemen. Het gaat met name om het terugdringen van overgewicht (stimuleren van bewegen en gezonde voeding) en het terugdringen van overmatig alcoholgebruik en roken. Daarnaast is het belangrijk in te zetten op het verminderen van psychische ongezondheid en depressie.

De gezondheid van mensen is veelal gerelateerd aan hun sociaal-maatschappelijke positie. Volwassenen met een laag opleidingsniveau scoren op veel gezondheids- en leefstijlfactoren slechter dan mensen met een hoger opleidingsniveau. Groepen met een lage sociaaleconomische status behoeven derhalve extra aandacht.

Gezondheidsgedrag speelt een grote rol in de zelfredzaamheid en het ‘terugdringen’ van risicofactoren (relatie met onderwijs(achterstand), werk en inkomen). Voor het keren van deze trend is preventie op jongere leeftijd erg belangrijk. Gezondheidsproblemen op latere leeftijd vinden namelijk vaak hun oorsprong in jongere jaren. Steeds meer onderzoek laat zien dat een ongezonde leefstijl serieuze risico’s op lange termijn oplevert. Bijvoorbeeld voor de cognitieve vermogens, leerprestaties en positie op de arbeidsmarkt. Overgewicht bij kinderen en jongeren veroorzaakt bijvoorbeeld diverse lichamelijke problemen en klachten, zoals ademhalingsklachten, ooraandoeningen en huidproblemen. Ook hebben mensen met overgewicht vaak psychische en sociale problemen zoals eenzaamheid, verdriet en

gespannenheid. Ze hebben bovendien een duidelijk verhoogd risico op diabetes type 2 en latere hart- en vaatziekten.

Gezondheidsproblemen zijn hardnekkig en moeten op verschillende niveaus via integraal beleid worden aangepakt: thuis, op school, door hulpverleners en ook binnen het bedrijfsleven. Die hardnekkigheid vraagt bovendien om nieuwe oplossingen. Let wel: leefstijl en gedrag kunnen op de volgende generatie overgedragen worden!

Ontwikkeling opleidingsniveau

Ontwikkelingen in het opleidingsniveau van ouders zijn belangrijk voor de toekomstige 'prestaties' van hun kinderen. Prestaties van kinderen zijn beter naarmate hun ouders, en vooral hun moeders, hoger zijn opgeleid. Het stijgende opleidingsniveau van de bevolking en van ouders in het bijzonder, zou dus in principe bij nieuwe generaties moeten leiden tot een verdere niveauverhoging.

De opleidingseisen op de arbeidsmarkt zullen geleidelijk verder toenemen. Dit zal vooral voor jongeren met onvoldoende capaciteiten een probleem zijn. Een opleiding op minimaal het niveau van kort middelbaar beroepsonderwijs (mbo-2-niveau) of havo/vwo is noodzakelijk om te kunnen participeren op de arbeidsmarkt (aangeduid als startkwalificatie). In de praktijk is dit voor een categorie leerlingen niet haalbaar. Ook scholen verhogen hun niveaueisen en worden meer prestatiegericht. Dit kan de ongelijkheid die samenhangt met capaciteiten vergroten. Het onderwijs dreigt al op jonge leeftijd leerlingen met onvoldoende capaciteiten uit te selecteren.

Daarnaast zien we een toename van leefstijlgerelateerde gezondheidklachten, zoals astma, diabetes en hart- en vaatziekten. Daarmee stijgt de vraag naar verpleging/verzorging én ontstaat naar verwachting een tekort aan (huis)artsen.

Mede door de vergrijzing ontstaat een groter lerarentekort. Tegelijkertijd neemt het aantal zorgleerlingen c.q. overbelaste leerlingen toe door bijvoorbeeld meer competitie en prestatiedruk. Hierdoor ontstaat de dreiging dat (relatief) meer jongeren het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.

Het hebben van werk wordt belangrijker dan inkomen. Er dient fel ingezet te worden op het tegengaan van armoede en sociale uitsluiting en een 'minder verdelende rechtvaardigheid'. Dit dient plaats te vinden in een omgeving met een selectiever zorg- en welzijnsstelsel, met een beperkte garantie van een minimum bestaansniveau en met minder inkomenscontinuïteit. Deze ontwikkelingen worden gecombineerd met een verdergaande decollectivisering.

Zorg voor de toekomst

Diverse ontwikkelingen kunnen leiden tot een toename van het aantal kwetsbare en hulpbehoevende mensen en/of een toename van problemen bij de huidige groepen. Hierbij moet met name gedacht worden aan de huidige stagnerende en in de toekomst veranderende economie en de bezuinigingen in de publieke sector. Maar ook een hardere opstelling in het kader van eigen verantwoordelijkheid kan hier aan ten grondslag liggen.

Uit het voorgaande kunnen een aantal sociale kwesties gedestilleerd worden die nu en in de (nabije) toekomst spelen. Kwesties die fundamenteel ingrijpen en passen binnen de lange-termijn-oriëntatie van deze structuurvisie. Ze hebben een 'relatie' met de toekomstige

ontwikkelingen én zijn bepalend voor de beantwoording van de voorgaand genoemde vraagstukken.

Het gaat om de volgende sociale kwesties:

- Een toenemend aantal ouderen en hulpbehoevenden zonder of met geringe, afnemende mantelzorg;
- Eenzaamheid c.q. sociaal isolement;
- Een tweedeling tussen personen die de acceleratie van de samenleving wel kunnen bijhouden en personen die aan de kant blijven staan, omdat ze er geen grip (meer) op hebben;
- Een toenemend beroep op zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid, waarbij sommige individuen of groepen hulp en ondersteuning nodig hebben;
- De tegenstelling tussen individueel maatwerk en collectieve voorzieningen.

Een sociale verarming dient te worden tegengegaan. Voor het behoud van de sociaal-maatschappelijke kwaliteit is het van belang te voorzien in doorstroommogelijkheden voor de lokale bevolking, zodat jongeren en gezinnen een woon- en werkcarrière kunnen opbouwen. Dat betekent (onder andere) aandacht om starters en jonge gezinnen te huisvesten.

3.2.3

VISIE SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN

Een aantal feiten en ontwikkelingen noodzaken tot aandacht in een veranderende toekomst. Op kortere termijn komen de gevolgen van de financiële crisis en zijn effecten op de reële economie op ons af. De huidige recessie zorgt voor onzekerheden, daardoor ziet de gemeente zich geplaagd voor een aantal structurele uitdagingen.

Het zal veel vergen van de benutting van het sociaal maatschappelijke kapitaal binnen de gemeente en de authenticiteit in leiderschap, innovaties en durf om probleemsituaties voor te zijn.

Een belangrijke sociale kwestie is het voorkomen van een tweedeling tussen hen die de veranderingen in de samenleving wel kunnen bijhouden en zij die aan de kant blijven staan omdat ze er geen grip meer op hebben.

Weerbaarheid

De gemeente Oude IJsselstreek zet in op weerbaarheid, nu en in de toekomst.

Een groot deel van de burgers weet zich prima te redden, maar er zijn ook groepen die (nu al) te kwalificeren zijn als 'kwetsbaar'. De groep kwetsbaren zal qua omvang en intensiteit toenemen, tenzij er nu een investering plaatsvindt.

Een drietal (stress)factoren ligt primair aan kwetsbaarheid en dreigende achterstanden ten grondslag. Soms afzonderlijk, maar vaak in combinatie:

- een laag niveau van opleiding en kwalificaties in het gezin, vaak ook leidend tot een lager niveau van (start-)kwalificaties binnen de volgende generatie
- sociaaleconomische achterstand, traditionele opvoedingsstijlen en sociaal isolement
- ongezondheid en een ongezonde leefstijl

Om invulling te kunnen geven aan de inzet op het thema weerbaarheid moeten de volgende ontwikkelingen in gang gezet worden:

Van zorg naar zelfredzaamheid

Sociaaleconomische vraagstukken zoals structurele achterstanden, toenemende tweedeling en uitsluiting, een gezonde leefwijze, een 'leven lang leren' en zorgproblemen kunnen veelal niet volledig naar de verantwoordelijkheid van de burgers overgeheveld worden. We moeten hen in hun toenemende lastendruk niet overschatten en overbelasten. Het gaat om het organiseren van een effectief stelsel van 'maatregelen' (en instanties) dat aansluit op de netwerken en bestaande inzet van bewoners. Deze inzet moet erop gericht zijn om mensen uit de afhankelijkheids situatie te halen. Daarmee wordt preventieve zorg in de toekomst belangrijker dan curatieve zorg. Enerzijds omdat op dit gebied veel gebeurt, veel moet gebeuren en winst te halen is. Met name gaat het om mensen die om redenen van arbeidsparticipatie, onderwijs(achterstand), gezondheid, toekomstperspectief afhankelijk zijn van voorzieningen en zorg. Terwijl ook op hen een groot beroep zal worden gedaan op zelfvoorzienendheid.

Dat betekent dat een samenhangend programma moet worden opgezet van maatschappelijk versterken, waarin het groot worden en brengen van de jeugd en (maatschappelijk en arbeid)participatie van kwetsbare groepen centraal komt te staan. Scholen, na- en voorschoolse opvang en een goede samenwerking tussen onderwijs, vrije tijdsvoorzieningen, de (jeugd)zorg, politie en natuurlijk de ouders vormen samen dit programma. De 'zorgkant' in een vernieuwde vorm: ketenstructuren van investeren in woon-zorg-welzijn-gezondheid waar nieuwe combinaties gevonden worden van huisvesters, zorgleveraars, welzijnswerkers, onderwijs en bedrijfsleven. De ketens van aanbieders van geïntegreerde zorg, onderwijs en gezondheid worden direct of indirect verbonden met (organisaties in) welzijn, cultuur, sport, educatie en verbreed naar ketens en netwerken omtrent gezond eten en bewegen.

Vooruitkomen en perspectief hebben

Het beroep op zelfzorg en zelfredzaamheid zal in de toekomst verder toenemen. Dat betekent dat burgers, met name de kinderen en de jongeren van nu, het perspectief geboden moet worden om de toekomst aan te kunnen. Zeker voor hen die een steuntje in de rug nodig hebben, betekent dit het bieden van een goede en doorgaande ontwikkelingslijn van school naar school, naar werk.

De veranderende arbeidsmarkt, waarin een groter beroep wordt gedaan op kwalificaties, sociale vaardigheden en flexibiliteit kan een bedreiging vormen. Door in te zetten op het bieden van perspectief en te zorgen voor betere mogelijkheden om de stap vooruit te zetten wordt de afstand tot de arbeidsmarkt verkleind.

Juist deze structurele vraagstukken verdienen aandacht. Indien dat niet gebeurt, bestaat een reële kans (of bedreiging) op concentratie van mensen met een laag inkomen, een lage sociale status, een onderwijsachterstand, kansarmoede en sociaaleconomische exclusie. Gecombineerd met een toenemende druk op het gebied van woonlasten, zorgkosten, etc. maakt het deze groep mensen extra kwetsbaar.

De gemeente stimuleert in onderlinge samenwerking met externe partijen optimaal de ontwikkelingskansen van kinderen (0 tot 12 jaar) en jongeren (van 12 tot circa 18 jaar).

De gemeente brengt functies, zoals recreatie, onderwijs, kinderopvang, educatie, zorg, horeca, zorgpunten, sport, cultuur, welzijn etc. bij elkaar in 'kruispunten'. Dit kan fysiek in multifunctionele accommodaties (MFA's) zijn, maar ook andere (samenwerkings-)vormen

zijn mogelijk. Kruispunten zijn dynamische punten waar ruimte is voor ontwikkelingen en kruisbestuiving. Hierbij gaat het niet specifiek om kruisbestuiving op het niveau van kern of wijk, maar vooral om kruisbestuiving in bereikbare ketens.

Effectiviteit, efficiëntie

De opgave in het sociaal-maatschappelijk domein is per definitie meervoudig. Daarom zal ook de oplossing meervoudig moeten zijn. Zo gezien is het noodzakelijk om samen te werken met alle betrokken beleidsvelden en externe partijen die een relatie hebben met het doel: Gezamenlijk bijdragen aan de realisatie van gestelde taken en helder omschrijven wie wat, wanneer en waarom met wie moet oppakken? Er zijn vele handen (en handelingen) nodig die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden om op effectieve en efficiënte wijze de doelen te realiseren.

Een optimale ketenstructuur is een samenwerkingsverband waarin belanghebbende partijen in een coalitie samenwerken om een gemeenschappelijk doel (of doelen) te bereiken, maar ook om (ieder voor zich) een eigen doelstelling te realiseren. Ook in de organisatie van de ketenstructuur moeten slagen gemaakt worden: de door elkaar lopende financieringsstrategieën, vooral die tussen marktwerking en collectieve verantwoordelijkheid, en conflicterende sturingsstrategieën moeten worden opgevangen.

3.3

ACTUELE DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING

De gemeente Oude IJsselstreek komt de komende tijd voor grote uitdagingen te staan. Volgens de prognoses groeit de Gelderse bevolking nog met 5%, terwijl in de Achterhoek en daarmee de gemeente Oude IJsselstreek de groei stagneert. Twee belangrijke ontwikkelingen zijn hierop van invloed.

- Enerzijds vertrekken jongeren uit de gemeente om zich elders te vestigen voor hun studie of omdat zij in de gemeente geen passend werk kunnen vinden. Onder andere door het hogere voorzieningen niveau in de grote steden en de Randstad en de grotere diversiteit aan mogelijkheden, slechts een kleine groep van deze jongeren keert terug naar de gemeente.
- Anderzijds is er sprake van vergrijzing, de leeftijdsgroep 65+ groeit, wat op termijn zal leiden tot een sterfteoverschot (er worden minder kinderen geboren dan dat er jaarlijks aan inwoners overlijden).

beide ontwikkelingen kunnen maatschappelijke gevolgen hebben binnen de gemeente, Wanneer het aantal ouderen toeneemt (en daarmee het aantal mensen dat een pensioenuitkering ontvangt), en de groep werkenden afneemt (die de uitkeringen van de inactieven betalen) ontstaat een scheve verhouding in de lastendruk.

De gemeente zal actief in moeten zetten op het behouden van en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de maatschappelijke en economische voorzieningen voor de bevolking.

Huidige situatie

Het aantal inwoners in de kernen en buurtschappen Breedenbroek, Heelweg, Mechelen, Ulft, Varsselder en Varssveld is tussen 2005 en 2009 licht gestegen, in de overige kernen en buurtschappen van de gemeente Oude IJsselstreek is het inwoneraantal gedaald. Opvallend is de daling bij Bontebrug (-12%), Silvolde (-4,8%) en Westendorp (-4,4%). Het totaal aantal inwoners in Oude IJsselstreek is sinds 2005 met 366 gedaald (-0,9%). Het aantal inwoners per kern is in tabel 3.1 weergegeven.

Tabel 3.2

Aantal inwoners per kern
Bron: website gemeente
Oude IJsselstreek, 2009

Kern	Aantal inwoners per:			
	01-01-2009	01-01-2005	Vershil absoluut	Vershil in %
Bontebrug	177	203	-26	-12%
Breedenbroek	968	942	+26	+2.7%
Etten	1.884	1.942	-58	-3%
Gendringen	4.573	4.655	-82	-1.7%
Heelweg	1.037	1.023	+14	+1.4%
Megchelen	1.077	1.033	+44	+4.3%
Netterden	468	475	-7	-1.5%
Silvolde	5.388	5.660	-272	-4.8%
Sinderen	974	986	-12	-1.3%
Terborg	4.543	4.686	-143	-3.1%
Ulft	10.819	10.772	+47	+0.4%
Varsselder	784	780	+4	+0.5%
Varsseveld	5.932	5.776	+156	+2.7%
Voorst	260	264	-4	-1.5%
Westendorp	1.126	1.179	-53	-4.4%
Totaal	40.010	40.376	-366	-0.9%

In tegenstelling tot de daling van het aantal inwoners is het aantal huishoudens licht toegenomen. Vooral in de grote kernen Varsseveld en Ulft is een toename geweest, terwijl in de meeste kleine kernen juist een afname is te zien (tabel 3.2). Verklaring hiervoor is dat de woningbouwprojecten de afgelopen jaren vooral rond de grote kernen hebben plaatsgevonden, terwijl in de kleinere kernen enkel kleinschalige particuliere bouwplannen zijn uitgevoerd.

Tabel 3.3

Aantal huishoudens per kern
Bron: website gemeente
Oude IJsselstreek, 2009

Kern	Aantal huishoudens per:			
	01-01-2009	01-01-2005	Vershil absoluut	Vershil in %
Bontebrug	70	80	-10	-12,5%
Breedenbroek	370	350	+20	+5.7%
Etten	710	700	+10	+1.4%
Gendringen	1770	1760	+10	+0.6%
Heelweg	430	430	0	0.0%
Megchelen	380	340	+40	+11.8%
Netterden	190	190	0	0.0%
Silvolde	2230	2200	+30	+1.4%
Sinderen	350	340	+10	+2.9%
Terborg	1960	2000	-40	-2.0%
Ulft	4350	4170	+180	+4.3%
Varsselder	390	380	+10	+2.6%
Varsseveld	2470	2370	+100	+4.2%
Voorst	100	110	-10	-9.1%
Westendorp	340	340	0	0.0%
Totaal	16.110	15.760	+350	+2.2%

Het merendeel van de inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek bevindt zich in de leeftijdscategorie van 30 tot 59 jaar. Deze bevolkingsgroep neemt sinds 2005 af. Direct hiermee verbonden is de toename van de groep bewoners boven de 60 in dezelfde periode. Tabel 3.3 geeft het overzicht van het aantal inwoners per leeftijdscategorie.

Tabel 3.4

Aantal inwoners per
leeftijdsgroep
Bron: website gemeente
Oude IJsselstreek, 2009

Leeftijd	01-01-2009	01-01-2005	verschil absoluut	verschil in %
0-9 jaar	4.688	5.078	- 390	- 7%
10-19 jaar	4.945	4.850	+ 95	+2%
20-29 jaar	3.610	3.788	-187	- 4.9%
30-59 jaar	17.145	18.037	- 892	- 4.9%
60+	9.622	8.623	+ 990	+ 11,5%
Totaal	40.010	40.376	-366	- 0.9%

Het aantal inwoners in de gemeente Oude IJsselstreek is in de afgelopen jaren gedaald. De prognose geeft aan dat tot 2025 deze tendens doorzet, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

Tabel 3.5

Verwachting inwonersaantal
Bron:
Bron CBS

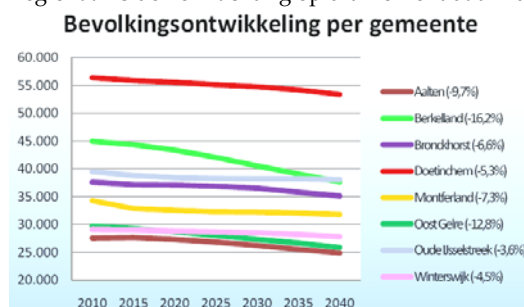
Jaartal	Aantal inwoners
2015	37.616
2020	37.070
2025	36.637

Toekomst prognoses

Regionaal is de verwachting op dit moment dat in de komende vijftien jaar in meer dan de

Grafiek 3.1

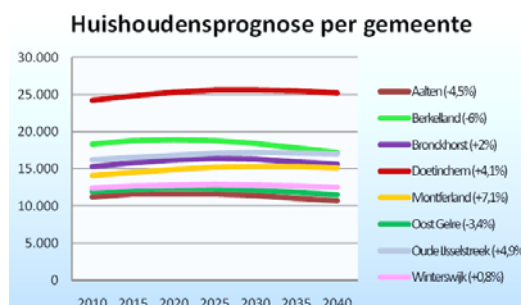
Bron:
Rapport Demografische
ontwikkelingen Achterhoek

helft van de gemeenten het aantal inwoners ziet teruglopen. In de Achterhoek krijgen alle gemeenten, met uitzondering van Doesburg en Zutphen, in de periode tot 2025 te maken met bevolkingsdaling. Aan de bevolkingsdaling gaat een lange periode van dalende leerlingenaantallen vooraf.

Grafiek 3.2

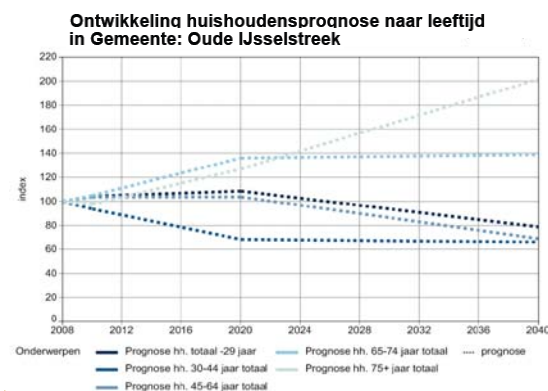
Bron:
Rapport Demografische
ontwikkelingen Achterhoek

De bevolking van de regio Achterhoek, in totaal 8 gemeenten, laten een structureel dalende lijn zien. Van ca. 300.000 inwoners in 2008 naar ca. 275.000 inwoners in 2040. Dat betekent een afname van 8.2%. Gemiddeld ongeveer een kwart procent per jaar.

Grafiek 3.3

Bron:
Primos
Bevolkingsprognoses 2009

De bevolking in Oude IJsselstreek is sinds 2002 gekrompen, waarbij het aantal huishoudens licht is blijven stijgen. De verklaring ligt in de verandering van de gemiddelde gezinsgrootte. Het aantal huishoudens van alleenstaanden is sterk gestegen. Ook de leeftijdsopbouw van de

huishoudens ook de oudere huishoudens beleefden een sterke groei. Deze ontwikkeling van krimp en vergrijzing is in iets lichtere mate ook waar te nemen in de Achterhoek. De prognose is dat deze trend zich zal doorzetten. Een groot deel van de bevolkingsdaling in de gemeente wordt op korte termijn veroorzaakt door een beperkte negatieve migratie. Op lange termijn heeft dit vooral te maken met een sterfteoverschot. Voor de gemeente Oude IJsselstreek is de verwachting dat uiteindelijk ook het aantal huishoudens afneemt met ca. 5% in 2040. Het aantal huishoudens zal tot 2020 nog licht groeien.

Tabel 3.6

Aantal huishoudens per leeftijdsgroep

Bron:

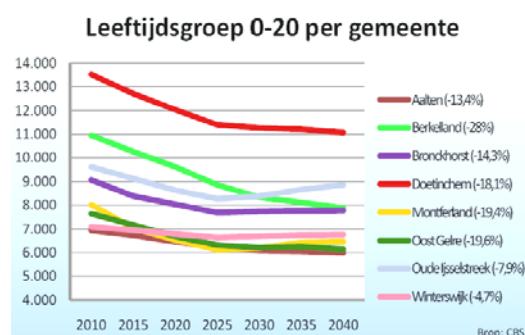
Bron CBS

Leeftijd	2008	2010	2020	2040
Huishoudens totaal	15.974	16.073	16.315	15.141
15-29 jaar	983	1.026	1.069	777
30-44 jaar	4.276	4.011	2.931	2.835
45-64 jaar	6.526	6.776	6.781	4.504
65-74 jaar	2.286	2.399	3.113	3.180
75+	1.903	1.861	2.421	3.845

Grafiek 3.4

Bron:

Rapport Demografische ontwikkelingen Achterhoek

De groep 11-jarigen, de (potentiële) brugklassers, zijn als de instromers in het voortgezet onderwijs, een kenmerkende factor. De kinderen die in 2009 0 jaar zijn, zijn de brugklassers in 2020. De regio als geheel kent een afname van deze groep. Dat geldt in die periode voor elke afzonderlijke gemeente, zij het dat de dalingspercentages (aanzienlijk) verschillen.

Het aantal 0 tot 20 jarigen neemt in de gemeente Oude IJsselstreek volgens de prognoses af met 7,9% van 9.633 naar 8.955 met een dieptepunt in 2025.

Ondanks de beperkte migratie, dat nagenoeg constant blijft, neemt het aantal jongeren toch sterker af. Dit heeft twee redenen:

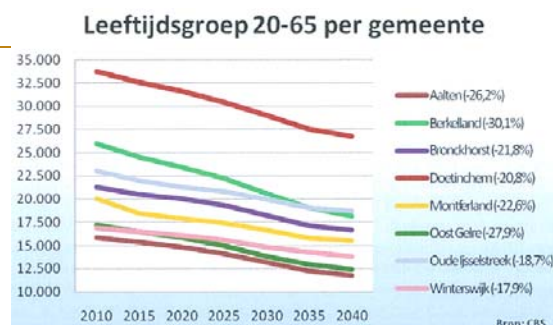
1. Het aantal kinderen dat geboren wordt neemt af, het aantal ouderen neemt toe.
2. Jongeren vertrekken en daar komen senioren voor terug

Verwachting is dat het aantal jongeren weer opklimt in de periode na 2025. Deze omslag ontstaat doordat volgens het CBS vanaf 2025 het vruchtbaarheidscijfer en het aantal levend geboren toeneemt.

Grafiek 3.5

Bron:

Rapport Demografische ontwikkelingen Achterhoek

De leeftijdsgroep tussen 20 en 65 zal in de komende jaren een forse daling door maken, waarmee direct ook het aantal arbeidskrachten terugloopt. In eerst instantie betekent dat een terugloop van de werkeloosheid. Op langere termijn zal het arbeidspotential echter zover teruglopen dat een structurele krapte op de

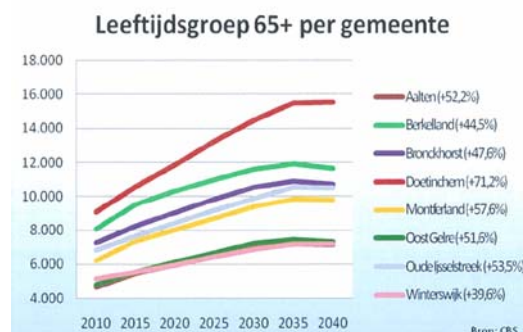
arbeidsmarkt ontstaat. Dit wordt nog versterkt door de groep jongeren die op zoek naar passend werk de gemeente verlaten. De beperkte instroom jonge werkenden aan de aanbod

kant heeft tot gevolg dat de arbeidsparticipatie zal dalen, omdat gemiddeld meer ouderen binnen de leeftijdsgroep zitten. Zij hebben over het algemeen een lagere participatiegraad dan de jongeren. Het zal moeilijk zijn om de arbeidsparticipatie te beïnvloeden, omdat de totale participatiegraad binnen de regio Achterhoek hoger ligt dan de provinciale en landelijke gemiddelden

Grafiek 3.6

Bron:

Rapport Demografische
ontwikkelingen Achterhoek

Het aantal personen van 65 jaar en ouder kent een grote stijging tot 2040. Dit zal vooral grote gevolgen hebben voor de zorgsector, voorzieningen en de woningbouw. Dit leidt tot structurele veranderingen in persoonlijke dienstverlening en zorg, en daarmee in de gehele economie. Omdat het arbeidspotentiaal tussen de 20 en 65 zal dalen betekent dit dat er minder mensen zijn die voor meer

mensen moeten zorgen. De gemeente zal naar een oplossing moeten zoeken om de behoefte aan zorg en ondersteuning op een goed peil te houden, zonder de druk op de arbeidscapaciteit van de professionals te doen toenemen.

Gevolgen woningvoorraad

De ontwikkelingen in het aantal inwoners en het aantal huishoudens binnen de gemeente is direct gerelateerd aan de ontwikkeling van de gewenste woningvoorraad. De komende jaren zal de vraag naar woningen de bestaande woningvoorraad nog overstijgen.

Tabel 3.7

Prognose woningbehoefte

Bron:

Bron CBS

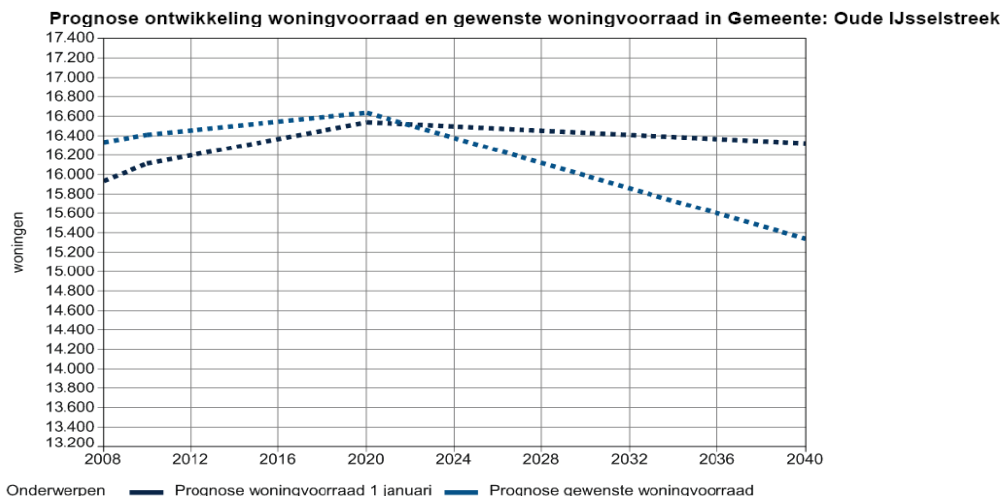
Leeftijd	2008	2010	2020	2040
Huishoudens totaal	15.974	16.073	16.315	15.141
Niet woningbehoevende huishoudens (-)	264	273	291	283
Urgente starters (+)	350	345	341	226
Urgente woningverlaters (+)	36	36	37	35
Benodigde woningeenheden	16024	16109	16328	15049
Gewenste leegstand	260	253	255	242

Grafiek 3.6

Bron:

Primos

Bevolkingsprognoses 2009

Om in te spelen op de veranderingen in bevolkingsopbouw wordt als belangrijk uitgangspunt gehanteerd dat gebouwd wordt voor de eigen bevolking. Meer specifiek houdt dit in dat de toekomstige woningbouw moet inspelen op de gezinsverdunding en moet voorzien in aantrekkelijke woningen voor starters die graag in de gemeente willen blijven wonen.

Tweede uitgangspunt is de kwaliteit van de woningvoorraad te verbeteren door verbetering van bestaande woningen in combinatie met sloop en nieuwbouw waar de woningen te oud zijn voor renovatie.

Bouwen om mensen aan te trekken naar de gemeente is erg lastig. Het risico bestaat dat de nieuwe woningen langer leeg blijven staan of dat mensen uit de buurgemeenten verhuizen, waardoor het probleem zich enkel binnen de regio verschuift. De bouw van woningen kan daarom niet op zich zelf staan, maar dient in combinatie geplaatst te worden met werkgelegenheid en de sociaal maatschappelijke voorzieningen.

Sociaal economische gevolgen

De aanpak van arbeidsmarktknelpunten hangt vanzelfsprekend zeer intensief samen met regionale trends en ontwikkelingen op sociaaleconomisch gebied. Het potentieel aan arbeidskrachten gaat snel afnemen (vanaf 2011 op de schaal van Nederland).

De economische crisis geeft de eerste tekenen daarvan al weer. Er zijn bijvoorbeeld veel langdurig openstaande vacatures in een aantal sectoren, zoals de bouw. Vanwege de huidige crisis loopt het aantal werklozen sterk op, maar er komt een tijd dat de economie weer gaat aantrekken en dat de banenmotor weer op gang komt.

De werkloosheid zal op den duur verdwijnen en we komen vanaf dat moment in een situatie van een tekort aan arbeidsaanbod. Met name groeisectoren als de zorg bieden mogelijkheden voor een versterkte arbeidsproductiviteit/-participatie. Een aansluiting tussen vraag en aanbod is de opdracht: kwalitatief vraag en aanbod op elkaar aansluiten.

In een situatie van groei loopt meer kwantiteit hand in hand met toevoeging van kwaliteit. In een situatie van krimp werkt die formule niet en is het de kunst om met minder kwantiteit meer kwaliteit te maken.

Samenwerking (op regionaal niveau) is meer dan ooit nodig. Enerzijds om die concurrentie te voorkomen en anderzijds om het draagvlak voor voorzieningen, zoals de onderwijsinfrastructuur en welzijnsvoorzieningen, overeind te houden. De huidige en toekomstige economie vraagt om meer kennis en innovatie. Voor de sector onderwijs ligt hier een belangrijke opdracht. Hier ligt een gezamenlijke taak voor bedrijven en onderwijs. De kwalitatieve behoefte aan de vraagkant moet een belangrijke scope worden voor het onderwijs. Het aanbieden van afstandsonderwijs en het leveren van een bijdrage aan het concept 'leven lang leren' worden belangrijke aandachtspunten. Investeringsdienen vanwege het lange termijnkarakter altijd plaats te vinden in het licht van de demografische ontwikkelingen.

3.4

VERKLARING PLANKAART

Hoewel in onderhavige structuurvisie uitgebreid wordt ingegaan op de opgaven voor de gemeente op verschillende aspecten, zal in deze paragraaf nog nader ingezoomd worden op de terminologie zoals deze op de plankaart zijn aangegeven.

Landschap en ecologie

Besloten kleinschalig landschap

Landschap waar beperkte doorzichten door de aanwezige erfbeplanting rondom de percelen en de houtwallen langs de weilanden. De landschappelijke onderlegger is nog duidelijk herkenbaar.

Stroomlandschap

Een rivierenlandschap. De randen van dit gebied worden gevormd door rivierduinen. Deze duinen zijn ontstaan door het zand dat verstoof uit de rivierbedding.

Open rationeel landschap

Dit landschap kenmerkt zich door grote openheid waarbij de houtwallen in verband met de schaalvergroting van de landbouw is komen te vervallen.

Ecologische hoofdstructuur

De EHS is een netwerk van grote en kleine natuurgebieden waarin de natuur (plant en dier) voorrang heeft en wordt beschermd. Daarmee wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd komen te liggen en dieren en planten uitsterven en dat de natuurgebieden zo hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Natuur

Natuurlijke gebieden met opvallende eigenschappen als het gaat om flora, fauna, geologische of landschappelijke gesteldheid, zoals dit bijvoorbeeld tot uiting komt in een grote uitgestrektheid of biodiversiteit.

Verbindingszone

De verbindingszones vormen een essentieel onderdeel van de ecologische hoofdstructuur met als doel de afzonderlijke kerngebieden met elkaar te verbinden tot een samenhangend ecologisch netwerk.

Natte verbindingszone

Een verbindingszone die vernet is en onderdeel van de ecologische hoofdstructuur.

Realiseren verbindingszone

Op termijn het realiseren van de verbindingszone om de ecologische kerngebieden met elkaar te verbinden

Verweving

Ruimtelijk begrensde gedeelte van een reconstructiegebied, gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur. Hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij is mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Bos

Ieder aaneengesloten bosterrein van minimaal 10 are of een rijbeplanting van meer dan 20 bomen (buiten de bebouwde kom, Boswet) - of - Een min of meer natuurlijke levensgemeenschap waarin boomvormende soorten aspectbepalend zijn

Landbouwontwikkelingsgebieden

Landbouwontwikkelingsgebieden zijn gebieden waar de nadruk op de landbouw ligt. Uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging is mogelijk. De zonering moet er ook voor zorgen dat het platteland weer leefbaar en vitaal wordt

Groene verbindingen

Een verbindingzone tussen verschillende landschappen

Groene doorzichten

Open ruimten die zorgen voor zichtlijnen naar en door het landschap

Water***Waterberging verbrede waterlopen***

Waterlopen (beek, stroom, rivier) waarvan het stroomoppervlak verbreedt is, zodat meer overtollig water opgeslagen kan worden.

Oppervlaktewater

Oppervlaktewater is al het water in sloten, plassen, vijvers, kanalen, meren, beekjes en rivieren. Oppervlaktewateren kunnen natuurlijke of kunstmatige wateren en watergangen zijn.

Infrastructuur***Wegen***

- Stroomweg: (SW) (80 km): wegen met een hoofdverkeersfunctie
- Gebiedsontsluitingsweg (GOW) (80 km) GOW: wegen met een ontsluitende functie
- Erftoegangsweg type I(ETW) (60 km): wegen met een verblijfskarakter
- Gebiedsontsluitingsweg Bibeko (50 km): wegen met een ontsluitende functie

Railverbinding

Spoorlijn voor treinen

Station

Het enige treinstation in de gemeente, een uit en opstapunt voor reizigers die gebruik maken van de trein

HOV-verbinding (indicatief)

Wanneer een Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding in regionaal verband gerealiseerd wordt wil de gemeente deze situeren ter plaatse van deze aanduiding.

Waterweg

Een rivier of kanaal of een aangelegde geul in een verder ondiep water.

Fietsroutes

- Utilitair: een rechtstreekse, comfortabele en veilige fietsroute
- Recreatief: een fietsroute waarbij de beleving van het landschap een belangrijke rol speelt.

Top (toeristisch opstappunt)

Een informatiepunt aangaande de verschillende recreatieve routes in het gebied en de aanwezige bezienswaardigheden

Jachthaven en/of passantenhaven

Deze haven heeft naast vaste ligplaatsen ook tijdelijke ligplaatsen

Passantenhaven

Haven die is bedoeld om pleziervaart de gelegenheid te geven tot een overnachting

Stedelijk gebied***Topografie***

Topografische ondergrond van de gemeente, basis voor de structuurvisiekaart.

Bestaand

- Stedelijk gebied: een gebied waar al verschillende functies naast en door elkaar, zoals wonen, werken en recreatie, bevinden.
- Bedrijventerrein: Een gebied met een economische functie als enige hoofdbestemming dat in eerste instantie bedoeld is voor de vestiging van commerciële bedrijven en waar de economische activiteit kan worden uitgebouwd.

Uitbreiding

- Woningbouw: locatie waar woningbouw gesitueerd is.
- Nieuwe woningbouw ontwikkeling: locatie waar concrete nieuwe woningbouwplannen voor liggen.
- Wonen lange termijn: locatie waar in de toekomst nieuwe woningbouw plaats kan vinden.
- Bedrijventerrein: locatie waar bedrijven gehuisvest zijn.
- Werklandschap: een groen/blauw landschap waarbinnen gewerkt wordt in een landschappelijke setting.
- Bedrijventerrein lange termijn: locatie waar in de toekomst nieuwe bedrijven gerealiseerd kunnen worden.

Verbetering (wijk)

Woonwijk waar verbetering dient plaats te vinden.

Transformatie

Gebied dat een functieverandering zal ondergaan.

Beeldbepalende bebouwde rand

Rand van een kern waar beeldbepalende bebouwing aanwezig is die gehandhaafd, beschermd en zo mogelijk versterkt dient te worden. De relatie met het naastgelegen landschap is mede bepalend.

Versterken verweving bebouwing-landschap

Gebied waar bebouwing en landschap nadrukkelijker met elkaar verbonden dienen te worden.

Voorzieningen

- MFA (multifunctionele accommodatie):
 - Bestaand: locatie waar zich een multifunctionele accommodatie bevindt.
 - Nieuw: locatie waar een multifunctionele accommodatie is gepland of mogelijk is.

Sportcomplex

Locatie waar zich een sportvoorziening bevindt.

Hotspot recreatie

Belangrijke recreatie punt van (boven) gemeentelijk niveau

3.5**COMMUNICATIE EN PROMOTIE**

De gemeente Oude IJsselstreek wil zichzelf meer 'op de kaart zetten'. Communicatie en promotie van activiteiten en programma's zijn daarbij aandachtspunten. Door heldere en frequente communicatie en promotie wil de gemeente zich aansprekend aan haar huidige bewoners, bedrijven en bezoekers en ook haar potentiële bewoners, bedrijven en bezoekers profileren. Deze doelgroepen dienen ieder op een voor hen afgestemde, aantrekkelijke en eenduidige manier te worden aangesproken. Op deze wijze kunnen communicatie en promotie het imago van de gemeente Oude IJsselstreek beïnvloeden en de aantrekkelijkheid van de gemeente op het gebied van wonen, werken en toerisme&recreatie onderstrepen.

Op dit moment profileert de gemeente zich met behulp van de boodschap 'Oersterk in...'. Een flexibele slogan die afhankelijk van de doelgroep en product ingevuld wordt (Oersterk in ontwikkeling, Oersterk in wonen, Oersterk genieten). Als één van de gemeenten binnen de Achterhoek hecht gemeente Oude IJsselstreek grote waarde aan gezamenlijke positionering van de Achterhoek als geheel. De door de Regio Achterhoek recent ingezette marketingcampagne 'ECHT Achterhoek' wordt door de gemeente dan ook onderschreven en actief ingezet in combinatie met de eigen communicatie en daarbij behorende huisstijl.

Om alle opgaven te realiseren is het van belang dat gemeente Oude IJsselstreek haar beleid en haar marketing- en positioneringactiviteiten zo optimaal mogelijk op elkaar afstemt. Dit wordt uitgewerkt in een strategisch city- of gebiedsmarketingplan. Met deze geïntegreerde manier van werken zal efficiëntie en effectiviteit toenemen.

HOOFDSTUK

4 Stedelijk gebied

In dit hoofdstuk wordt ingezoomd op een aantal aspecten welke een rol spelen binnen het stedelijk gebied in de gemeente Oude IJsselstreek. Het betreffen hier de aspecten wonen, economie en economische voorzieningen, sociaal maatschappelijke voorzieningen, verkeer en vervoer, recreatie en toerisme, archeologie en cultuurhistorie alsook klimaat, duurzaamheid en energie. Niet alleen betreft dit een beschrijving van de huidige situatie, maar ook wordt vooruitgekeken naar de toekomst. Voordat op deze deelaspecten wordt ingezoomd wordt eerst de ruimtelijke en functionele opbouw van de gemeente beschreven, omdat juist deze opbouw de huidige situatie verklaart en inzichten kan geven voor de toekomst.

4.1

RUIMTELIJKE EN FUNCTIONELE OPBOUW GEMEENTE OUDE IJSSELSTREEK

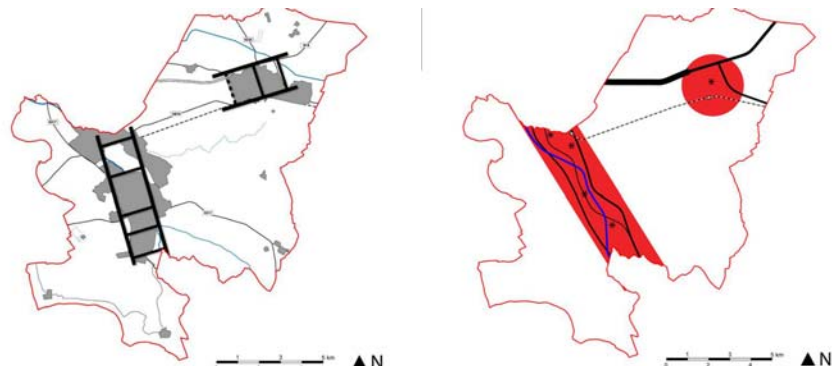
De structuur van de gemeente Oude IJsselstreek is opgehangen aan de lengterichting van de Oude IJssel met dwarsverbindingen door het gebied. Op basis van deze lengterichting met dwarsverbindingen is het gebied ontsloten. Hieraan gekoppeld zijn de doorzichten die zoveel mogelijk gewaarborgd worden. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat de kernen langs de Oude IJssel, de ontwikkelingsas, niet volledig tegen elkaar aan groeien en één bebouwingsstrook gaan vormen.

Varsseveld ligt, los van de ontwikkelingsas langs de Oude IJssel, als plattelandsdorp in het groen. Deze kern kan zich zelfstandig ontwikkelen passend bij de maat, schaal en natuurlijke waarden van de directe omgeving.

Afbeelding 4.1 laat duidelijk de ruimtelijke structuur van de gemeente zien. De ladderstructuur laat daarnaast duidelijk zien in welke richting de bebouwing binnen de gemeente van oudsher is gegroeid en waar, gelet op het verleden, logischerwijs mogelijke uitbreidingsmogelijkheden kunnen liggen.

Afbeelding 4.1

Ladderstructuur en
Ontwikkelingsas

TYPING KERNEN

Ulft: Hoofdkern van de gemeente Oude IJsselstreek met een centrumfunctie, kansen voor centrumvoorzieningen, kunst en cultuur (DRU), wonen, werken, winkelen en recreëren.

Gendringen: Woonkern met kansen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme.

Terborg: Historische kern met karakteristieke gebouwen, kansen op gebied van wonen, recreatie en kleinschalige winkelveorzieningen.

Silvolde: Kern waar cultuur in de vorm van kunst en onderwijs centraal staan, kansen voor woningbouw, educatie, kunst en cultuur. Hiermee wordt een koppeling gelegd met de overkant van het water (DRU Ulft).

Varsseveld: Dynamische woonkern waar wonen en werken hand in hand gaan en met voorzieningen voor het omliggende plattelandsgedebied en kansen op het gebied van sport en werkgelegenheid.

Afbeelding 4.2

Structuurvisiekaart

Het landschap als drager

Het landschap is de drager van de gemeente Oude IJsselstreek. Uit de structuurvisiekaart van de gemeente blijkt dat het gebied ruimtelijk te verdelen is in drie landschapstypen die de structuur van de gemeente dragen:

1. Een besloten kleinschalig landschap aan de noordzijde waarbinnen de ecologische zone ligt en de kern Varsseveld als dorp in het landelijke gebied.
2. Het stroomlandschap in het midden van de gemeente langs de Oude IJssel waar de rest van de kernen zich bevinden als een kralensnoer langs de rivier.
3. Het westelijk deel van de gemeente dat zich kenmerkt als een rationeel landschap met agrarische activiteiten en enkele kleine kernen.

Besloten kleinschalig landschap

Het besloten en kleinschalige landschap, waarin Varsseveld als plattelandskern ligt, heeft zijn eigen kwaliteiten. Hierbij zijn het kleinschalige agrarische landschap en de natuurwaarden in en rond de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de dragende waarden. Deze belangrijke elementen worden zoveel mogelijk behouden en versterkt.

Ontwikkelingskansen in en rond Varsseveld worden benut, waarbij rekening gehouden wordt met de omgevingskwaliteiten. Indien uitbreiding van de woonomgeving of het bedrijventerrein plaatsvinden, dan zullen deze passend bij het landschap plaatsvinden door het integreren van de natuurwaarden in woon- c.q. werklandschappen.

Stroomlandschap

De Oude IJsselzone, in het dynamische stroomlandschap, is een belangrijke waarde in de gemeente. Langs de Oude IJssel vinden de meeste activiteiten plaats. De kernen zijn al dan niet op het water gericht en maken gebruik van de kwaliteiten die de rivier biedt. Daar waar dit nog niet zo is, of onvoldoende, dienen de ontwikkelingen zich meer te richten op de Oude IJssel en de kansen die daar liggen. Voor alle kernen langs de Oude IJssel wordt de kans geboden zich verder te ontwikkelen, mits rekening gehouden wordt met de omgeving en de overgangen naar het buitengebied. Daar waar mogelijk worden groene doorzichten behouden en versterkt.

Voor het middengebied tussen Ulft en Terborg ligt de opgave in het ontwikkelen van een dynamisch landschap, een interieur, met groene verbindingen, waarbij recht gedaan wordt aan de bestaande waarden en kwaliteiten.

Open rationeel landschap

Het open rationeel landschap ten zuidwesten van de gemeente Oude IJsselstreek wordt gedomineerd door (grootschalige) agrarische bedrijvigheid. In dit gebied zijn ook de landbouwontwikkelingsgebieden gelegen. Ontwikkelingen kunnen alleen plaatsvinden als zij de agrarische bedrijvigheid in dit gebied niet verstoren.

4.2**WONEN****4.2.1****HUIDIGE SITUATIE WONEN**

Over het algemeen wonen de inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek naar tevredenheid in de wijken en kernen van de gemeente. Mensen voelen zich sterk verbonden met de eigen kern en de corporatie heeft geen problemen met het verhuren van de woningen. Toch zijn sommige delen van de woningvoorraad en de woonomgeving toe aan een kwaliteitsverbetering.

Bestaande woonomgeving

De woningvoorraad in de gemeente Oude IJsselstreek bestaat voornamelijk uit eengezinswoningen, waarvan circa een kwart in de huursector (circa 4.000 van de 16.000 woningen). Het aantal eengezinswoningen betrof op 1 januari 2009 in totaal 13.961. Veruit het merendeel van de woningen heeft een inhoud van meer dan 300m³. Het aantal meergezinswoningen in de gemeente Oude IJsselstreek bedroeg 1.835. De woningvoorraad is hiermee betrekkelijk eenzijdig.

Tabel 4.1 Voorraad eengezinswoningen huur/koop

Bron: Doorzonscan gemeente Oude IJsselstreek. Exclusief meergezinswoningen (ca. 1800 woningen)

<i>Huurwoningen</i>	Tot 250 m ³	250 m ³ - 300 m ³	300 m ³ en groter	Totaal
Tot 1965	145	311	959	1415
1965-1980	38	210	1.689	1.937
1980 en later	30	283	499	812
Totaal	213	804	3.147	4.164
<i>Koopwoningen</i>	Tot 300 m ³	300 m ³ - 350 m ³	350 m ³ en groter	Totaal
Tot 1965	582	896	2.724	4.202
1965-1980	90	505	2.156	2.751
1980 en later	266	685	1.893	2.844
Totaal	938	2.086	6.773	9.797

Veranderende samenleving invloed op woonwensen

De gemeente Oude IJsselstreek krijgt de komende jaren te maken met een verandering in de bevolkingssamenstelling. Naast dat de prognoses een lichte daling van het aantal inwoners aangeven, krijgt de gemeente te maken met veranderingen in de huishoudensamenstelling. Het aantal 1- persoonshuishoudens gaat fors toenemen. Oorzaak hiervan is met name het toenemend aantal alleenstaanden en het toenemend aantal seniorenhuishoudens.

4.2.2**VISIE OP WONEN**

De gemeente wil de Oude IJsselstreek graag verder ontwikkelen als een dynamische gemeente. Deze boodschap blijft voor de komende jaren een belangrijk uitgangspunt voor het gemeentelijke woonbeleid. Hierbij zijn het Kwalitatief Woon Programma (KWP3) de regionale woonvisie en de woonvisie Oude IJsselstreek kaders voor wonen in de gemeente. Naast het motto “de juiste woning op de juiste plaats”, spelen onder andere kwaliteit van de leefomgeving en openbare orde en veiligheid hierbij een belangrijke rol.

Woningen voor specifieke doelgroepen

De veranderende samenleving zorgt voor een verandering in de woonwensen. Deze veranderende vraag kan niet alleen opgelost worden door middel van nieuwbouw. Ook de bestaande voorraad zal in de loop van de tijd een metamorfose moeten ondergaan om de inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek te kunnen blijven bedienen in de woningvraag.

De gemeente wil voornamelijk voor eigen inwoners een aantrekkelijke gemeente zijn om in te wonen, maar ook nieuwe inwoners moeten hun plek kunnen vinden binnen de gemeente. In de nieuwbouwprojecten wil de gemeente het ook voor starters op de woningmarkt mogelijk maken om in de gemeente te (blijven) wonen, of na hun studie terug te kunnen keren naar hun oude woonplaats. Voor senioren worden levensloopbestendige woningen gerealiseerd, in zowel bestaande- als nieuwbouw, met een hoog serviceniveau, nabij voorzieningen. Ook richt de gemeente zich op sociale woningbouw (zowel huur als koop). Er moet voldoende woonruimte zijn voor mensen met een lager inkomen.

De gemeente wil ook inspelen op de specifieke woningvraag van nieuwe doelgroepen. Dit kunnen zowel mensen zijn die graag in het buitengebied wonen, maar ook meer culturele en creatieve mensen zijn. Daarnaast kunnen jonge en oudere gezinnen, die op zoek zijn naar authenticiteit, rust, ruimte en een groene woonomgeving een nieuwe doelgroep zijn, waarop de gemeente kan inspringen. Mensen die geïnteresseerd zijn in een bijzondere woning en/of een historische woning of oud pand vormen eveneens een nieuwe potentiële doelgroep. Met name in Terborg liggen kansen op dit gebied. De historische en oude panden kunnen geschikt worden gemaakt voor wonen.

Flexibele woningbouw

Een deel van de bestaande woningvoorraad in de gemeente is aan een kwaliteitsverbetering toe. De bestaande woonvoorraad wordt daarom versterkt en de woonomgeving wordt opgewaardeerd. Voor nieuwe woningen worden de mogelijkheden verruimd. Daarnaast worden nieuwe woningen zodanig gebouwd dat deze flexibel in gebruik zijn. Ook de groeiende groep ouderen vraagt om flexibele woningen geschikt voor senioren.

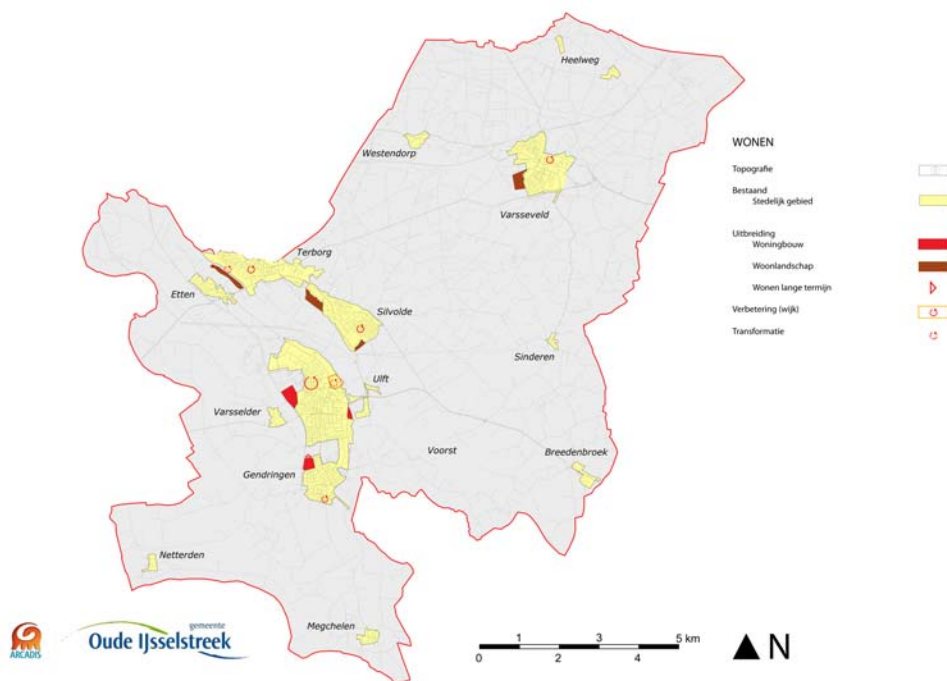
Nieuwe woningbouwlocaties

Naast de bestaande projecten wil de gemeente Oude IJsselstreek op termijn nieuwe woningbouwlocaties realiseren. De gemeente heeft hiervoor diverse mogelijkheden, waaronder zowel inbreiding, uitbreiding als transformaties van bestaande bedrijventerreinen (zoals aangegeven op de structuurvisie-kaart).

Afbeelding 4.3

Wonen

Oude IJsselstreek

De gemeente is zich ervan bewust dat de ruimtelijke capaciteit de lokale behoefte in de periode 2010-2025 overstijgt. Dit betekent dat verwacht mag worden dat niet alle gemarkeerde locaties voor woningbouw (met een hoge dichtheid) volledig bebouwd zullen worden. In hoofdstuk 6 (Kernen) wordt nader ingegaan op de woningbouw mogelijkheden per kern. In de nog nader uit te werken uitvoeringsparagraaf en andere relevante beleidsdocumenten, zoals de Woonvisie, zal ingaan worden op de verschillende locaties en de mogelijke fasering.

Binden en boeien

Met de wijkverbeteringsplannen en nieuwbouwplannen die gepland zijn, ziet de gemeente kansen voor het realiseren van meer variatie en onderscheid in het woonaanbod. Hiermee probeert de gemeente Oude IJsselstreek iedereen die woont of wil wonen in de gemeente te voorzien van een passende woning. Vooral het vasthouden, binden en boeien van jonge inwoners is belangrijk voor een vitale gemeente. Het ontbreken van een passende woning mag dan ook niet de reden zijn voor vertrek. Enerzijds kan dit door zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen te realiseren (nieuwbouw en verbouw). Daarnaast dient er voldoende ruimte te zijn voor kleinschalige eigenbouw mogelijkheden voor individuele creativiteit of collectief particulier opdrachtgeverschap.

Inbreiding voor uitbreiding

De gemeente Oude IJsselstreek kiest waar mogelijk voor inbreiding, maar met behoud van waardevol groen in de kernen. Inbreiden betekent niet dat alle vrije en groene ruimte in een

kern volgebouwd wordt. Functieverandering van bijvoorbeeld bedrijven, scholen etc. bieden vaak mooie mogelijkheden voor de realisatie van woningbouw. Inbreiding moet plaatsvinden passend bij de aard, maat en schaal van de betreffende kern. Waardevolle panden worden zoveel mogelijk behouden en gebruikt voor nieuwe ontwikkelingen.

De kleine kernen ontwikkelen zich naar eigen behoefte. Rustig en ruim wonen staat hier voorop. Sterke inbreiding of grootschalige uitbreiding is hier niet aan de orde. Ulft, Silvolde, Terborg en Etten zijn aangewezen als wooncluster. Hier zal de meeste nieuwbouw plaatsvinden. Varsseveld is bestempeld als economisch cluster. Daar zal de woningbouw dan ook op afgestemd gaan worden.

Uitbreiding vindt slechts beperkt plaats, daar waar het mogelijk is en afhankelijk van de behoefte. Uitbreiding is slechts aanvullend op inbreiding. Waar in de grotere kernen op inbreidingslocaties niet de mogelijkheden bestaan om te bouwen voor de behoefte dan kunnen uitbreidingslocaties uitkomst bieden.

Transformatie en revitalisering

Op de plekken van verouderde bedrijventerreinen, zoals aan de Oude IJssel in Etten en Terborg (Akkermansweide), liggen mogelijkheden voor het toevoegen van unieke woningen. Bedrijven die op deze terreinen gehuisvest zijn, kunnen waar nodig op de beter ingerichte nieuwe bedrijventerreinen in de gemeente gevestigd worden of verplaatsen naar het regionaal bedrijventerrein in Doetinchem. Ook tussen Ulft en Gendringen zal mogelijk een gedeelte van het bedrijventerrein IJsselweide op termijn ruimte kunnen bieden voor woningbouw.

Deze nieuwe woningbouwlocaties dienen over voldoende woningen te beschikken voor starters en jonge gezinnen, zodat zij voldoende mogelijkheden houden om zich binnen de gemeente te vestigen. Het vasthouden en aantrekken van deze jonge groep inwoners is heel belangrijk.

Kwaliteit van de leefomgeving is een belangrijk uitgangspunt waar de gemeente Oude IJsselstreek zich voor inzet. Achteruitgang en verloedering van de woon- en leefomgeving wordt tegengegaan. Het gaat hierbij om de kwaliteit van de openbare ruimte en het openbaar groen en de sociale en fysieke veiligheid.

Vrijkomende agrarische bebouwing

In het buitengebied kan in beperkte mate ook vervangende nieuwbouw plaatsvinden in combinatie met sloop van bestaande gebouwen. Hieraan zijn strikte regels verbonden die zijn beschreven in het beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). Voor alle nieuw- of verbouwplannen geldt dat het nieuwe pand een impuls moet geven aan de leefbaarheid, vitaliteit en ruimtelijke kwaliteit van het platteland. De gemeente heeft daarbij de taak om zorg te dragen dat de plannen voldoen aan een goede landschappelijke inpassing. Bepalend hierbij is onder andere de beplanting rondom de woning, de erfindeling, de situering van de bebouwing en de ontsluiting van het perceel.

Duurzaamheid

Naast duurzaam gebruik te maken van bestaande (historisch waardevolle) gebouwen wil de gemeente ook milieuwinst halen uit nieuwe ontwikkelingen. Nieuwbouw wordt onderscheidend en herkenbaar gebouwd, waarbij betaalbaarheid een duidelijke randvoorwaarde is.

De gemeente heeft een ambitie om de gebouwde omgeving te verduurzamen. Het gaat dan om een duurzame inrichting van zowel de wijk (zoals de openbare ruimte) als om gebouwgebonden zaken. Vooral bij nieuwbouw zijn de mogelijkheden groot, omdat de nieuwste ontwikkelingen zonder extra kosten meegenomen kunnen worden. Maar ook bij bestaande bouw kan grote winst worden gerealiseerd. Over het algemeen liggen de investeringen hier wel hoger, maar is het effect ook groter.

In de nieuwbouwwijk de Biezenakker bouwt de gemeente vanaf 2010 in het kader van een provinciaal project Woonpark Gelderland zeer energiezuinige woningen (zelfs energieneutraal). Deze wijk onderscheidt zich door de energiezuinige huizen van reguliere nieuwbouw. De wijk is een van de eerste wijken in Nederland waar op deze schaal energieneutraal gebouwd wordt.

Landelijk wordt de energieprestatienorm (EPC/EPN) van huizen steeds scherper. De gemeente probeert op haar beurt bij alle nieuwbouw een (meer dan wettelijk verplichte) verscherpte energieprestatie neer te zetten. Naast de energieprestaties van woningen gaat het bij duurzaamheid om materiaalgebruik, watergebruik, het binnenmilieu en de toekomstgerichtheid van de woning. De gemeente heeft in samenwerking met de Regio Achterhoek een puntenlijst Duurzaam Bouwen opgesteld, die als handvat dient (te raadplegen via de website van de gemeente).

Door bij wijkinrichting aandacht te geven aan duurzaamheid kan al (duurzame) winst worden geboekt zonder dat er sprake hoeft te zijn van meerkosten. De VNG-lijst duurzame stedenbouw is hiervoor leidend.

Het zijn onder andere de volgende aandachtspunten:

- gebruik passieve en actieve zonne-energie optimaal
- promoot het gebruik van actieve zonne-energie op bedrijfsgebouwen, centra's en dergelijke.
- bouw compact (regelen in het beeldkwaliteitplan)
- voorkom windhinder
- aandacht voor energiezuinige openbare verlichting
- koppel regenwater af
- minimaliseer afstanden ter bevordering van langzaam verkeer
- bevorder de flora en fauna in de wijk

4.3

ECONOMIE EN ECONOMISCHE VOORZIENINGEN

4.3.1

HUIDIGE SITUATIE ECONOMIE EN ECONOMISCHE VOORZIENINGEN

Van oudsher is de metaalindustrie en houtindustrie sterk vertegenwoordigd in de gemeente Oude IJsselstreek. De oorsprong van de metaalindustrie ligt in de aanwezige ijzerhoudende laag grond (oer) langs de Oude IJssel. Dit ijzeroer leverde de grondstof voor de eerste Nederlandse ijzersmelterijen. Tot op heden zijn nog enkele grote bedrijven in de ijzerindustrie gevestigd in Ulft. In Varsseveld zijn van oudsher bedrijven gevestigd gericht op de hout- en meubelindustrie. Inmiddels zijn ook hier nationaal en internationaal opererende bedrijven in de metaalsector gevestigd.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de gemeente Oude IJsselstreek is in de afgelopen jaren gestegen. Met name in de consumptieartikelen, logistiek en communicatie en in de overige dienstverlening zijn meer banen ontstaan.

Detailhandel

Het beleid voor de detailhandel (middenstand) wordt in de grotere kernen gekenmerkt door het aanwijzen van zogenaamde concentratiewinkelgebieden in de dorpscentra van grotere woonkernen als Ulft, Varsseveld, Terborg, Silvolde en Gendringen. Het is gemeentelijk beleid om detailhandel buiten de centra te ontmoedigen. Dit betekent dat nieuwe detailhandel niet wordt toegestaan in woongebieden en bedrijventerreinen. Ook wordt aan perifere en grootschalige detailhandelsvestigingen geen beleidsmatige medewerking verleend. Ondergeschikte detailhandel bij aan huis verbonden bedrijven wordt onder voorwaarden wel toegestaan.

Bedrijventerreinen

De gemeente beschikt over een aantal grote bedrijventerreinen, in Ulft en Varsseveld. Op deze terreinen zijn bedrijven gevestigd die zowel nationaal als internationaal opereren. Op de grens van Gendringen en Ulft ligt het bedrijventerrein IJsselweide. In Terborg ligt het industrieterrein Akkermansweide. Ook in Silvolde is een klein bedrijventerrein gelegen. In het buitengebied zijn van oudsher kleinschalige bedrijven gevestigd. Daarnaast zijn er een tweetal bedrijventerreinen particulier eigendom.

De gemeente Oude IJsselstreek wil de werkgelegenheid voor haar inwoners verbeteren en beschikt daartoe over twee lokale bedrijventerreinen die nog volop in ontwikkeling zijn. In 2006 is in Varsseveld het nieuwste gedeelte van bedrijventerrein Hofskamp Oost II gerealiseerd. Dit terrein biedt ruimte voor nieuwvestiging van bedrijven in de gemeente. Binnen Hofskamp Oost kunnen bedrijven tot een maximale kavelgrootte van 1 hectare zich vestigen. In Ulft is in april 2009 de uitbreiding van het bedrijventerrein De Rieze met het gebied Rieze VI planologisch afgerond. Het terrein heeft in totaal een omvang van bijna 70 hectare. Binnen de Rieze geldt een kavelgrootte van maximaal 0,5 hectare.

Regionaal bedrijventerrein

In 2009 zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt over het ontwikkelen van een Regionaal Bedrijventerrein in Doetinchem/Wehl (RBT ofwel Bedrijvenpark A18 genoemd). De vier gemeenten Doetinchem, Bronckhorst, Montferland en Oude IJsselstreek zijn samen verantwoordelijk voor de ontwikkeling van dit terrein. In de samenwerking is ook de ontwikkeling van het Euregionale Bedrijventerrein in 's-Heerenberg opgenomen.

Overige economische voorzieningen

In de gemeente Oude IJsselstreek bevinden zich veel voorzieningen, zowel economisch/commercieel als sociaal-maatschappelijk van aard. In deze paragraaf wordt alleen ingezoomd op de economische voorzieningen; de sociaal maatschappelijke voorzieningen worden in paragraaf 4.4 beschreven. In de grotere kernen (Varsseveld, Silvolde/Terborg, Ulft/Gendringen) is het voorzieningenniveau over het algemeen goed.

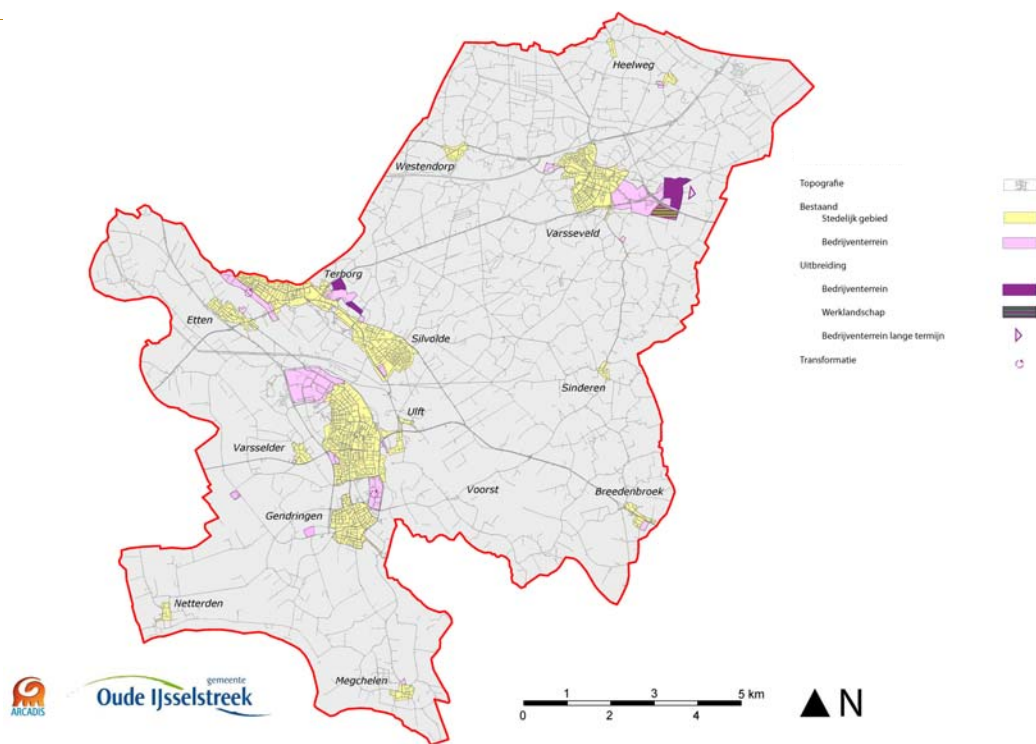
4.3.2

VISIE OP ECONOMIE EN ECONOMISCHE VOORZIENINGEN

Economische ontwikkeling is één van de thema's waarin de gemeente een belangrijke rol wil en kan spelen. In die ontwikkeling nemen de industrie, de middenstand, de ambulante handel en alternatieve economische dragers de belangrijkste plaatsen in.

Afbeelding 4.4

Stedelijk gebied/economie
Oude IJsselstreek

Bedrijventerreinen

Voor de industriële ontwikkeling geldt dat het “juiste bedrijf op de juiste plaats” terecht komt. De toekomstige bedrijfsomgeving van de industrie in Oude IJsselstreek wordt gekenmerkt door transformatie en revitalisering van verouderde industrieterreinen en door het uitplaatsen van bedrijven uit de kleinere woonkernen.

Binnen de gemeente zijn twee gebieden aangewezen waar grootschaligere vestiging of doorontwikkeling van bedrijven mogelijk is. Zowel bij De Rieze in Ulft als bij de Hofskamp in Varsseveld is nog ruimte voor nieuwvestiging van bedrijven. Daarbij is in zoverre wel onderscheid gemaakt, dat de ontwikkeling van de Hofskamp zich voornamelijk zal richten op die vormen van bedrijvigheid die geen zware milieubelasting met zich meebrengen. Dit uitgangspunt blijft ook in deze structuurvisie gehandhaafd.

Op de grens tussen Gendringen en Ulft ligt het kleinschalige bedrijventerrein IJsselweide. Bedrijven aan de oostkant van het bedrijventerrein liggen met achterkanten naar de Bongersstraat toe. Het voornemen om de Bongersstraat ook ter hoogte van het bedrijventerrein te ontwikkelen als “sjieke dorpenweg” biedt kansen om vooral de onbestemde “achterkant” van het bedrijventerrein te transformeren naar een representatieve voorzijde. Het bedrijventerrein zelf biedt ruimte aan bedrijfsruimten en –hallen en eventueel een combinatie van kleinschalige bedrijfjes met woningen (een ‘woonwerklandschap’).

Voor het bedrijventerrein in Silvolde geldt dat de gemeente beleidsmatige medewerking wil verlenen aan een transformatie tot woningbouw, maar dat zij als gemeente hier zelf niet actief op zal inzetten.

Het economisch beleid is er op gericht dat de capaciteit aan bedrijventerreinen binnen de gemeente gelijk blijft. Dat betekent niet dat er geen nieuwe industriegebieden bij komen. Het transformatiebeleid leidt enerzijds toe dat bedrijven naar het RBT kunnen verhuizen, waardoor vervolgens ruimte ontstaat om de vrijgekomen kavels te opnieuw te benutten. Dit kan zijn voor bedrijfsverplaatsingen vanuit de te transformeren bedrijventerreinen of voor uitplaatsing van bedrijven vanuit de kleine woonkernen, omdat de aard en de omvang zich niet verenigen met de bestaande woonomgeving.

Regionaal bedrijventerrein

Voor het RBT wordt vanaf 2010 gewerkt vanuit een regionaal economisch beleidskader dat ook gevolgen heeft voor de lokale bedrijventerreinen en de regionale werkgelegenheid. Het Bedrijvenpark A18 zal zich verder ontwikkelen met als ambitie het duurzaamste bedrijvenpark van Nederland te worden. Duurzaamheid is het belangrijkste criterium waarop getoetst wordt bij vestiging, terwijl door samenwerking in de vorm van parkmanagement de kwaliteit van het bedrijventerrein beter wordt beheerd. Mogelijk is door samenwerking tussen bedrijven ook een verbeterslag op onder anderen de efficiëntie van de logistieke stromen te behalen door ketenmanagement. In het licht van de samenwerkingsafspraken binnen de West Achterhoek worden nieuwvestigingen en verplaatsingen van bedrijven in regionaal verband besproken en uitgewerkt.

Transformatie

Bedrijventerrein Akkermansweide komt in aanmerking voor gefaseerde transformatie naar woningbouw. Met de ontwikkeling van woningbouw wil de gemeente een kwalitatieve en duurzame impuls geven en het draagvlak voor de verdere ontwikkeling van Terborg verbreden. Onderdeel van deze samenwerking is de bedrijfsverplaatsing naar het RBT en transformatie van Akkermansweide.

In de toekomst zou het bedrijventerrein IJsselweide eventueel getransformeerd kunnen worden naar een functie die meer aansluit bij de bestaande woonomgeving. Het bedrijventerrein in Silvolde kan op termijn ook getransformeerd worden naar woningbouw.

Detailhandel

Ten aanzien van winkelcentra stelt de gemeente zich voorwaardenscheppend op, maar de ontwikkelingen zullen wel passen bij de karakteristieke eigenschappen van de kernen. Voor de grote kernen Varsseveld, Ulft en Terborg (centra met een bovenlokale tot regionale functie) stelt de gemeente een centrumvisie op, waarin wordt aangegeven hoe het centrum van de betreffende kern zich in de komende periode ontwikkelt en welke speerpunten

daarbij van toepassing zijn. Wanneer een ontwikkeling zich aandient wordt aan de hand van de visies gekeken of en in welke kern de ontwikkeling gewenst is.

De centrumvisies worden als instrument ingezet om de centra ook voor de toekomst aantrekkelijk te houden voor de bewoners, het winkelend publiek en de mensen die er werken, zet de gemeente in op centrumplannen voor deze kernen. De centrumplannen zullen moeten leiden tot een versterking van de detailhandelsfunctie, in combinatie met het verhogen van de levendigheid van de centra. Dit wordt ondermeer bereikt door het realiseren van meer vierkante meter vloeroppervlakte voor commerciële doeleinden, appartementen, parkeervoorzieningen, horeca en werk. In de centrumplannen wordt een winkelconcentratiegebied aangewezen, waarbinnen de detailhandelsfunctie voorop komt te staan. Door het realiseren van de centrumplannen en het kiezen voor een centrumwinkelgebied daarbinnen, worden positieve effecten verwacht voor de detailhandel in de grotere woonkernen. Meer koopkracht door een toenemende klandizie is de opmaat naar een sterker en een meer gedifferentieerd winkelaanbod.

Ambulante handel

De weekmarkten in Varsseveld en Ulft zijn gezond en goed renderend. Meer koopkracht leidt naar verwacht tot een groei van de markt in de komende jaren. Het streven is er daarbij steeds op gericht dat er een differentiatie in branches blijft bestaan. De weekmarkten in Terborg en Silvolde zijn weliswaar kleiner dan die in Ulft en Varsseveld, maar deze zijn wel (blijvend) passend voor de behoefte die er in deze woonkernen is.

Alternatieve economische dragers

De gemeente wil de recreatieve en toeristische groeipotentie optimaal benutten als economische drager en een grotere (recreatieve) leefbaarheid in de eigen woonomgeving creëren met duurzame initiatieven. Ingezet wordt om vooral de aanbieder te willen van recreatief-toeristische activiteiten die een waardevolle bijdrage geven aan de spin-off van de grotere recreatieve parken in de regio. De gemeente stimuleert en faciliteert ondernemers die kwaliteit bieden bij het vermarkten van kansrijke producten en diensten in de recreatieve sector. Ook zet de gemeente in op de recreatieve keten en beleavingsrecreatie. In paragraaf 4.6 (recreatie en toerisme) wordt hier verder op in gegaan.

Glasvezelnetwerk

De gemeente Oude IJsselstreek wil nieuwe bedrijvigheid faciliteren door de bedrijven een glasvezelnetwerk aan te bieden. De Achterhoekse gemeenten hebben zich uitgesproken over de verglazing van de Achterhoek. Oude IJsselstreek gaat met deze gedachte mee. Het is de bedoeling dat ieder huishouden aangesloten kan worden op een glasvezelkabel, ook het buitengebied. Hierbij is het noodzakelijk ruimte te reserveren voor het plaatsen van verdeelstations.

Overige economische voorzieningen

De gemeente Oude IJsselstreek kiest krachtig voor behoud en versterking van het gunstige klimaat voor ondernemers. Een belangrijk deel van deze ambitie vormt de instandhouding en versterking van de economische voorzieningen. Dit houdt bij voorbeeld in dat de bedrijventerrein goed bereikbaar moeten zijn en dat de openbare ruimte goed onderhouden moet zijn om te zorgen voor een goed bereikbare en prettige werkomgeving.

4.4

SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

In hoofdstuk 3 is aandacht besteed aan de sociaal maatschappelijke aspecten, die de gemeente kenmerken, voor zowel de huidige situatie als ook voor de toekomst. In deze paragraaf wordt daarom alleen specifiek ingezoomd op de verschillende sociaal maatschappelijke voorzieningen zelf. Wat heeft de gemeente hierin te bieden en wat zijn hierin de opgaven om een toekomstbestendig sociaal maatschappelijk voorzieningennetwerk te realiseren?

4.4.1

HUIDIGE SITUATIE SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Huidige voorzieningen

Zoals in hoofdstuk 3 al is beschreven, beschikt de gemeente Oude IJsselstreek over een relatief groot aantal voorzieningen. In paragraaf 4.3 van dit hoofdstuk is reeds ingegaan op de commerciële / economische voorzieningen. In paragraaf 4.6 en 4.7 wordt nader ingegaan op het toeristisch recreatieve en culturele voorzieningenniveau binnen de gemeente. In onderhavige paragraaf wordt daarom alleen ingezoomd op de sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Zo heeft bijna elke kern een basisschool en biedt het Almende College in Silvolde en Ulft voortgezet onderwijs, van VMBO tot Vwo-niveau. Daarnaast beschikt Terborg over een bedrijfsvakschool.

Ontwikkeling voorzieningen

Het aanbod en gebruik van de voorzieningen zal, mede door demografische veranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen, veranderen (zoals in hoofdstuk 3 uitvoerig aan bod is gekomen). Het aantal kleine kernen dat nu voldoende voorzieningen en economische activiteiten heeft, neemt steeds meer af als gevolg van de schaalvergroting die zich op elk terrein voordoet. Deze ontwikkeling wordt door (een groot deel van de) inwoners zelf veroorzaakt doordat een groot deel van de inwoners meegroeit met de algemene schaalvergroting en mobiliteitsgroei.

4.4.2

VISIE OP SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Kleinschalige voorzieningen

Kleinschalige voorzieningen zijn onder andere ontmoetingsplekken, zorgpunten en kleine winkelvoorzieningen. Doelstelling van de gemeente Oude IJsselstreek is dat in de toekomst in elke kern ten minste één ontmoetingsplek aanwezig moet zijn, passend bij de karakteristiek van het betreffende dorp. Gecombineerd met het clusteren van kleinschalige voorzieningen kan het centrum van de kern versterkt worden. Een goede communicatie en samenwerking tussen de inwoners van de betreffende kern en de (mogelijke) gebruikers van de voorziening zijn daarbij essentieel. De ontmoetingsplek moet de eigenheid van het dorp waarborgen.

De gemeente stimuleert het gebruik van de ontmoetingsplekken door bijvoorbeeld gemeentelijke bijeenkomsten over de betreffende kern ook zo veel mogelijk plaats te laten vinden. Ook worden verenigingen gestimuleerd om gebruik te maken van de centrale ontmoetingsplekken. Wanneer overige voorzieningen, zoals een supermarkt, zorgpunt, etc., niet meer in een kern aanwezig kunnen zijn dan is het belangrijk dat deze voorzieningen

goed bereikbaar te zijn. De gemeente stimuleert en faciliteert hiertoe ten minste een openbaar vervoervoorziening, rekening houdend met de maatschappelijke ontwikkelingen.

Grootschalige voorzieningen

Onder grootschalige voorzieningen wordt onder anderen verstaan winkelcentra met een breed scala aan detailhandel en diensten, waarbij ook horeca en maatschappelijke voorzieningen zijn inbegrepen. Ook clustering van culturele en recreatieve activiteiten valt onder de grootschalige voorzieningen. Deze clusters zijn voornamelijk in de grotere kernen van de gemeente gesitueerd. Dit zijn Ulft, Gendringen, Terborg, Silvolde en Varsseveld. De bereikbaarheid tussen deze kernen dient goed te zijn. Voldoende infrastructuur en openbaar vervoervoorzieningen tussen deze kernen wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

De kernen Varsseveld, Ulft en Terborg kennen een bovenlokale tot regionale functie. Dit is ook de reden dat voor deze kernen een centrumplan is opgesteld, dat tot doel heeft een toekomstbestendig, levendig en aantrekkelijk centrum te realiseren met een bijpassend voorzieningenniveau.

Onderwijs

De gemeente heeft geen (directe) invloed op de vestiging van scholen in de gemeente, maar hanteert wel het uitgangspunt dat in elke (grote) kern basisonderwijs is gevestigd. Kanttekening hierbij is wel dat kwaliteit leidend is. Indien in een bepaalde kern geen kwalitatief goed basisonderwijs in stand gehouden kan worden, dan zal ten minste de bereikbaarheid van basisonderwijs goed moeten zijn.

Bredeschool netwerken worden gestimuleerd. Combinaties van educatie, sport, voor- en naschoolse opvang en andere denkbare functies worden zoveel mogelijk verbonden en geclusterd. Ook hier is kwaliteit een belangrijk uitgangspunt.

Randvoorwaarde bij clustering is wel dat clustering plaats dient te vinden op locaties waarvoor de benodigde ruimte voldoende aanwezig is met betrekking tot de toekomstige (demografische) ontwikkelingen en een goede verkeersveilige bereikbaarheid.

De gemeente zal zich inzetten het voorgezet onderwijs in de gemeente op alle mogelijke manieren te behouden en te versterken, zodat ook in de toekomst kwalitatief hoogwaardig onderwijs gegeven kan worden. Het DRU-complex zal tevens ruimte bieden voor onderwijs, in de vorm van leerwerkplekken. Dit in samenwerking met regionale opleidingscentra (ROC's) en HBO-instellingen in de omgeving.

Sport

De gemeente hecht veel waarde aan sport. Sport is een gezond doel op zich, maar ook een uitstekend middel om vorm te geven aan andere sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en probleemoplossingen. Daarnaast is sport ook gewoon een vorm van vermaak, hobby en recreatie. Sportvoorzieningen zijn daarom voor elke kern van belang. In de gemeente Oude IJsselstreek hoort sport ook bij de samenleving en de eigenheid van de kernen. De gemeente stimuleert dan ook de aanwezigheid van sportvoorzieningen in alle kernen, maar ook de samenwerking tussen sportvoorzieningen.

Adequate huisvesting is een belangrijke randvoorwaarde voor sportbeoefening. Daarom faciliteert de gemeente in kwalitatief goede sportvoorzieningen. Multifunctionaliteit en efficiency zijn daarbij belangrijk begrippen. Verder zijn continuïteit en draagvlak ook van groot belang. Daarom werkt de gemeente aan een goede verdeling van de faciliteiten per kern.

Vraagstukken

De toekomstige demografische veranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot een aantal vraagstukken voor de toekomst. Vraagstukken waar op dit moment nog onvoldoende antwoord op kan worden gegeven, maar waar de gemeente wel tijdig op in moet springen. Het gaat hierbij om de volgende vraagstukken:

- Moet de vestiging van dagopvang en peuterzalen worden geregisseerd, of overgelaten worden aan marktwerking?
- Zijn de kleine scholen te klein? Moet in elke kern een school aanwezig zijn?
- Hoe kunnen voorzieningen voor met name de 'jongere' jongeren (leeftijd tot 16 jaar) uitgebreid worden? Wat spreekt hen aan?
- Hoe kunnen burgers (nog meer) betrokken worden bij het verenigingsleven?
- Hoe kan de gemeente vitale ouderen meer bieden, zodat zij ook hun bestedingen binnen de gemeente blijven doen?
- Hoe blijven/worden voorzieningen bereikbaar, met name in relatie tot ouderen en de kleine kernen?

Speerpunten

Uit het bovenstaande worden vier speerpunten op het gebied van sociaal-maatschappelijke opgaven gedestilleerd waarvoor de gemeente Oude IJsselstreek zich de komende periode gaat inzetten:

Speerpunt 1: Zelfredzaamheid

Speerpunt 1 voorziet in de versterking van de sociaal-maatschappelijke positie van de burgers ten aanzien van scholing, werk, gezondheid, financiën, opvoeding en deelname aan het maatschappelijke leven. Het doel is de sociaalmaatschappelijke positie van gezin en individu te verbeteren:

- Versterken van de zelfredzaamheid door middel van onderwijs (startkwalificaties, leerwerktrajecten, beroepskwalificatie, schrijf-, lees- en taalvaardigheid).
- Versterken van de sociale redzaamheid en participatie door middel van sociale activering, arbeidsbegeleiding en/of zorg- en hulpverleningstrajecten. Dit versterkt de eigen identiteit en persoonlijke competenties.
- Versterken van de emancipatie van verschillende groepen. Waaronder het versterken van sociale vaardigheden, maatschappijoriëntatie, versterken eigen toekomstmogelijkheden, keuzevrijheid en zelfbeschikking en het wegnemen beperkingen.

Opgave speerpunt 1: Zelfredzaamheid

Het verbinden van zorg en welzijn met andere beleidsterreinen, onderlinge samenhang zoeken en stimuleren van ketenvorming in de vorm van zorg – onderwijs – welzijn – arbeid arrangementen.

Speerpunt 2: Gezondheid

Speerpunt 2 betreft het aanpakken van sociaaleconomische gezondheidsverschillen:

- Het voorkomen en verminderen van risico's op het gebied van leefstijl, met name in de relatie voeding - beweging - leefstijl.
- Het voorkomen en bestrijden van psychosociale klachten. Thema's hierbij zijn met name: lichamelijke activiteit, gezonde voeding, roken, alcohol- (en drugs)gebruik, psychische gezondheid en een veilige leefomgeving.

Opgave speerpunt 2: Gezondheid

Gezondheidsbevordering staat niet op zichzelf. Het maakt onderdeel uit van verschillende beleidsthema's, waaronder in ieder geval opvoeding, onderwijs, recreatie en ontspanning. Vanuit verschillende gemeentelijke beleidsterreinen worden risicogroepen en aanknopingspunten (integraal) geïnventariseerd. Op basis van deze inventarisatie wordt geadviseerd over een plan van aanpak.

Speerpunt 3: 'Slimme clustering'

Speerpunt 3 pakt ketens van problemen aan. Verschillende problemen hebben gemeenschappelijke oorzaken, problemen vormen ketens. Daarnaast kunnen problemen elkaar versterken en zijn ze elkaars risicofactor. Deze moeten gezamenlijk aangepakt worden. De ambitie is het vinden en gezamenlijk aanpakken van 'slimme clusters' van gerelateerde problemen met als doel:

- Meer inzicht in samenhang tussen problemen en hun (gemeenschappelijke) oorzaken.
- Nauwe samenwerking tussen partners. Geen lacunes, geen overlap, maar sluitende (keten)samenwerking.

Opgave speerpunt 3: 'Slimme clustering'

Op basis van het voorgenoemde worden samenhangende en gemeenschappelijke oorzaken van de problematiek bepaald. Er worden beïnvloedingstrategieën benoemd via een combinatie van effectieve interventies die elkaars effect versterken.

Speerpunt 4: de keten

Speerpunt 4 gaat om het verankeren van de zorgstructuur in de lokale en regionale infrastructuur van zorg en optimale aansluiting tot stand brengen tussen zorg, onderwijs en welzijn. De ambitie is een brede infrastructuur die burgers, die zorg en stimulansen nodig hebben, in staat stelt zich in hun dagelijkse leven optimaal te ontwikkelen, met als doel:

- De gemeente heeft een belangrijke taak in het aansturen van die afstemming én in het tot stand brengen van een optimale zorg/welzijn structuur op lokaal niveau: een sluitende keten rondom burgers die hulp en zorg nodig hebben bij hun ontwikkeling.
- Een sluitende keten vraagt om een effectief systeem van risicosignalering en daarop aansluitende effectieve interventies. Dat betekent een verdere ontwikkeling van de 'vraag – aanbod' structuur, nadere positiebepaling van de gemeente in de hele zorg/welzijnstructuur en positionering van (nieuwe) partners binnen de structuur. Ook de vrije tijdssector, sport en recreatie moeten daarbij worden betrokken.
- Deze hoofdlijnen moeten worden omgezet in concrete (beleids)maatregelen welke jaarlijks worden bepaald en vastgesteld. Daarna worden de beleidsmaatregelen jaarlijks bijgesteld in de programmabegroting in concreet geformuleerde activiteiten met resultaten, een tijdpad en financiële consequenties.

Opgave speerpunt 4: De keten

Het centraal stellen van de optimale ontwikkeling van burgers vraagt om voortdurende afstemming en samenwerking tussen organisaties op een breed werkveld. Het gaat om zorg- en welzijnsorganisaties, maar ook de vrije tijdssector, sport en recreatie moeten betrokken worden

4.5

VERKEER EN VERVOER

4.5.1

HUIDIGE SITUATIE VERKEER EN VERVOER

De gemeente Oude IJsselstreek is zowel per auto, trein en bus goed bereikbaar.

Hoofdwegen

De belangrijkste wegen in en rond de gemeente zijn de snelweg A18 van Doetinchem richting Varsseveld, aansluitend de N18 naar Enschede en Duitsland, de N816 van 's Heerenberg naar Ulft, de N317 van Doetinchem naar Ulft en Duitsland, en de N318 van Varsseveld naar Aalten/Winterswijk en Duitsland.

Treinverbinding

De kernen Terborg en Varsseveld liggen beide aan de enkelspoor spoorlijn tussen Arnhem en Winterswijk. Vanaf de stations in Terborg en Varsseveld gaat 2 keer per uur een trein in de richting van Arnhem en Winterswijk.

Busverbindingen

Busverbindingen zijn aanwezig tussen Doetinchem en Enschede (snelbus) en tussen Terborg-Silvolde-Ulft-Gendringen.

Naast gewone busverbindingen beschikt de gemeente ook over buurtbusverbindingen tussen Terborg en Gendringen, Megchelen en 's Heerenberg en tussen Zelhem, Heelweg, Varsseveld en Sinderen en Dinxperlo. Het rijden van de buurtbussen is afhankelijk van de inzet van vrijwilligers.

Regiotaxi

In de hele Achterhoek, dus ook in de gemeente Oude IJsselstreek kan gebruik gemaakt worden van de regiotaxi. Dit is een vorm van collectief vervoer van deur tot deur dat voor iedereen toegankelijk is op afroep.

Het merendeel van de inwoners van de gemeente maakt gebruik van de auto en de fiets. Het gebruik van de openbaar vervoervoorzieningen is laag, ondanks de aanwezigheid van trein- en busverbindingen. Het autogebruik is relatief hoog, maar de capaciteit van het huidige wegennet is voldoende om deze verkeersdruk te verwerken. Uitzondering is de ontsluitingsweg tussen de kernen Etten en Terborg. Hier heerst in de spits een hoge verkeersdruk. Het is dan ook de uitdaging om het aandeel doorgaand verkeer op deze weg te verminderen.

4.5.2

VISIE OP VERKEER EN VERVOER

Een goede bereikbaarheid draagt bij aan de sociaal-economische vitaliteit van de gemeente Oude IJsselstreek. Door het realiseren van een goede doorstroming voor verschillende verkeersmodaliteiten (auto, langzaam verkeer, openbaar vervoer, goederenvervoer) wordt in en externe bereikbaarheid van de gemeente bevorderd. Speciale aandacht gaat uit naar een goede bereikbaarheid van woonkernen en bedrijventerreinen, het bevorderen van de verkeersveiligheid en het stimuleren van duurzame mobiliteit.

De gemeente wil een toegankelijk vervoerssysteem voor iedereen waarborgen. Hierbij zijn vier doelen van belang:

1. Het terugdringen van de negatieve impact van het vervoerssysteem op de gezondheid, verkeersveiligheid en sociale veiligheid van inwoners, in het bijzonder de meest kwetsbare groepen.
2. Het terugdringen van de luchtvervuiling en geluidhinder, CO₂ uitstoot en het energieverbruik.
3. Het verbeteren van de efficiëntie en kosteneffectiviteit van het vervoer van personen en goederen.
4. Een bijdrage leveren aan de verbetering van aantrekkelijkheid en kwaliteit van kernen en de stedenbouwkundige structuur.

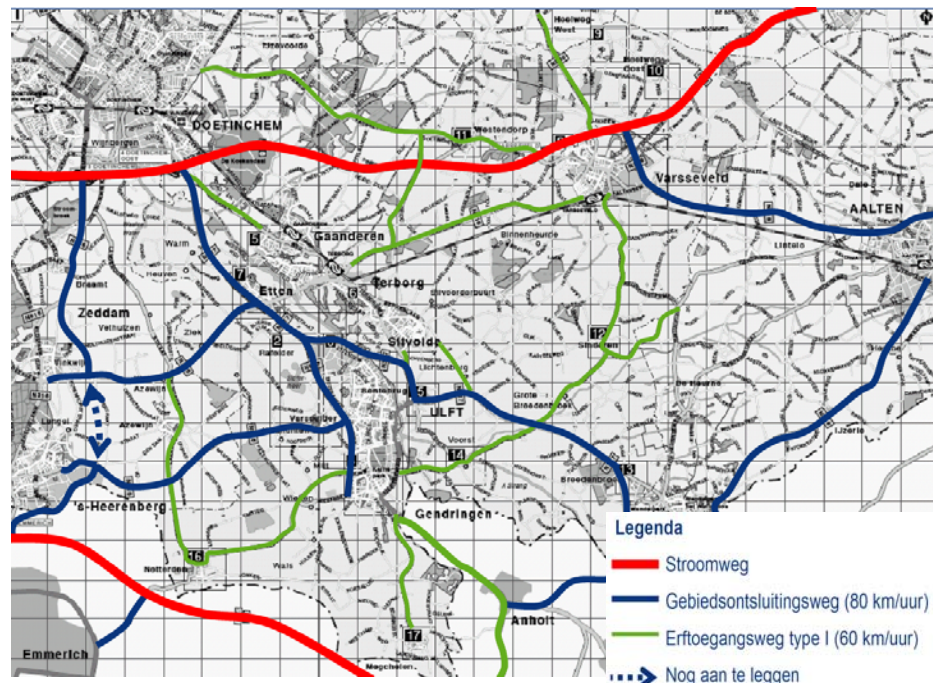
Het toepassen van innovatieve openbaarvervoer concepten zoals lightrailverbindingen en het optimaliseren van (buurt)buslijnen tussen de diverse kernen in de gemeente en in het grensgebied kan een oplossing zijn om de doelen te verwezenlijken.

De verkeersveiligheid in de gemeente is een blijvend aandachtspunt. De groep (jonge) automobilisten is groot in de ongevalstatistieken. Voor deze doelgroep moet meer aandacht zijn, ondermeer in de vorm van gedragsbeïnvloeding. Ook de inrichting van het wegennet verdient aandacht in het kader van Duurzaam Veilig. Binnen Duurzaam veilig worden drie categorieën wegen onderscheiden. Bij iedere categorie hoort een bepaald gebruik en een bepaalde vormgeving. Door dit zo consequent mogelijk toe te passen ontstaat een duidelijk en herkenbaar verkeersnetwerk. De drie categorieën zijn:

- stroomwegen (wegen met een verkeersfunctie);
- gebiedsontsluitingswegen (wegen met een ontsluitende functie);
- erftoegangswegen (wegen met een verblijfskarakter).

Afbeelding 4.5

Infrastructuur
Oude IJsselstreek

Duurzame mobiliteit

Duurzame mobiliteit is het zo optimaal mogelijk gebruik maken van de infrastructuur en de beschikbare vervoermiddelen. Tegelijkertijd wordt voorzien in een optimale mate van bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, veiligheid en de zekerheid van energievoorziening, waarbij gestreefd wordt naar een minimale uitstoot van schadelijke uitlaatgassen en geluidhinder. Bij duurzame mobiliteit gaat het om verplaatsingen waarbij gebruik gemaakt wordt van vervoerswijzen die evenwichtig en positief scoren op de duurzaamheidsaspecten people, planet, prosperity en project.

Om duurzame mobiliteit te bereiken kunnen diverse acties worden ondernomen, zoals het stimuleren van het gebruik van schone vormen van openbaar vervoer via uitbreiding openbaar vervoernet, communicatie en extra voorzieningen. Denk daarnaast aan het stimuleren van de vervoerswijzen fietsen en lopen door middel van het uitbreiden netwerken van fiets- en wandelpaden binnen en buiten de kernen.

De gemeente Oude IJsselstreek wil een bijdrage leveren aan de bescherming van de luchtkwaliteit, de gezondheid en het klimaat. Door onder andere in de eigen beleidsplannen duurzame mobiliteit te waarborgen kan dit bereikt worden. Eén van de belangrijkste doelen hierbij is het terugbrengen van de CO₂ uitstoot door verduurzaming van de mobiliteit en, waar nodig, oplossen van knelpunten met betrekking tot geluidshinder en luchtkwaliteit. Het beleids- en uitvoeringskader zoals geschetst in het gemeentelijk Klimaatprogramma 2009-2012 is het vertrekpunt. Verder zet de gemeente in op het verbeteren van de energiestaat van het eigen gemeentelijk wagenpark.

4.6

RECREATIE EN TOERISME

4.6.1

HUIDIGE SITUATIE RECREATIE EN TOERISME

Cijfers laten zien dat in 2008 vakantiegangers 136.650 nachten doorbrachten in de gemeente Oude IJsselstreek. Dit is slechts 3,6% van het totaal in de Achterhoek. De toeristisch-recreatieve werkgelegenheid in de gemeente omvat circa 860 banen, te weten circa 4,9% van de beroepsbevolking. Van de totale toeristisch-recreatieve werkgelegenheid in de Achterhoek heeft de gemeente Oude IJsselstreek een aandeel van 5,6%. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de huidige positie van de gemeente Oude IJsselstreek, wat betreft de economische spin-off uit de toeristisch-recreatieve sector binnen de Achterhoek, van relatief beperkte omvang is. En dat terwijl de gemeente best een aantal zeer aantrekkelijke recreatieve trekkers bezit, zoals Terborg met kasteel Wisch en de Oude IJssel, maar nu ook de DRU-fabriek.

Toeristische Overstappunten (TOP's)

Op 40 locaties in de Achterhoek zijn Toeristische Overstappunten (TOP's) ingericht. Vanaf deze punten kan vanuit de auto, bus of trein worden overgestapt op verschillende actieve vormen van actief vervoer. Daarbij kent ieder overstappunt naast in ieder geval fietsen en wandelen een combinatie van andere actieve mogelijkheden als kanovaren, steppen, skeeleren, paardrijden, ATB-en, klootschieten, e.d.

De TOP's zijn te herkennen aan een bijzonder vormgegeven zuil, een informatiebord met kaart en er is een rustgelegenheid. De creatie is gemaakt van ijzer en stenen met een knipooog naar het ijzerindustrieverleden van de Achterhoek en de vele zwerfstenen die de

Achterhoek rijk is. Bij alle locaties is ruime parkeergelegenheid en horeca aanwezig. Tevens is hier de nodige toeristische informatie en routefolders te verkrijgen, zodat de recreant niet perse eerst naar de VVV hoeft en is er de mogelijkheid ook in de avonden en op zondag informatie te verkrijgen.

In de gemeente zijn vijf Toeristische Overstappunten (TOP's):

- TOP Van Hal in Voorst;
- TOP ter Voert in Megchelen;
- TOP De Radstake in Heelweg;
- TOP Groot Nibbelink in Sinderen;
- TOP DRU-fabriek in Ulft.

In de directe omgeving liggen op fietsafstand onder andere nog TOP Onland tussen Gaanderen en Doetinchem, TOP Stroombroek in Braamt, TOP Tolhuis in Zeddam, TOP Welinkbos in Dinxperlo en TOP Brüggenhutte in Süderwick.

4.6.2

VISIE OP RECREATIE EN TOERISME

In de toekomst moet de gemeente zich op toeristisch-recreatief gebied nog meer onderscheiden ten opzichte van de overige gemeenten in de Achterhoek. De toerist en recreant die zich oriënteert op de toeristisch-recreatieve mogelijkheden heeft op basis van dit onderscheid extra redenen te kiezen voor een verblijf in de gemeente. De recreant die in een straal van circa 50 kilometer in de omliggende regio verblijft als toerist of streekbewoner zal tevens op basis van dit onderscheidend vermogen een dag(deel) bezoek aan de gemeente brengen en de nodige Euro's achterlaten.

De gemeente Oude IJsselstreek heeft daarom in 2009 in nauwe samenwerking met de toeristische bedrijvigheid in de gemeente en de gemeenteraad een lokaal Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan Opgesteld. Het lokale TROP vormt de basis voor de ontwikkelingsmogelijkheden op toeristisch en recreatief gebied in onze gemeente voor de komende jaren. In het TROP staat welke ontwikkelingen de gemeente wil stimuleren en op welke thema's de accenten liggen. Samenwerking met de "spelers in het veld" is hierbij van groot belang.

De gemeente wil de recreatieve en toeristische groeipotentie optimaal benutten als economische drager en een grotere (recreatieve) leefbaarheid in de eigen woonomgeving creëren met duurzame initiatieven.

Recreatievormen en doelgroepen

Ten aanzien van recreatievormen en doelgroepen wordt een onderscheid gemaakt tussen in- en externe doelgroepen en recreatievormen.

Lokaal

Voor alle inwoners van Oude IJsselstreek zijn met name de Vennebulten, Idinkbos – Nibbelinklaan e.o., Engbergen en de DRU-fabriek recreatieve trekkers met potentie. Daarnaast vindt bij het sluiscomplex de Pol een ontwikkeling plaats tot recreatief-toeristisch knooppunt in het noorden van de gemeente. Met name de DRU-fabriek is ook voor jongeren interessant. Evenementen en activiteiten die hier georganiseerd worden en aanwezig zijn, trekken jongeren uit de hele gemeente.

Aandachtspunt hierbij is wel het vervoer naar en van evenementen (die zowel lokaal als regionaal van aard kunnen zijn). De gemeente wil evenementen en activiteiten in en om de DRU-fabriek stimuleren en faciliteren. Goed en voldoende vervoer is hierbij een belangrijke randvoorwaarde.

Regionaal

Voor het aantrekken van de externe recreant dient de bekendheid van de toeristisch-recreatieve trekkers van de gemeente Oude IJsselstreek vergroot te worden. Trekkers zijn onder andere de DRU-fabriek en de activiteiten die daar georganiseerd worden, campings, ijzer als thema langs de Oude IJssel, antiek in Terborg en kasteel Wisch. Evenementen, zoals Huntenpop in Ulft, de Oktoberfeesten, het Hippisch Festijn Varsseveld en de Zillewoldse Zomermarkt kunnen daarnaast meer onder de aandacht gebracht worden. Vervoer is ook bij het trekken van externe toeristen een belangrijke voorwaarde. Vervoer naar en parkeergelegenheid bij recreatieve trekkers en evenementen zijn randvoorwaarden voor het bezoek en gebruik door toeristen.

Regionaal ingezoomd: De DRU-fabriek

De voormalige DRU-fabriek biedt meer dan genoeg kansen om als een toeristisch-recreatieve trekker van formaat te fungeren. Hierbij moet de DRU-fabriek als beeldmerk/totaalconcept (binnen de gebiedsmarketing) worden neergezet voor het totale gebied van de voormalige DRU-fabriek. De DRU-fabriek wordt hét Pop-centrum van de Achterhoek, grote festivals als Huntenpop en de Achterhoek Spektakel Tour hebben een aansprekend podium gekregen, en de Afbramerij kent het Nederlands IJzermuseum. Daarnaast vormen onderwijs en het bedrijfsleven de ‘Wereld van de Techniek’.

Binnen het totale concept van DRU-fabriek wordt ook gewerkt aan de ontwikkeling van DRU-park, een afzonderlijk evenemententerrein in een eveneens inspirerende omgeving aan de andere oever van de Oude IJssel. Een mogelijk concept voor dit gebied is in ontwikkeling, waarbij ideeën als landschapspark, beeldentuin, depotmuseum, kunstenaarsateliers, culturele evenementen, startende ondernemers en recreatie moeten leiden tot een vernieuwende en onderscheidende aanpak.

Overige regionale recreatieve voorzieningen

De toeristisch-recreatieve hotspots in de gemeente zullen worden versterkt. Zo is de invulling van de ontbrekende schakels binnen het tracé van de doorgaande fietsverbinding Doesburg-Bocholt van groot belang voor de recreatieve ontsluiting van de gehele Oude-IJsselzone (grensoverschrijdend) en daarmee ook voor de gemeente Oude IJsselstreek. Hetzelfde geldt voor de fietsverbinding langs de Boven-Slinge.

Vooraf in en om Sinderen maar ook elders in de gemeente zijn door vrijwilligers “Kerkepaden” aangelegd. Dit netwerk van paden kan worden uitgebreid. Toekomstige uitbreidingen dienen te zijn gericht op het verbinden van de verschillende initiatieven binnen en buiten de gemeente.

Met de opwaardering van het sluiscomplex De Pol te Gaanderen, ontstaat voor recreatieboten de mogelijkheid om Ulft obstakelvrij te bereiken. Dit biedt nadrukkelijk mogelijkheden voor watergebonden recreatie en arrangementen van de DRU tot aan Doesburg. Hiertoe moet worden geïnvesteerd in aanlegvoorzieningen. De Oude-IJssel en Aa-Strang zijn daarnaast voorzien van kanostoepen.

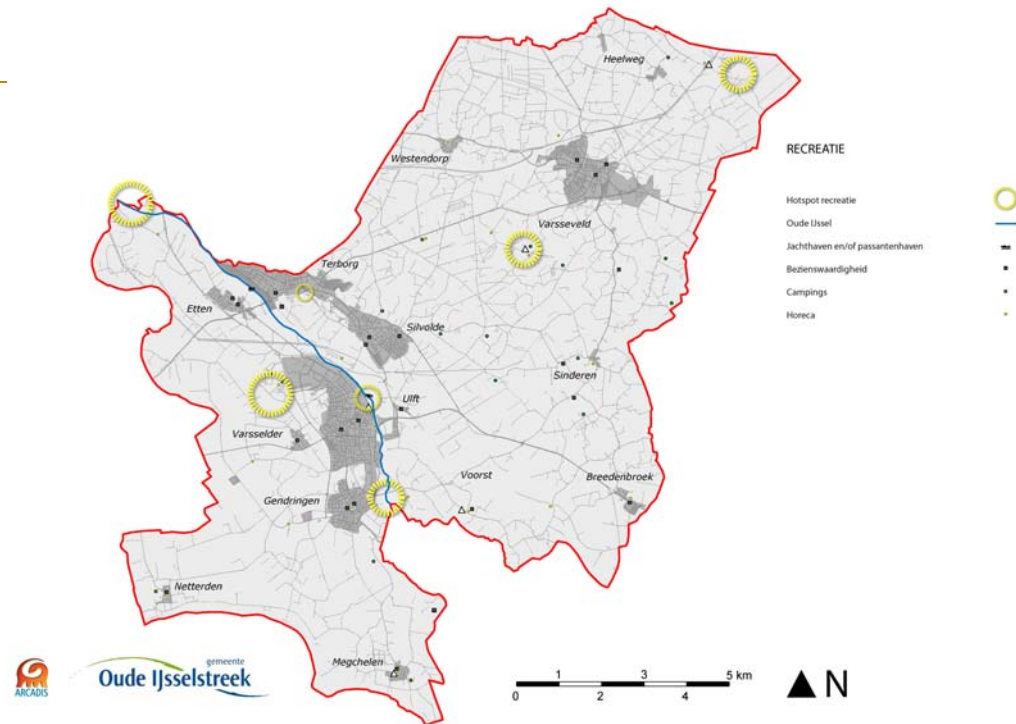
De Achterhoek profileert zich als gebied waar het aangenaam paardrijden is. Met de sector worden momenteel de mogelijkheden onderzocht om paardrijdroutes in onze gemeente te optimaliseren.

De onderstaande kaart laat de gemeentelijke visie op recreatie zien.

Afbeelding 4.6

Recreatie

Oude IJsselstreek

Recreatie en landbouw

In het buitengebied van de gemeente ligt het accent op de landbouw, maar de combinatie tussen landbouw en recreatie biedt zeer zeker mogelijkheden. De gemeente stimuleert en faciliteert agrarische nevenactiviteiten, mits deze voldoende van kwaliteit en kleinschalig zijn.

Initiatieven op het gebied van alternatieve economische dragers als plattelandontwikkeling, recreatie en toerisme krijgen een stevige maar vooral ook reële kans. De toerist is immers van harte welkom om “op verhaal te komen in De Achterhoek, het onverwachte Nederland” en in Oude IJsselstreek in het bijzonder. Tevens wordt hiermee een leefbaarheidimpuls geboden aan de eigen inwoners.

Kansen belevingseconomie

In de gemeente Oude IJsselstreek liggen kansen voor het ontwikkelen van de belevingseconomie. Concreet gaat het om het opwaarderen en vooral ook het verbinden van het recreatief-toeristisch aanbod. Denk aan grensoverschrijdende arrangementen die inzetten op actief recreëren, zoals wandelen, fietsen, paardrijden en recreatievaart op de Oude IJssel, kunst en culturaanbod, culinair genieten (streekgerechten) en overnachten.

De gemeente zet zich in om initiatieven en ontwikkelingen gericht op de belevingseconomie en -recreatie én ketenvorming en arrangementen te stimuleren en faciliteren. Centraal hierin staat de ijzerhistorie in de Oude-IJsselzone. Daarnaast worden de laatste tijd tijdens

werkzaamheden in het centrum van Terborg veel resten aangetroffen die getuigen van de oude en “rijke” stadsgeschiedenis van Terborg. Door velen wordt dit als een last ervaren, maar door historici wordt juist gewezen op de bijzonderheid hiervan (in de pers wordt gesproken over: Terborg, het Pompeï van de Achterhoek). Een kans in toeristisch opzicht van belevingseconomie.

Stimuleren kansen

De gemeente stimuleert en faciliteert ondernemers die kwaliteit bieden bij het vermarkten van kansrijke producten en diensten in de recreatieve sector. Ook zet de gemeente in op de recreatieve keten en belevingsrecreatie en verblijfsrecreatie.

Communicatie

De toerist kiest allereerst voor de Achterhoek als vakantiebestemming en maakt vervolgens een keus van verblijfplaats en gaat van daaruit activiteiten ondernemen. De Achterhoek promotie verloopt via het Achterhoeks Bureau voor Toerisme. Eenmaal gekozen voor de Achterhoek is het van belang dat (ook) gebruik wordt gemaakt van het recreatief-toeristisch aanbod in de gemeente Oude IJsselstreek. Hiertoe zal de gemeente een onderscheidend aanbod gaan bieden en dit actief vermarkten.

Doelgroepen kunnen benaderd worden via verschillende kanalen. Het aanspreken van de verschillende doelgroepen via de juiste media is sterk van belang voor de effectiviteit van de boodschap. De gemeente Oude IJsselstreek zet zich in om doelgroepen op de juiste wijze aan te spreken. Digitale dienstverlening (informatie en boekingsmogelijkheden) is hierin van toenemend belang. De VVV van Oude IJsselstreek maakt momenteel een professionaliseringsslag om deze taak adequaat te kunnen uitvoeren.

Afbeelding 4.7

Voorbeeld van recreatieve
objectbewegwijzing

Gezien de grensligging dient de communicatie ook op de oosterburen te zijn gericht.

Toeristische objecten worden via een landelijk uniform object-bewegwijzeringssysteem kenbaar gemaakt (zie afbeelding links voor een voorbeeld).

4.7

ARCHEOLOGIE EN CULTUUR(HISTORIE)

4.7.1

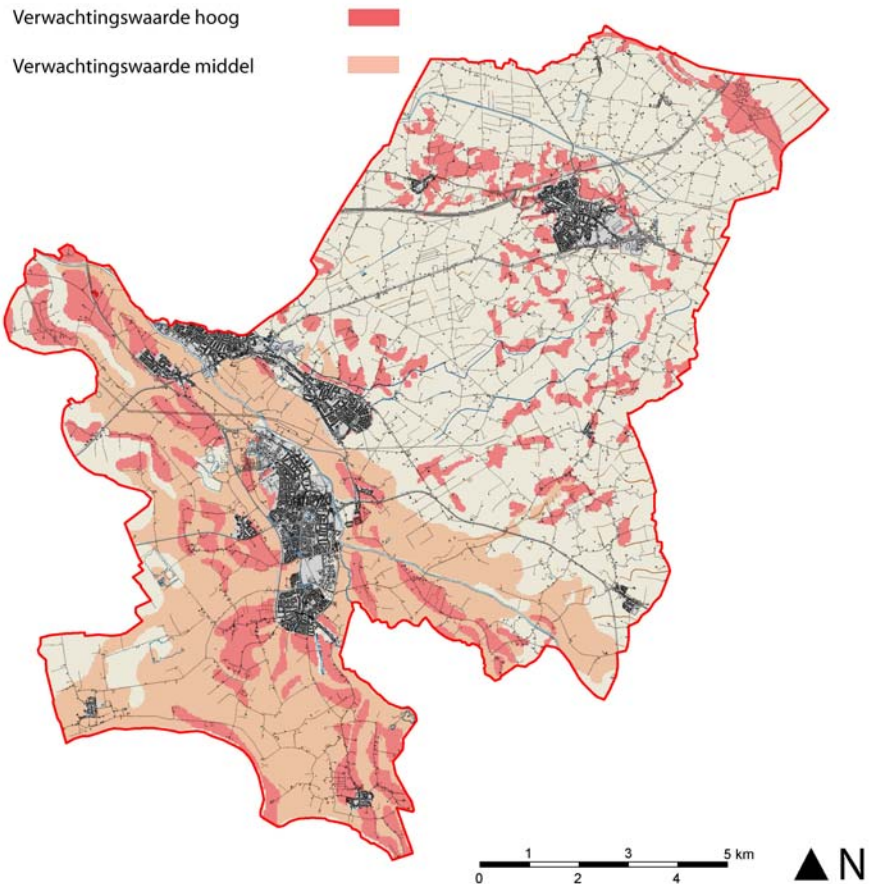
HUIDIGE SITUATIE ARCHEOLOGIE EN CULTUUR(HISTORIE)

Archeologie

Op grond van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg heeft de gemeente de taak zorg te dragen voor de bescherming van de archeologisch waardevolle gebieden en vondsten. Deze wetgeving komt voort uit het verdrag van Malta (soms ook Valetta genoemd). De wetgeving is gericht op behoud in de bodem van waardevolle archeologie. Onderstaande kaart laat zien waar binnen de gemeente archeologisch waardevolle gebieden te verwachten zijn.

Afbeelding 4.8

Verwachtingswaarde
archeologie

Cultuurhistorie

Cultuurhistorisch erfgoed geeft weer hoe gemeente Oude IJsselstreek zich door de tijd heen heeft ontwikkeld. Het geeft een plek in de geschiedenis en is mede bepalend voor de identiteit van een gemeente en haar bewoners. De gemeente Oude IJsselstreek telt 41 rijksmonumenten en 218 gemeentelijke monumenten. Dit zijn onder andere woonhuizen, kerken, scholen en boerderijen die een bijzondere waarde hebben en daarom beschermd en in stand moeten worden gehouden, ook voor de generaties die na ons komen. Deze monumenten, maar ook de stedenbouwkundige structuren en archeologische schatten, herinneren aan een rijk en roemrucht verleden. Het belangrijkste cultuurhistorisch erfgoed binnen de gemeente betreft de DRU-fabriek.

4.7.2**VISIE OP ARCHEOLOGIE EN CULTUUR(HISTORIE)*****Doelen archeologie en cultuurhistorie***

De gemeente Oude IJsselstreek heeft een aantal belangrijke doelen op het gebied van archeologie en cultuurhistorie. Daarom zal aandacht worden besteed aan:

- Behoud van cultuurhistorische waarden en monumenten;
- Het opstellen van een basisbeschrijving van 13 terreinen met een hoge tot zeer hoge archeologische waarden (AMK);
- Uitbrengen van een gemeentelijke monumentengids;
- Uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel het inventariseren en beschrijven van 'jonge' monumentale gebouwen uit de

wederopbouwperiode, alsook het herijken van de bestaande monumentenlijst. Doel hiervan is het behouden en conserveren van monumentale waarden;

- Inspelen op nieuwe onvoorziene ontwikkelingen voor cultuurhistorie en archeologie. Het gaat hierbij om het veilig stellen van het cultureel erfgoed dat de gemeente rijk is in de meest ruime zin van het woord.

Herstellen van historische elementen

Ook wil de gemeente Oude IJsselstreek de historie van bepaalde gebieden herstellen en zichtbaar maken in nieuwe plannen. Daarom zullen waardevolle elementen worden vastgelegd in het monumenten- en archeologiebeleid en worden deze elementen verankerd in bestemmingsplannen. Dat aandacht wordt besteed aan de historie van bepaalde gebieden, wordt ook duidelijk door het ontwikkelen en uitvoeren van de gebiedvisie / uitvoeringsplan “DRU-park-Paasberg” en omgeving. Het gebied betreft het oostelijk deel van het dal van de Oude IJssel tussen Terborg en de Oversluis, inclusief het Paasberggebied. Uitgangspunten hier zijn het herstel van de oorspronkelijke rivierloop en behoud en versterking van het oorspronkelijke landschap. Hierbij worden de oude rivierduinen en stroomruggen in het landschap versterkt.

DRU-fabriek

De DRU-fabriek en de directe omgeving daarvan dienen beschermd en verder ontwikkeld te worden als cultuurhistorisch erfgoed. Het voormalige industrieterrein is van grote invloed geweest voor de bevolking (werk en leven). Na het verdwijnen van de bedrijvigheid op deze locatie, is ervoor gekozen het terrein te transformeren tot een centrum voor innovatie, recreatie & toerisme en cultuur, in directe verbondenheid met leren (leerwerkplekken) en werken. Hiermee geldt het toekomstige gebied als centrum van Kunst en Cultuur, maar ook voor onderwijs. Ook is op dit terrein voldoende ruimte vrijgehouden voor onderscheidende woningbouw. Het naastgelegen aan te leggen DRU-park zal landschap en natuur verweven met kunst en cultuur. Hier ligt een uitdaging om te komen tot een bijzondere manier van landschapsinrichting.

Het terrein is zeven rijksmonumenten rijk en neemt, gelet op de haar rijke historie, een centrale plaats in bij de bekende cultuurgooden in Nederland. Daarnaast neemt de DRU-fabriek een belangrijke pijler in de kunstrouteketen van Industrieel Erfgoed langs de Oude IJssel in Nederland en Duitsland in.

Cultuurbeleid

De gemeente Oude IJsselstreek kiest in haar cultuurbeleid voor een beleid dat in evenwicht is. Een beleid dat aandacht en zorg voor de eigen burgers koppelt aan een beleid dat bijdraagt aan leefbaarheid, economische ontwikkeling, recreatie en toerisme. Een belangrijk fundament vindt de gemeente in de culturele identiteit. De gemeente wil de eigen culturele identiteit van alle vijftien kernen in de gemeente versterken en nieuwe kansen geven. De gemeente Oude IJsselstreek wil zichzelf daarmee specifiek als cultuurgemeente op de kaart zetten. Om dit te bereiken heeft de gemeente zeven speerpunten benoemd die de komende jaren extra aandacht verdienen (zie de volgende bladzijde).

De zeven speerpunten van cultuurbeleid

1. Elke kern een eigen (culturele) identiteit

Kernen krijgen de kans om het eigen gezicht in het culturele leven meer en uitdrukkelijker vorm te geven.

2. De ambities gemeentebreed waar maken

- een professionele theaterprogrammering;
- de beschikbaarheid van een super uitvoeringslocatie voor die heel bijzondere uitvoering die amateurverenigingen soms buiten de eigen kern wil tonen;
- een gemeentebreed opererend Cultureel Platform;
- een “loket spontane zaken” dat (bescheiden) bedragen kan toekennen aan vernieuwende initiatieven;
- een gemeentelijke cultuurprijs;
- het stimuleren van particulier initiatief.

3. Beeldende kunst in de schijnwerper

Versterking van de culturele infrastructuur in de kernen en aantrekkingskracht voor toeristen en bedrijven. Professionele beeldend kunstenaars worden gestimuleerd. Kunstroutes realiseren door de hele gemeente en één groot beeldende kunst evenement per jaar.

4. Het Popcentrum van de Achterhoek

In de Achterhoek is de popcultuur sterk ontwikkeld. Ruim twintig jaar is 't Pakhuus in Silvolde een landelijk bekend poppodium geweest. Deze poptraditie zet de gemeente voort en wordt versterkt. Het beleid richt zich erop dat het regionale poppodium binnen de grenzen van Oude IJsselstreek staat.

5. Evenementen en Manifestaties

Evenementen en manifestaties zijn belangrijke elementen van het cultuurbeleid, er nemen veel burgers aan deel en het bindend effect is hoog. Daarnaast komt een groot publiek van buiten de gemeentegrenzen af op evenementen. Zij bevorderen de profilering van de gemeente en het toerisme. De gemeente verdeelt de aandacht over wat goed is voor de afzonderlijke kernen en voor onze gemeente als geheel, het evenemententerrein in het DRU-park biedt nieuwe kansen. Voortzetting van Huntenpop en Achterhoek Spektakel Toer maken deel uit van de actiepunten.

6. Cultuur als stimulans voor onze economie

Kunst en cultuur zijn een factor van betekenis voor het beleid dat de gemeente ontwikkelt op het gebied van economie. Een krachtige culturele infrastructuur en goede culturele voorzieningen leveren een niet te onderschatten bijdrage aan de kwaliteit van het vestigingsklimaat voor bedrijven en voor de door hen aan te trekken medewerkers in het hoger en middenkader. Stimulering hiervan kan tot stand komen door:

- samenwerking met bedrijfsleven te zoeken;
- Samenwerking met onderwijsinstellingen zoeken voor het realiseren van HBO Onderwijs;
- Het promoten van cultuur in het Science-centrum;
- professionele theaterprogrammering;
- Schepen van gunstige voorwaarden om het voorzieningenniveau op hoog niveau te krijgen/ houden;
- het cultuuraanbod te koppelen aan de prachtige natuur

7. Cultuurpromotie

Promotie die zich richt op: onze burgers, de inwoners van de regio, het bedrijfsleven en de toeristen.

Actiepunten zijn onder andere: een centraal cultureel informatiepunt en intensivering van de samenwerking om cultuur in de regio te stimuleren. De samenwerking is regionaal vastgelegd in het Cultuurpact.

4.8

KLIMAAT, DUURZAAMHEID EN ENERGIE

4.8.1

HUIDIGE SITUATIE KLIMAAT, DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Duurzaamheid

Duurzaamheid gaat over de schaarste van de hulpbronnen waarmee welvaart wordt voortgebracht, zowel nu als in de toekomst. Het oppervlak van de aarde is eindig; grondstoffen kunnen op raken; en de opnamecapaciteit van de atmosfeer en onze natuurlijke omgeving kent haar grenzen. Een duurzame ontwikkeling sluit aan bij de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties, om in hun eigen behoeften te voorzien, in gevaar te brengen. Op dit moment is er nog geen sprake van een duurzaam gebruik van de aarde. Klimaatverandering is hiervan mogelijk het gevolg.

Klimaat

Het stijgen van de gemiddelde temperatuur op aarde is een van de indicaties van klimaatverandering. Waarschijnlijk heeft de stijging van de concentratie broeikasgassen (waaronder CO₂) in de atmosfeer een sterke invloed op deze verandering. Onverwachte weersverschijnselen, de stijging van de zeespiegel wereldwijd en de invloed op het leven van mens en dier zijn andere gevolgen die optreden. Overheden wereldwijd proberen de klimaatverandering tegen te gaan door de hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer te verminderen. Ook de gemeente Oude IJsselstreek is zich bewust van de verantwoordelijkheid om hierin initiatieven te ontplooien. Naast de taak van de overheid zal op een meer individueel niveau de bewustwording moeten komen dat de omgeving verandert en dat mensen zich moeten aanpassen aan de verandering van het klimaat (klimaatadaptatie).

Naast de klimaatverandering is er een belangrijk economische probleem dat te maken heeft met klimaat en duurzaamheid. De fossiele energiebronnen raken langzaam op en worden daardoor steeds duurder. Er is hierdoor een energietransitie op gang gekomen, een overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen. Ook in Oude IJsselstreek zal deze transitie belangrijke gevolgen hebben. De verwachte ontwikkelen van duurzame energiebronnen zullen ruimtelijke, economische en maatschappelijke veranderingen met zich mee brengen.

Energie

Op het gebied van energie vinden ook de nodige ontwikkelingen plaats. Het Nederlandse elektriciteitsnetwerk is met drie verbindingen met Duitsland, twee met België, een met Noorwegen en Engeland (binnenkort) een belangrijke schakel in het Noord-Europese elektriciteitsnetwerk.

De energiehuishouding is niet alleen heel belangrijk voor onze economie, maar ook voor het goed functioneren van de samenleving als geheel. Dit betekent dat energie schoon, betaalbaar en beschikbaar moet zijn. Doordat er steeds meer elektriciteit gebruikt wordt en steeds meer over grenzen getransporteerd wordt, is een nieuwe verbinding tussen Nederland en Duitsland nodig.

De laatste jaren wordt steeds meer stroom opgewekt via windturbines. Dat is een goede zaak. Maar als het niet waait, of juist te hard, komen windturbines stil te staan. Dan moet snel op een andere manier aan de vraag naar stroom worden voldaan. Om deze reden is het nodig het bestaande aantal grensoverschrijdende hoogspanningsverbindingen te vergroten.

4.8.2

VISIE OP KLIMAAT, DUURZAAMHEID EN ENERGIE

De gemeente heeft hoge ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid en wil een innovatieve gemeente zijn. De gemeente wil doorgaan met een actief klimaatbeleid met activiteiten op het gebied van:

- energie besparen in onder andere bestaande- en nieuwbouw van zowel woningen als bedrijfsgebouwen;
- het ontwikkelen van een duurzamere mobiliteit;
- het opwekken van duurzame energie binnen de gemeentegrenzen;
- de gevolgen van de klimaatproblematiek voor haar burgers actief aanpakken.

Bedrijven en burgers die initiatieven ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid moeten hierin zoveel mogelijk gestimuleerd worden. De gemeente zoekt zelf ook naar initiatieven en ontwikkelt plannen om de samenleving duurzamer te maken en CO₂ uitstoot sterk te verminderen.

Een essentieel onderdeel van het klimaatbeleid is het opwekken van duurzame energie binnen de gemeentegrenzen. De gemeente Oude IJsselstreek ondersteunt het Akkoord van Groenlo van de regio Achterhoek. De ambitie van dit akkoord is om in 2020 de CO₂ uitstoot met 50% te reduceren en op termijn energieneutraal te zijn. Het zelf produceren van duurzame energie is hierin essentieel. De gemeente is in 2010 begonnen met gericht beleid hiervoor te maken. Belangrijke onderdelen van dit beleid zullen zijn:

- initiatieven uit de samenleving actief stimuleren en faciliteren;
- zo mogelijk samenwerking op regionaal niveau;
- uitgaan van het beschikbare potentieel aan duurzame energie in de gemeente;
- stimuleren van innovatie met het oog op een duurzame economische ontwikkeling en werkgelegenheid;
- het ruimtegebruik en -beslag per initiatief beoordelen met een positieve grondhouding.

Het potentieel aan duurzame energie kan opgedeeld worden in enkele bronnen, zoals wind- en zonne-energie en biovergisting.

Windenergie

Windenergie heeft het grootste potentieel aan duurzame energieopbrengst. De zoekgebieden voor windenergie uit het vigerende Streekplan Gelderland 2005 worden voorlopig aangehouden, waarbij de zoekgebieden bij Netterden maximaal benut moet worden voor windenergie. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met de ruimtelijke impact die de hoge masten en draaiende rotors op de omgeving hebben. Inpassing in het landschap is hierdoor moeilijk. Ter voorkoming van onnodige nadelige effecten is clustering van molens het uitgangspunt. Een visuele aansluiting van nieuwe windmolenparken kan gezocht worden bij de windmolenparken over de grens in Duitsland. Ook ten aanzien van de beeldkwaliteit geldt dat het landschap wezenlijk verandert door de plaatsing van de windturbines. Het landschap kan wel autonoom versterkt worden.

Kleine windmolens zijn op dit moment nog niet erg rendabel. Toch is de verwachting dat het rendement beter wordt. De mogelijkheden voor de plaatsing van kleine windmolens bij bijvoorbeeld huizen en bedrijven krijgt extra aandacht.

Zonne-energie

De ambitie op het gebied van zonne-energie is hoog. Zonne-energie heeft prioriteit, omdat het laagdrempelig is en mensen enthousiast maakt. De gemeente vervult zelf een voorbeeldfunctie en is een wegwijzer voor burgers en bedrijven.

Biovergisting

De mogelijkheden van biovergisting dienen nader onderzocht te worden, waarbij wordt ingegaan op de knelpunten voor ruimtelijke inpassing van de installaties, mogelijke veiligheidsrisico's en normen van hogere overheden. Biomassa is een belangrijke energiebron die in de gemeente gebruikt kan worden. In regionaal verband moet gezocht worden naar de beste manier om biovergistingsinstallaties toe te passen

Overige duurzame energiebronnen

Er zijn nog legio andere bronnen van duurzame energie (Koude Warmte Opslag, thermische energie e.d.). De technische ontwikkelingen gaan snel op dit gebied. Niet alle mogelijkheden kunnen hier genoemd worden. Wel is het van belang de mogelijkheid voor nieuwe of andere technieken open te laten.

Hoogspanningsverbinding

Door Tennet wordt in opdracht van de minister van Economische Zaken (E.Z.) gewerkt aan de aanleg van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Doetinchem en Wesel. Deze hoogspanningsverbinding is nodig om voldoende capaciteit te bieden aan het Europese elektriciteitstransport. Bovendien draagt de verbinding bij aan een stabilisering van het Europese hoogspanningsnet. Hierbij wordt het grondgebied van de gemeente Oude IJsselstreek doorkruist. Het Rijk zal door middel van een Rijksinpassingplan de planologische procedures zelf op zich nemen. De gemeente heeft hierin geen bevoegdheid.

Uit de in 2009 uitgevoerde Basis Effecten Studie (BES) door Economische Zaken volgt dat er een voorkeur is voor een traject gelegen ten oosten van Ulft en Gendringen en vervolgens door het Oude IJsseldal tussen de kernen Ulft en Silvolde-Terborg richting Doetinchem. Door middel van een Milieu Effect Rapportage (MER) wordt dit traject en andere alternatieven verder onderzocht.

De gemeente heeft echter de voorkeur voor een ander trajectalternatief dan wordt onderzocht door Economische Zaken in de MER. De gemeentelijke voorkeur is een traject gelegen ten zuidwesten van de kernen Etten, Ulft en Gendringen, omdat hier een grotere afstand tot de woonkernen en bestaande woningen kan worden aangehouden. Daarbij loopt dit tracé door het Landbouw Ontwikkelings Gebied (LOG- gebied), waar reeds landschappelijke aanpassingen noodzakelijk zijn, waardoor inpassing van de hoogspanningslijn beter mogelijk is. Teneinde maatschappelijke weerstand tegen een nieuwe hoogspanningsverbinding te verminderen wordt door de gemeente gepleit voor een (gedeeltelijke) ondergrondse uitvoering van het project.

De gemeente heeft het ministerie van Economische Zaken verzocht het gemeentelijke alternatief in de MER studie op te nemen. Blijkt hieruit dat het zuidwestelijke tracé niet haalbaar is, dan wordt door de gemeente ingezet op het ondergronds aanleggen van een beperkt deel van de verbinding in het Oude IJsseldal tussen Ulft en Silvolde-Terborg. Het definitieve tracé moet nog worden bepaald.

HOOFDSTUK

5 Buitengebied

Oude IJsselstreek heeft een groot oppervlak landelijk gebied, waarin allerlei ontwikkelingen gaande zijn. Plattelandsontwikkeling en toerisme zijn speerpunten van beleid. Het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers en de uitvoering daarvan in het Gebiedsprogramma Oude IJsselstreek zijn ontwikkelingen die aangeven dat het buitengebied in de gemeente Oude IJsselstreek in beweging is.

In hoofdstuk 4 van deze structuurvisie wordt nader ingegaan op de kenmerken, kwaliteiten en potenties van het buitengebied, de huidige situatie, ontwikkelingen en visie op het buitengebied van de gemeente.

De landbouw en dan met name de grondgebonden (melk)rundveehouderij is de grootste grondgebruiker in Oude IJsselstreek. De ontwikkeling van de landbouw en van het landschap hangen sterk met elkaar samen en zijn daarom in dit hoofdstuk ook in hun onderlinge samenhang beschreven. Andere belangrijke functies in het buitengebied van Oude IJsselstreek zijn natuur en ecologische zones, water en recreatie. Al deze functies hangen buitengewoon sterk met elkaar samen: water is belangrijk voor landbouw, landschap en natuur. En deze functies zijn op hun beurt weer belangrijk als decor voor de recreatie en daarmee ook van grote economische betekenis.

5.1

LANDBOUW

De gemeente Oude IJsselstreek streeft ernaar dat de agrarische sector de belangrijkste economische drager van het buitengebied blijft. De ontwikkelingen in het verleden en het cultuurlandschap van heden hebben ervoor gezorgd dat Oude IJsselstreek bij uitstek een Achterhoekse gemeente is, waar de landbouw gemiddeld betere kansen heeft om zich te ontwikkelen, ten opzichte van andere gemeenten in Gelderland. Om de ontwikkelingen in de agrarische sector te faciliteren geeft de gemeente ruimte voor grootschalige landbouw in een open landschap.

De landbouw in Oude IJsselstreek bestaat met name uit veehouderijbedrijven: de grondgebonden (melk)rundveehouderij en intensieve veehouderij (met name varkenshouderij). Het agrarische gebruik van het land houdt het buitengebied landschap levend zowel financieel als visueel.

5.1.1

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING LANDBOUW IN NEDERLAND

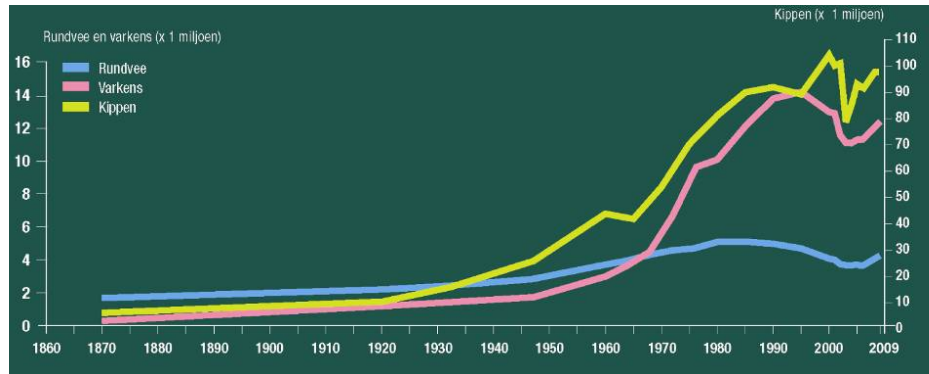
Oude IJsselstreek maakt in zijn geheel deel uit van het reconstructiegebied Achterhoek en Liemers. De reconstructiegebieden zijn gekenmerkt door de hoge veedichtheid met spanningen tussen (intensieve) veehouderij, natuur, milieu, landschap en wonen. Het reconstructieplan en het reconstructieproces beogen deze fricties te verminderen en daarmee al deze functies betere kansen te bieden.

Huidige situatie Nederland

Afbeelding 3.1. laat de ontwikkeling van de Nederlandse veestapel zien tot 2009.

Afbeelding 5.1

Ontwikkeling Nederlandse veestapel. Bron: ARCADIS op basis van CBS-cijfers.

Ter toelichting van afbeelding 4.1 is het volgende van belang:

- De veestapel in Nederland en ook in Oude IJsselstreek nam sinds de jaren 60 sterk toe als gevolg van intensievere landbouwmethoden en de import van veevoer.
- Het aantal runderen daalt sinds de invoering van de melkquotering in 1984, om de zuiveloverschotten in Europa te beteugelen. Bij een gelijkblijvend nationaal melkquotum daalde sindsdien het aantal melkkoeien als gevolg van een steeds hogere melkproductie per koe. De laatste jaren stijgt het aantal melkkoeien weer als gevolg van verruiming van het melkquotum.
- Het aantal varkens en kippen is sinds 1990 gemaximeerd door het invoeren van een systeem van varkens- en pluimveerechten. Dit betekent een plafond voor de totale omvang van de pluimvee- en varkensstapel in Nederland. De achterliggende gedachte is om het nationale mestoverschot beheersbaar te houden.
- De schaalvergroting gaat gestaag door. Het aantal agrarische bedrijven zal afnemen, terwijl de overblijvers groter zullen worden. Groeiende bedrijven nemen grond, melkquotum, varkens- of pluimveerechten over van stoppende bedrijven.

Autonome ontwikkeling Nederland

Het economisch perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen. De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa 50% en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook meer dierlijke producten gaan consumeren. Daarnaast neemt de vraag naar bio-energie en bio-plastics toe. Ook het economisch perspectief van de veehouderijsector in Nederland is goed. De sector is de afgelopen jaren levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan.

De trend naar schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven zal doorzetten als gevolg van efficiencyvoordelen, techniek en automatisering. Dat is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed kan uitoefenen, behalve het stellen van milieugrenzen en grenzen aan de omvang van bouwblokken en stallen. Voor zover de omvang van individuele bouwblokken beperkend zal zijn voor schaalvergroting zullen schaalvergroterende bedrijven steeds vaker meerdere bedrijfslocaties omvatten. Het is niet aannemelijk dat de veestapel in Nederland afneemt door gebrek aan economisch perspectief of gebrek aan geschikte locaties. Binnen de huidige milieuregels en bouwblokken zijn er nog voldoende geschikte locaties om de huidige Nederlandse veestapel te huisvesten en te laten groeien op minder maar grotere bedrijven. De Nederlandse veestapel kan mogelijk gaan groeien door de volgende ontwikkelingen:

- Het afschaffen van de melkquotering in 2015;
- Het mogelijk vervallen van het systeem van pluimvee- en varkensrechten in 2015.

Autonome ontwikkeling Oost-Nederland

In het rapport “Agrocluster Oost in beeld” (LEI, 2006) is gesteld dat het aandeel grote bedrijven in Oost Nederland relatief klein is in vergelijking met de rest van Nederland. Hier is volgens het rapport nog een flinke schaalvergrotingsslag te maken om de concurrentie op de wereldmarkt aan te kunnen. Het LEI verwacht dat het aantal melkveebedrijven in Nederland zal afnemen met 4% per jaar. Dit percentage zal in oost Nederland hoger zijn. Het gevolg is schaalvergroting. Minder maar grotere agrarische bedrijven, ondanks een goed perspectief voor de melkveehouderij als geheel. Een deel van de melkveebedrijven die stoppen zal echter nog wel (tijdelijk) blijven bestaan met rundvee zonder melkvee of als akkerbouwbedrijf. De perspectieven voor de eier-, kalver- en varkenssector zijn volgens het LEI redelijk positief. Ook hier zal de schaalvergroting naar minder, maar grotere bedrijven doorzetten. Het LEI verwacht daardoor een afname van het aantal varkensbedrijven met 5% per jaar en van het aantal pluimveebedrijven met 4% per jaar.

Het aantal varkensrechten is in de Achterhoek tussen 2002 en 2010 met 22% afgenomen, het aantal pluimveerechten met 6%. Dit als gevolg van de opkoopregeling in begin jaren van deze eeuw ter verkleining van het mestoverschot. Ook de verkoop van rechten aan bedrijven buiten de Achterhoek heeft hieraan bijgedragen.

Huidige situatie in Oude IJsselstreek

Tabel 4.1. geeft een overzicht van CBS - cijfers over de landbouw in Oude IJsselstreek in de periode 2005-2009. In 2009 zijn er 420 landbouwbedrijven in Oude IJsselstreek. Hiervan zijn 365 bedrijven met graasdieren (met name (melk)rundveehouderij) en 75 bedrijven met hokdieren (met name varkens en pluimvee). Gelet op het totale aantal bedrijven zijn er ook bedrijven met meerdere diersoorten.

Tussen 2005 en 2009 is het aantal bedrijven afgenomen met 12%, gemiddeld met circa 3% per jaar. Het aantal bedrijven met graasdieren nam af met 11%, maar het aantal runderen nam met 8% toe. Het aantal bedrijven met hokdieren daalde met 25% (circa 6% gemiddeld per jaar) en het aantal varkens nam af met 8%. De totale oppervlakte landbouwgrond nam af met 2%. Uit deze cijfers valt te concluderen dat de overblijvende bedrijven gemiddeld meer dieren huisvesten en het oppervlakte landbouwgrond toe nam. De pluimveehouderij in Oude IJsselstreek is van relatief geringe omvang in vergelijking met de varkens- en rundveehouderij. Het aantal kippen nam af met 45%.

De oppervlakte landbouwgrond in Oude IJsselstreek omvat 64% van de totale oppervlakte van de gemeente. De rundveehouderij gebruikt ongeveer 85% van de landbouwgrond in de gemeente, met name als grasland en snijmaïs. Het overige bouwland in de gemeente is voornamelijk in gebruik voor de teelt van granen en aardappelen.

Tabel 5.1

Aantal landbouwbedrijven, dieren en oppervlakte landbouwgrond in Oude IJsselstreek in de periode 2005-2009 (bron: CBS)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aantal landbouwbedrijven	479	452	432	430	420
Aantal bedrijven met graasdieren	408	386	371	372	365
Rundvee totaal	20417	19962	20581	21193	22136
Melk- en fokvee	18032	17479	18062	18760	19704
Vleeskalveren	735	695	801	721	778
Overig vlees- en weidevee	1650	1788	1718	1712	1654

Geiten	466	78	58	74	58
Bedrijven met hokdieren (met name varkens en kippen)	100	90	88	84	75
Varkens totaal	86772	87638	88136	81005	80105
Biggen	43375	45420	46040	41019	41207
Vleesvarkens	33140	32074	31391	31090	29887
Fokvarkens	10257	10144	10705	8896	9011
Kippen totaal	234693	187420	206705	213869	130455
Vleeskuikens	99173	59070	39225	41604	43000
Leghennen	135520	128350	167480	172265	87455
Overig pluimvee	21100	20800	21030	21380	20681
Oppervlakte landbouwgrond in ha	9167	895 5	8853	8968	8974
Oppervlakte grasland in ha	3888	4238	4527	4635	4754
Bouwland totaal in ha	5222	4668	4247	4257	4154
Oppervlakte voedergewassen op bouwland (m.n. snijmaïs) in ha	3709	3219	3054	2955	2877
Oppervlakte overige gewassen op bouwland in ha	1513	1449	1193	1302	1277

Wellicht zal in Oude IJsselstreek het aandeel biologische landbouw in aantal bedrijven en oppervlakte landbouw net als in Nederland enkele procenten bedragen. In Oude IJsselstreek zijn verschillende biologische bedrijven die met een boerderijwinkel zelf hun producten rechtstreeks naar de lokale/regionale consumenten afzetten. Bijvoorbeeld biologische tuinderij Rafelder. In de ecologische of biologische landbouw worden geen onnatuurlijke producten als kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt. Motieven van consumenten om deze producten te kopen hebben te maken met de effecten van de productiewijze op natuur en milieu, dierwelzijn en humane gezondheid (bijvoorbeeld ook door gematigd gebruik van antibiotica).

Ontwikkeling landbouw in Oude IJsselstreek

Ook in Oude IJsselstreek zal de trend naar minder, maar grotere bedrijven nog doorzetten en zullen de groeiende bedrijven, grond en productierechten (melkquotum, varkens- en kippenrechten) overnemen van stoppende bedrijven. Het aantal bedrijven daalt door realisatie van de ecologische hoofdstructuur.

Het perspectief van de melkveehouderij is zodanig goed dat een gelijkblijvende tot iets groeiende rundveestapel (het doorzetten van de huidige trend van lichte groei) te verwachten is. Een sterke groei zal zich naar verwachting niet voordoen gegeven de al relatief hoge veebezetting per hectare landbouwgrond. Sterke groei zou dan hoge mestafzetkosten met zich meebrengen.

Het is niet te verwachten dat zich een verdere daling van het aantal varkens en kippen zal voordoen, mogelijk wel een lichte tot sterke groei, om de volgende redenen:

1. De goede internationale concurrentiepositie van de Nederlandse intensieve veehouderij.
2. Het herstel van de compartimentering van varkens- en pluimveerechten, waardoor de rechten binnen oost Nederland blijven en per saldo niet meer weglekken naar zuid Nederland.
3. Het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Azewijnse Broek begint nu operationeel te worden en zal naar verwachting bedrijven van buiten de gemeente (bijvoorbeeld

verplaatsers, onder andere uit extensiveringsgebieden buiten de gemeente) en groeiende bedrijven van binnen de gemeente een plek gaan bieden. De werkelijke omvang hiervan is moeilijk in te schatten. Het vestigen van enkele grote bedrijven met varkens of kippen zal al een substantiële toename betekenen van het huidige aantal varkens en kippen in de gemeente Oude IJsselstreek.

4. Mogelijk worden de varkens- en pluimveerechten in 2015 afgeschaft. De kans op toename van het aantal varkens en kippen wordt dan groter dan nu omdat de Nederlandse varkens- en kippenstapel weer kunnen groeien en geen rechten meer gekocht hoeven worden.

Vrijkomende agrarische bebouwing

Van de momenteel 420 landbouwbedrijven in Oude IJsselstreek is de laatste jaren gemiddeld 3% per jaar gestopt, wat neer komt op circa 12 bedrijven per jaar. Daaronder is een groot aantal (zeer) kleine bedrijven dat in de praktijk over het algemeen bestaat uit een woonlocatie gecombineerd met een hobbybedrijf. Onder de stoppers zit ook een substantieel aantal grotere bedrijven die door de bestaande regeling voor vrijkomende agrarische bebouwing over de streep worden getrokken te stoppen met de bedrijfsvoering, terwijl dit eigenlijk niet nodig is. De bedoeling van de VAB regel is niet bestaande agrarische bedrijven een extra overweging te geven te stoppen, maar juist om de plekken waar verval aan de orde is op te ruimen.

Agrarische erven (vaak met grote stallen en andere bedrijfsgebouwen) komen beschikbaar voor een nieuwe woon- of werkfuncties in overeenstemming met het regionale en gemeentelijke beleid voor functieverandering van vrijkomende agrarische bebouwing.

Effecten van de schaalvergroting van de landbouw op het landschap

Als gevolg van schaalvergroting naar minder, maar grotere landbouwbedrijven zullen bij groeiende bedrijven de erven en de gebouwen daarop groter worden. De erven van stoppende bedrijven komen vrij voor functieverandering naar wonen of andere vormen van werken, mits dit geen onevenredige benadeling van omliggende agrarische bedrijven tot gevolg heeft.

De voortgaande schaalvergroting van grondgebonden landbouwbedrijven (in Oude IJsselstreek met name de rundveehouderij en in mindere mate akkerbouw) gaat gelijk op met het verschijnen van steeds grotere landbouwmachines en de wens tot grotere afzonderlijke percelen landbouwgrond, met bovendien bij voorkeur een regelmatige rechthoekige vorm. De spanning tussen deze wens tot grotere percelen en de wens tot behoud van kleinschalige landschappen in het noordoostelijk deel van de gemeente loopt daarmee op. Het landschapsbeeld en de biodiversiteit (wilde planten en dieren) in het landschap worden namelijk in doorslaggevende mate juist bepaald door perceelsranden, sloten, bomen, houtwallen en bosjes. Bovendien zijn deze elementen en kavelpatronen van cultuurhistorische betekenis: ze laten de geschiedenis van het landschap zien. De opgave in dit gebied is "Grootschalig boeren in een Kleinschalig landschap" LTO-Noord draait een pilot die hieraan uitvoering geeft.

Het westelijk en zuidelijke deel van de gemeente betreft een open, gecultiveerd (rivieren)landschap. Agrarische bedrijven hebben aan deze zijde van de gemeente de ruimte zich te ontwikkelen. Een van de belangrijkste ontwikkelingen hierin is ook het aanwijzen van het grootste landbouwontwikkelingsgebied (LOG) van de achterhoek, het LOG Azewijn. Niet alleen mogen grondgebonden veehouderijen zich hier vestigen en uitbreiden ook wordt hier ruimte gegeven aan de intensieve landbouw. Het grootste verschil ten

opzichte van de rest van de gemeente is dat nieuwvestiging en uitbreiding tot 1,5 of 2 hectare. in het LOG mogelijk wordt gemaakt.

De grotere machines en het grotere aantal percelen per bedrijf, vaak ook op afstand van het bedrijf, brengen niet alleen meer verkeersbewegingen op de openbare weg mee. Steeds vaker blijken de plattelandswegen eigenlijk te klein voor de omvang van de landbouwmachines. Daarnaast krijgt het buitengebied in toenemende mate te maken met het zwaardere vrachtverkeer van leveranciers en afnemers van en naar de steeds grotere bedrijven. De gevolgen zijn opstoppingen, schade aan de wegen en verkeersonveilige situaties voor vooral de kwetsbare weggebruikers. Afhankelijk van de aard en omvang van de functieverandering van vrijkomende erven kan deze ontwikkeling negatief bijdragen aan verkeersstructuur. De gemeente zal haar wegenstructuur waar mogelijk aanpassen aan de veranderende verkeerstromen, om verkeersproblemen te voorkomen.

5.1.2

VISIE LANDBOUW

(Intensieve) veehouderij

De gemeente geeft de voorkeur aan de ontwikkeling van intensieve veehouderijbedrijven op bestaande locaties. Dit is steeds meer mogelijk door emissie verminderende staltechnieken en door de snelle schaalvergroting. Het LOG-beleid zal alleen toegepast worden in het LOG Azwijnse Broek, overeenkomstig de visie LOG Azewijnse Broek. De gemeente zal in de landbouwontwikkelingsgebieden ten oosten van Ulfst een beleid voeren vergelijkbaar met verwevingsgebied. Dat betekent dat in deze LOG's ook functieverandering van agrarische bebouwing mogelijk zal zijn.

De maximale omvang van bouwblokken voor intensieve veehouderij in het verwevingsgebied (uitbreiding en omschakeling) bedraagt 1 hectare, met maximaal één bouwlaag, met uitzondering van de pluimveehouderij. Op basis van de gebiedsvisie LOG Azewijn bedraagt de maximale omvang van bouwblokken voor intensieve veehouderij 1,5 hectare met een maximale nokhoogte van 10 meter en een maximale goothoogte van 6 meter met maximaal één bouwlaag, met uitzondering van de pluimveehouderij. Bij bundeling langs de linten N335 en N816 mag het bouwblok maximaal 2 hectare groot zijn.

De gemeente besteedt bijzondere aandacht aan de beeldkwaliteit en landschappelijk inpassing van stallen van de intensieve veehouderij.

Grondgebonden landbouw en het beheer van het landschap

De gemeente faciliteert de schaalvergroting naar minder maar grotere grondgebonden landbouwbedrijven op een manier die optimaal recht doet aan zowel de landbouw als het landschap. De gemeente doet dit door middel van het stellen van eisen aan de vormgeving en inpassing van erf en gebouwen en door het aangeven van een landschappelijk casco. Binnen dat casco valt doorlopend te werken aan een betere verkaveling van de landbouwbedrijven en het stimuleren van het beheer van het landschappelijke casco. Een goede verkaveling met een voldoende grote huiskavel is ook van groot belang voor het blijvend mogelijk maken van beweiding met koeien.

Het landschappelijke casco is te bepalen op basis van:

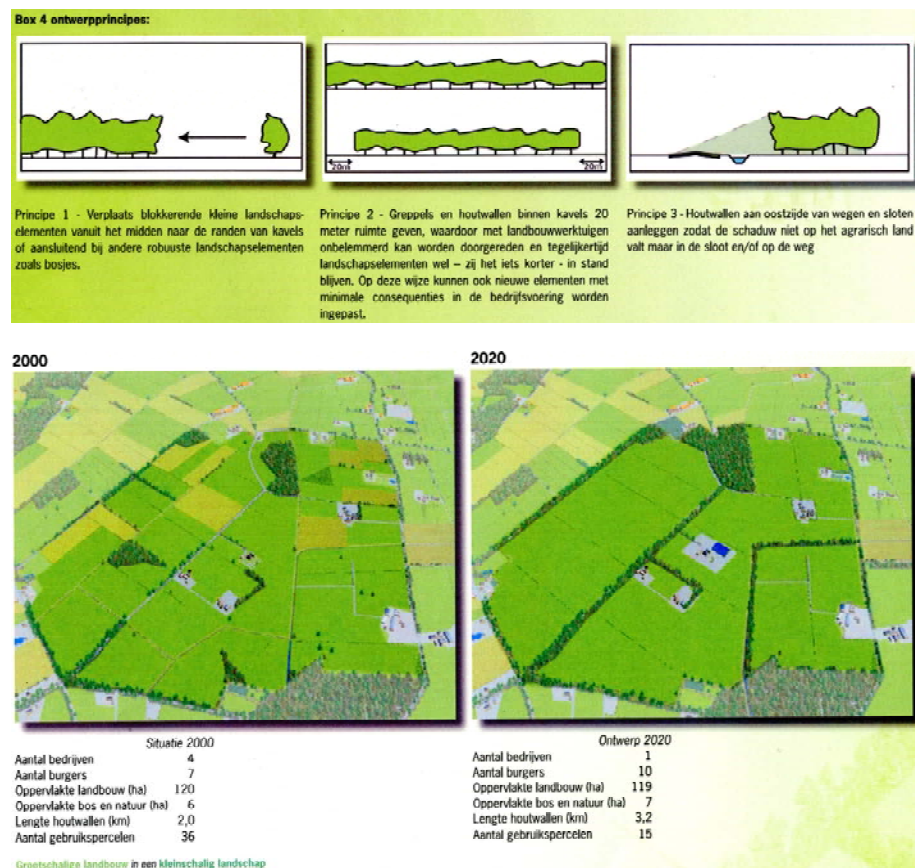
1. Het aangeven van welke patronen en elementen behouden moeten worden.
2. Het aangeven van welke patronen en elementen op welke wijze gewijzigd mogen worden.

3. Het aangeven van welke nieuwe patronen en elementen gewenst zijn om landschap en biodiversiteit te versterken.
4. Het verbeteren van de recreatieve ontsluiting in samenhang met het casco.

Bij het ontwerpen van het casco is waar mogelijk rekening te houden met de gewenste kavelgrootte- en kavelvorm van landbouwpercelen. Afhankelijk van landschappelijke omstandigheden en wensen is per gebiedsdeel meer of minder tegemoet te komen aan de wensen tot schaalvergroting van percelen. Bij de uitwerking van dit casco is gebruik te maken van *Alterra-rapport 1642, Grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap*.

Afbeelding 5.2

Afbeelding uit rapportage
Alterra 1642

Het casco is vervolgens op te nemen in het beeldkwaliteitplan dat kan worden gekoppeld aan het bestemmingsplan, maar dat is niet genoeg. Ook nu zijn veel landschapselementen op papier beschermd (bestemmingsplan, kap-, of aanlegvergunning), maar vindt toch nog steeds een sluipende achteruitgang plaats van landschapselementen en kavelpatronen. Dat is slechts te veranderen door eigenaren van gronden en landschapselementen marktconform te gaan belonen voor het in stand houden en onderhouden van (kleinschalige) patronen en landschapselementen.

Er zijn belangrijke ontwikkelingen gaande om deze beloning mogelijk te maken: de herziening van het Europese landbouwbeleid en het oprichten van (regionale/gemeentelijke) landschapsfondsen.)

Herziening van het Europese landbouwbeleid

De komende jaren zal de Europese inkomenssteun van de landbouw mogelijk meer gekoppeld worden aan maatschappelijke diensten door de landbouw, waaronder diensten voor het beheer van het landschap. Onderstaand kader geeft daarover meer informatie in de vorm van letterlijke citaten uit een notitie van GS van Gelderland aan Provinciale Staten.

Aan de Statennotitie Gelderland van 3 maart 2010: *Het gemeenschappelijke landbouwbeleid in de toekomst; positiebepaling in de toekomst* is het volgende ontleend
(http://sis.prv.gelderland.nl/brondoc/PS/2010/NOTITIE/SIS_8232.PDF):

Een van de mogelijke veranderingen van het Europese Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) na 2014 houdt in dat de huidige generieke inkomenssteun aan landbouwbedrijven afgebouwd wordt en dat de blijvende inkomenssteun meer gericht wordt op specifieke doelen van het GLB op het vlak biodiversiteit, waterbeheer, duurzame energie en klimaat. Dit betekent dat de generieke inkomenssteun aan de landbouw in Overijssel en Gelderland – op dit moment jaarlijks € 244 miljoen oftewel 30% van de totale inkomenssteun aan de Nederlandse landbouw – kan verminderen. Deze vermindering zal impact hebben op de inkomens, de structuur en de bedrijfsvoering in de landbouw en hiermee indirect ook op de natuur- en landschapswaarden en andere gebiedskwaliteiten in Oost Nederland.

Anderzijds biedt de nieuwe oriëntatie van het GLB ook kansen om het GLB zodanig om te vormen dat de beschikbare middelen meer gericht ingezet worden in gebieden met hoge natuur- en landschapswaarden zoals we die juist in Oost Nederland in ruime mate hebben.

De ontwikkeling van het GLB is geen gelopen race. Essentieel is de constatering dat de wereld niet van de ene op de andere dag zal veranderen. We staan voor een periode waarin de transitie van het huidige GLB naar een nieuw GLB wordt gemaakt. Naarmate de Europese – en ook de Haagse – koers voor de periode 2014-2020 scherper in beeld komt zal nadrukkelijker gesproken moeten worden over de betekenis daarvan voor de landbouw en het platteland in Gelderland en Overijssel. Daarbij willen we ook bezien in hoeverre ook andere economische activiteiten dragers kunnen zijn voor gebiedskwaliteiten.

De boodschap waarmee wij als gezamenlijke provincies Overijssel en Gelderland de discussies binnen IPO, in Den Haag en in Brussel in gaan is: “de aanpassing van het GLB moet ertoe leiden dat er meer mogelijkheden komen de rol van landbouwbedrijven – daar waar nodig en maatschappelijk gewenst – bij het beheer van de natuur- en landschapswaarden en andere gebiedskwaliteiten in beide provincies te versterken”. Beide provincies wensen, gezien hun rol in het buitengebied, nauw betrokken te worden bij de verdere uitwerking en invulling van de visie zoals het rijk die heeft verwoord in de Houtskoolschets. Hiertoe bieden beide provincies aan om samen met het rijk een tweetal pilots uit te werken.

Op grond van de houtskoolschets schema kunnen landbouwbedrijven in Nederland in beginsel in 4 groepen ingedeeld, zoals weergegeven in afbeelding 2.1. Bij de categorie “bedrijven in gebieden met beperkingen” gaat het zowel om beperkingen die voortkomen uit de fysieke inrichting als om beleidsmatige beperkingen.

Afbeelding 5.3

Houtskoolschets LNV over beloning, handicaps en groenblauwe diensten in verband met herziening van het Europese landbouwbeleid

		Gebieden met beperkingen (natuurlijk of bestuurlijk) ?	
		nee	ja
Aanbieding van collectieve diensten?	nee	1 Bedrijven die produceren in gebieden zonder beperkingen en alleen 'voedsel' produceren	2 Bedrijven die produceren in gebieden met beperkingen en alleen 'voedsel' produceren
	ja	3 Bedrijven die produceren in gebieden zonder beperkingen en ook andere (groen/blauwe) diensten aanbieden	4 Bedrijven die produceren in gebieden met beperkingen en ook andere (groen/blauwe) diensten aanbieden

Een belangrijke discussie in de komende tijd zal gaan over de criteria voor het aanwijzen van gebieden en bepalen van groen-blauwe en andere diensten.

De kabinetsvisie behelst een ingrijpende hervorming van het huidige stelsel van inkomenssteun van betalingen op basis van historische grondslag naar betalingen voor specifieke doelen. Dit betekent dat sommige regio's en sectoren gelden inleveren en dat andere regio's en bedrijven gelden ontvangen voor specifieke tegenprestaties.

De houtskoolschets heeft geleid tot diverse onderzoeken en veel discussie en overleg. In IPO verband hebben wij ons op hoofdlijnen achter de uitgangspunten van de Houtskoolschets geschaard. De minister van LNV heeft toegezegd nog dit voorjaar een brief aan de Tweede Kamer sturen waarin ze nadere invulling geeft van aan de in de 'houtskoolschets' gepresenteerde visie.

Tuinbouw

De gemeente Oude IJsselstreek kent een relatief klein aantal tuinbouwers. In relatie tot het Nederlandse gemiddelde, maar ook in regionaal opzicht. In buurgemeenten zijn bijvoorbeeld meer wijnbouwers te vinden. Biologische landbouw is voor een groot deel ook vertegenwoordigd in de tuinbouw. Toch blijft het belangrijk ruimte te bieden voor ondernemers in deze sector. De gemeente stelt zich daarom terughoudend op met het bepalen van regels ten aanzien van de gewassen die op het agrarische bedrijf worden geteeld. Glastuinbouw is daarentegen wel uitgesloten.

Landbouwverkeer

De gemeente doet het volgende om verkeersknelpunten te verminderen of beter nog, te vermijden:

1. Meewerken aan het doorlopend verbeteren van de verkaveling: zorgen dat zoveel mogelijk percelen in de huiskavel liggen en veldkavels zo veel mogelijk bij elkaar liggen op zo klein mogelijke afstand van het erf.
2. De groeimogelijkheden en functieverandering van erven afstemmen op wat de infrastructuur ter plaatse aan kan, als deze gelegen zijn in karakteristieke kleinschalige landschappen.

3. Infrastructuur aanpassen aan de agrarische bedrijvigheid op plaatsen, waar de toekomst van de landbouw verzekerd is.
4. Bedrijven bij nieuwbouwplannen laten meebetalen aan daartoe noodzakelijke aanpassing van de infrastructuur.
5. Bevorderen dat landbouwverkeer zo veel mogelijk binnen de landbouwkavels en zo weinig mogelijk op de openbare weg plaatsvindt: bijvoorbeeld kavelpaden subsidiëren.
6. Waar nodig als aanvulling op de voorgaande maatregelen: Structureel verbeteren van de plattelandswegen.

Duurzame landbouw

De gemeente wil primair duurzame landbouw in het algemeen stimuleren, bijvoorbeeld door middel van de eerder genoemde acties voor het verbeteren van de landbouw en het landschapsbeheer. Verder doet de gemeente waar mogelijk het volgende om biologische landbouw te bevorderen:

1. Clustering van agrarische bedrijven en behorende bedrijvigheid om lange afstanden uit de productie lijn te halen.
2. Ruimte aan agrariërs geven om stallen te bouwen die voldoen aan dierenwelzijn.
3. Het mogelijk maken van opwekken van energie op bedrijven die direct in de bedrijfsvoering gebruikt kan worden, zodat geen beroep hoeft te worden gedaan op eindige grondstoffen.
4. De vraag van consumenten aanwakken door communicatie over de biologische landbouw en als gemeente daarin het voorbeeld geven met biologische producten in het gemeentehuisrestaurant.
5. Het faciliteren van bedrijven om in te spelen op de vraag: Bijvoorbeeld toestaan van biologische boerderijwinkels.
6. Gemeentelijk grondbezit alleen of bij voorrang verpachten aan biologische bedrijven.

Verder zal de gemeente het contact tussen burgers en landbouw versterken door activiteiten daartoe te stimuleren. Bijvoorbeeld schoolprojecten rond voedsel, volkstuinen voor scholen, of faciliteren van voorzieningen (op boerderijen) voor educatie. Want ook in gebieden als de Achterhoek neemt de kennis van burgers over landbouw en voedselproductie af. Wie herkent nog de meeste landbouwgewassen, wie weet nog waar zijn voedsel vandaan komt en hoe het geproduceerd wordt? In het gebied DRU-Paasberg liggen kansen voor natuur en landbouw educatie. Deze kansen zijn uitgewerkt in de gebiedsvisie DRU-Paasberg.

Wonen in het buitengebied

Ondergeschikt aan de agrarische functie is de woonfunctie in het buitengebied. De ontwikkelingen van wonen in het buitengebied zijn echter niet gering te noemen. Met name de laatste jaren zijn veel agrarische bedrijven gestopt en zijn agrarische bedrijfswoningen tot burgerwoning omgevormd. Ook woningsplitsing en inwoning hebben tot een toename van het aantal burgers in het buitengebied geleid.

De functie wonen is van groot belang voor een leefbaar buitengebied. Een woning in het buitengebied is meer dan een gebouw. Het is een plek waar mensen wonen en vaak ook werken. Het is voor veel mensen een plek met betekenis en geschiedenis. Wonen en werken zijn beide een basis voor een leefbaar platteland. De woonfunctie is naast een economische drager ook een sociale drager. Daarom streeft de gemeente naar een divers woningaanbod in het buitengebied. De diversiteit zit in de gecreëerde woonmilieus, het type woningen en in de prijsklassen.

In het buitengebied zijn 4 woonmilieus te onderscheiden:

- Wonen in een buurtschapskern;

- Wonen op een (voormalig) boeren erf;
- Wonen op een landgoed;
- Wonen in verspreid liggende burgerwoningen (zonder agrarisch verleden).

Een toename van burgerwoningen in het buitengebied is niet toegestaan. Uitzonderingen hierop vormen speciale regelingen, zoals behoud van bestaande bebouwing door splitsing, functieverandering van vrijkomende agrarische erven en landgoederen. Bij deze ontwikkelingen staat verbetering van ruimtelijke kwaliteit voorop. Om dit te bereiken is te allen tijde maatwerk vereist.

Splitsing voor behoud van bestaande bebouwing

Eén van de mogelijkheden voor toename van het aantal burgerwoningen is ten behoeve van bestaande agrarische bebouwing. Typerende boerderijen met een aangebouwde deel zijn vaak gebouwd met een inhoud van 1000 tot 2000 m³. De voormalige deel mag worden omgebouwd om te zorgen dat de uitstraling van het gebouw en het erf gehandhaafd blijft. Afhankelijk van de inhoud is splitsing tot een maximum van 3 woningen in een voormalige bedrijfswoning plus aangrenzende deel vaak geen probleem.

Functieverandering van vrijkomende agrarische erven

De gemeente zal nog meer dan ooit passende vormen van wonen en werken op vrijkomende agrarische erven mogelijk ontwikkelen die ten minste voldoen aan de volgende overwegingen en voorwaarden:

1. Functieverandering mag geen belemmeringen meebrengen voor de ontwikkeling van landbouwbedrijven.
2. Alleen kleinschalige werkfuncties, familiebedrijven, zzp-ers. Als deze bedrijven willen groeien moeten ze naar een industrieterrein.
3. Voorwaarden stellen aan inpassing en uitstraling. Door bijvoorbeeld gebruik te maken van de beleidskaders voor functieverandering. Functieverandering moet primair bijdragen aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit waarbij de functieverandering en de voorwaarden (onder andere erfinrichtingsplan) worden vastgelegd in een contract tussen initiatiefnemer en gemeente.
4. Bredere mogelijkheden onderzoeken voor invulling van vrijkomende erven. Daartoe is ook een betere ontsluiting van Oude IJsselstreek richting Doetinchem en Arnhem nodig. Op vrijkomende erven kunnen ook senioren en zorgbehoevende gehuisvest worden in zorgclusters.
5. Werken aan een goede integratie tussen nieuwe bewoners en “oude” bewoners. Bijvoorbeeld door middel van een “academie voor buiten wonen” als hulpmiddel om bewoners aan elkaars cultuur te laten wennen en samen te laten werken aan een goede ruimtelijke, sociaaleconomische en culturele diversiteit en kwaliteit. Zie hiervoor ook de visie DRU-Paasberg.

Werken in het buitengebied

Vanouds bestond het inkomen van agrarische ondernemers vaak uit verschillende delen. Voor een deel kwam het inkomen uit een (gemengd) agrarische bedrijf. Voor een ander deel uit niet-agrarisch werk. Het niet-agrarische deel van het inkomen werd soms op het erf verdiend, maar vaak ook ergens anders (bijvoorbeeld bij een bedrijf in het dorp). Hierdoor is er altijd al sprake geweest van een mengeling van functies in het buitengebied. De bestaande bebouwing in het buitengebied biedt belangrijke kansen voor de huisvesting van nieuwe bedrijven.

De gemeente biedt opnieuw mogelijkheden voor niet-agrarische bedrijvigheid die past in het buitengebied. Dit geldt ook voor die ondernemers die niet langer 100% van hun inkomen uit het agrarisch bedrijf halen. Dit kan door het toestaan van niet-agrarische bedrijfsactiviteiten, bij voorkeur binnen bestaande bebouwing. Met name het hergebruik van karakteristieke (voormalig agrarische) bebouwing draagt bij aan het behoud van het erf, het cultuurlandschap en de leefbaarheid.

De niet-agrarische bedrijvigheid is één van de economische dragers voor het buitengebied. Andere dragers zijn de agrarische sector, wonen en recreatie en toerisme. Deze functies komen in verschillende combinaties voor in het buitengebied. Oude IJsselstreek streeft naar een brede en gedifferentieerde economische basis voor het buitengebied. De rol van niet-agrarisch werken kan worden versterkt als compensatie voor het wegvallen van een deel van de agrarische werkgelegenheid.

De gemeente heeft een faciliterende rol door het bieden van (ruimtelijke) ontwikkelingsmogelijkheden aan bewoners en bedrijven.

Werkgelegenheid in het gebied is van belang voor de bewoners van het buitengebied. Niet-agrarische bedrijvigheid vervult daarom een functie in het vasthouden van de plaatselijke bevolking. Dit is van belang omdat deze bewoners geworteld zijn in het gebied en het verleden van het gebied. Deze bewoners zijn de dragers van de lokale cultuur. Deze cultuur is terug te vinden in de gebruiken ten aanzien van bijvoorbeeld architectuur en beheer van landschapselementen. Met andere woorden, de lokale cultuur is sterk verbonden met het behoud van het cultuurlandschap. De gemeente streeft er naar dat de niet-agrarische bedrijven een integraal onderdeel worden van het buitengebied. Dit betekent bijvoorbeeld dat nieuwe bedrijvigheid zich aanpast aan het cultuurlandschap. Voor bestaande niet-agrarische bedrijven wordt gezocht naar maatwerk oplossingen. De ruimtelijke ontwikkeling van de bestaande bedrijven wordt hierbij sterk bepaald door de ligging in het omringende landschap.

De gemeente maakt gebruik van een aantal (voorlopige) richtlijnen in de discussie over bedrijfsactiviteiten die zich in het buitengebied willen vestigen in bestaande gebouwen. Nieuwbouw voor de nieuw vestiging van niet-agrarische bedrijven zal met grote terughoudendheid worden benaderd. Om de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen gebruikt de gemeente de volgende hoofdlijnen voor haar hergebruikbeleid:

- Een grote verkeersaantrekkende werking is onwenselijk, tenzij de locatie dit toelaat door ligging aan de drukke/ hoofd/ weg- verkeersader;
- De mogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden niet aangetast;
- De bedrijfsactiviteiten passen qua milieubelasting in het omliggende gebied;
- Hergebruik van bestaande, voormalig agrarische bebouwing verdient de voorkeur boven nieuwbouw. Hierbij is bijzondere aandacht voor monumentale gebouwen;
- De activiteit draagt bij aan het behoud of de versterking van de landschappelijke kwaliteit en/ of de leefbaarheid van het buitengebied.

Er worden kwaliteitseisen gesteld aan zowel de gebouwen als aan eventueel aan te leggen groen. Het gebouw zelf moet van een goede visuele kwaliteit zijn, aangevuld met passende beplanting. De karakteristieke elementen van de aanwezige panden en het uiteindelijke ensemble van gebouwen mag niet worden aangetast. Wat passend is wordt mede bepaald door het landschapstype waarin het bedrijf ligt.

5.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR EN NATUURGEBIEDEN

5.2.1 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING EHS EN NATUURGEBIEDEN

De gemeente kent veel afwisseling met overgangen van rivierengebied naar zandgebied en veenontginningen. Langs de Oude IJssel liggen bijzondere plekken als Landfort en Engbergen. Engbergen bestaat uit gemengd bos. De zomereiken groeien uit eeuwenoude hakhoutstobben. Het Waalse Water is een redelijk goed bewaarde watervoerende oude geul van de Oude IJssel.

De omgeving van Heelweg is bijzonder door aanwezigheid van de Boomkikker en Kamsalamander, de elzenbroekbosjes, elzensingels en kwelplekken. Van het Noorderbroek naar Landfort/Schlüser ligt de ecologische verbindingszone (evz) “Das goed”. Het gebied rond het middelste deel van de evz beslaat het Idinkbos-Nibbelinkbos en het Wissinkbos. Het betreft eeuwenoude bosjes op rijkere zandgrond. Het Wissinkbos is als “parel” aangeduid in het gebiedsplan. Het gebiedsplan natuur en landschap streeft naar vergroting van het bos, anti-verdrogingsmaatregelen en het ontwikkelen van een A-biotop voor amfibieën in de omgeving. De ecologische verbindingszone vraagt om aanvullende beplanting middels kleinschalige landschapselementen. Er liggen hiervoor wellicht goede mogelijkheden langs de Ziegenbeek. Het landgoed Wissinkbos wordt meegenomen in de uitwerking van het gebiedsprogramma. De infrastructuur vormt een barrière binnen deze ecologische verbindingszone.

Voor het Zwarte Veen is, gezien de ligging van het gebied aansluitend op het natuurgebied het Aaltense Goor (in beheer bij Staatsbosbeheer) en gezien de initiatieven die lopen, het van belang om de mogelijkheden voor natuurontwikkeling nader te onderzoeken. Het gebied lijkt goede potenties te hebben voor de ontwikkeling van de oorspronkelijke natte heide vegetaties, heischraal grasland en wilde gagel. Herstel van hoogveen lijkt gezien de grote veranderingen in de hydrologie niet aan de orde. Voorwaarde voor de ontwikkeling van natte heide is dat de ontwaterende werking van de watergangen in de omgeving sterk wordt verminderd.

De Vennebulten ligt op dekzandrug Halse Rug met het grootste jeneverbesstruweel van de Achterhoek. Hier komt de Amazonemier voor. Het is de enige vindplaats in Nederland.

5.2.2 VISIE ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR EN NATUURGEBIEDEN

Natuur en landschap zijn dynamisch en kwetsbaar. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft in 1990 de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd. De EHS bestaat uit een netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden worden met verbindingszones. Het doel van de EHS is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden, om daarmee een groot aantal soorten en ecosystemen te laten voortbestaan.

Het inrichten van de ecologische verbindingszones doet de provincie Gelderland samen met gemeenten, waterschappen, grondeigenaren en andere betrokkenen. Gemeenten en waterschappen coördineren de uitvoering, de regie is in handen van de provincie. Afbeelding 4.6 geeft een beeld van de EHS in Oude IJsselstreek.

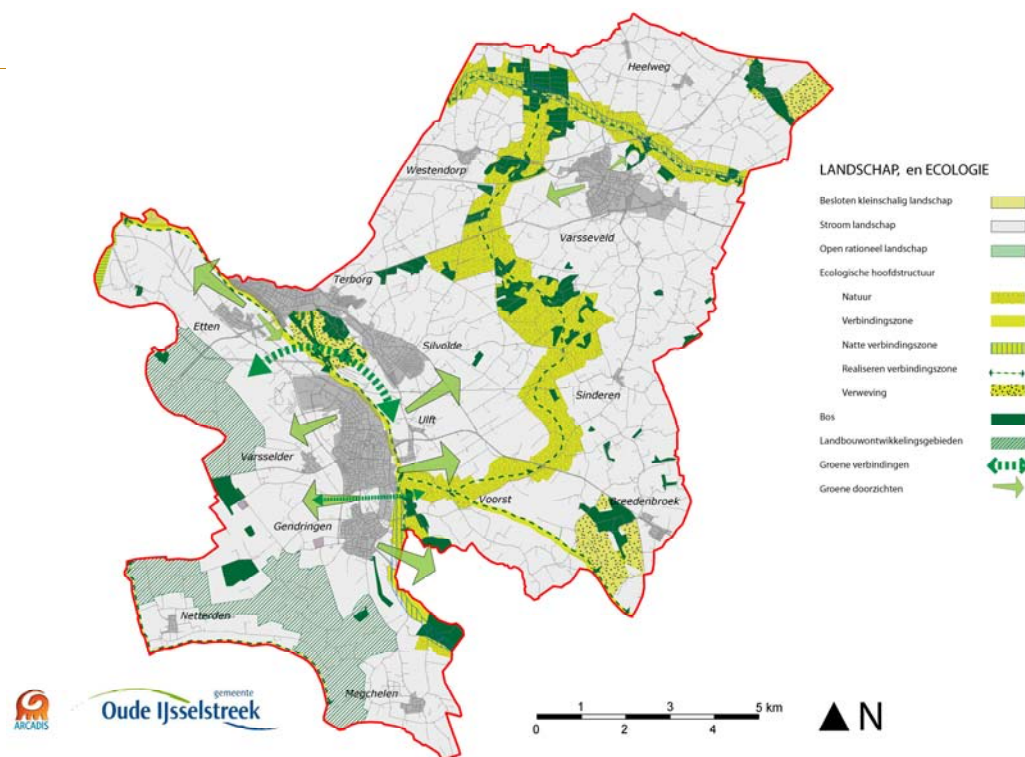
De gemeente Oude IJsselstreek heeft een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor het bieden van ruimte aan natuur en landschap:

- Realisatie van de Ecologische Verbindingszone Oude IJssel door de aanleg van natuurlijke oevers, stuwen en sluizen. Beleefbaar maken door een goed gezoneerde toeristische recreatieve ontsluiting, zowel in als langs het water;
- Realisatie van de Ecologische Verbindingszone “Das goed” door het gebied tussen grensovergang Gendringen-Anholt en Noorderbroekbos bij Westendorp geschikt te maken als leef- en passeergebied voor bosrandsoorten. Dit betekent het aanbrengen van landschapselementen, wat samen kan gaan met het realiseren van nieuwe landgoederen, herinrichting van erven en percelen, etc. Belangrijk aandachtspunt zijn de noodzakelijke faunapassages die over of onder infrastructurele voorzieningen moeten worden aangebracht;
- Realisatie Ecologische verbindingszone Boven Slinge. Dit is een complexe opdracht waarbij de maatregelen van de Oude IJssel en “Da’s goed” worden aangevuld met het aanbrengen van vochtige elementen in bestaande en nieuwe bosgebieden;
- Plan Engbergen valt onder “Das goed” en Oude IJssel. In dit gebied ligt een hogere recreatiedruk, wat meer vraagt van het zorgvuldig zonereren;
- Plan ‘t Venne maakt geen onderdeel uit van een ecologische verbindingszone, maar is wel verbonden met de ecologische verbindingszone Boven Slinge. Hier zullen belangrijke waarden als stilte, rust en openheid gekoppeld aan cultuurhistorie en landschap uitgangspunt zijn voor landschappelijke en natuurlijke ontwikkelingen;
- Operatie Knoopkruid-Waalse Water, waarmee stad en land worden verknoot waar Oude IJssel, Slingebeek, Wehlse Beek en Waalse Water elkaar ontmoeten;
- Zandgaten aan de westzijde van de Oude IJssel en bij Heelweg voorzien van een natuurlijk ingerichte oever;
- Kavelruilproject ten behoeve van de landbouw. De kavels zo herordenen dat deze zo dicht mogelijk bij de eigenaar liggen;
- Stedelijk uitloopgebied, landschappelijke inrichting waarbij agrarisch gebruik, natuurervaring, landschapsinrichting, recreatie, kunst en cultuurhistorie hand in hand gaan;
- Dal Akkermansbeek tussen Gaanderen en Doetinchem natuurlijker inrichten.
- Beken zichtbaar maken in het landschap door het aanbrengen van beekbegeleidende beplanting;
- Sterk recreatief netwerk van toeristische en recreatieve routes koppelen aan het herstel van landschapswaarden.

Verder dient een beleidsplan opgesteld te worden voor nieuwe landgoederen, waarin beschreven staat waar deze landgoederen ontwikkeld kunnen worden en in welke vorm.

Afbeelding 5.4

Landschap en ecologie
Oude IJsselstreek

5.3**LANDSCHAP****5.3.1****HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING LANDSCHAP**

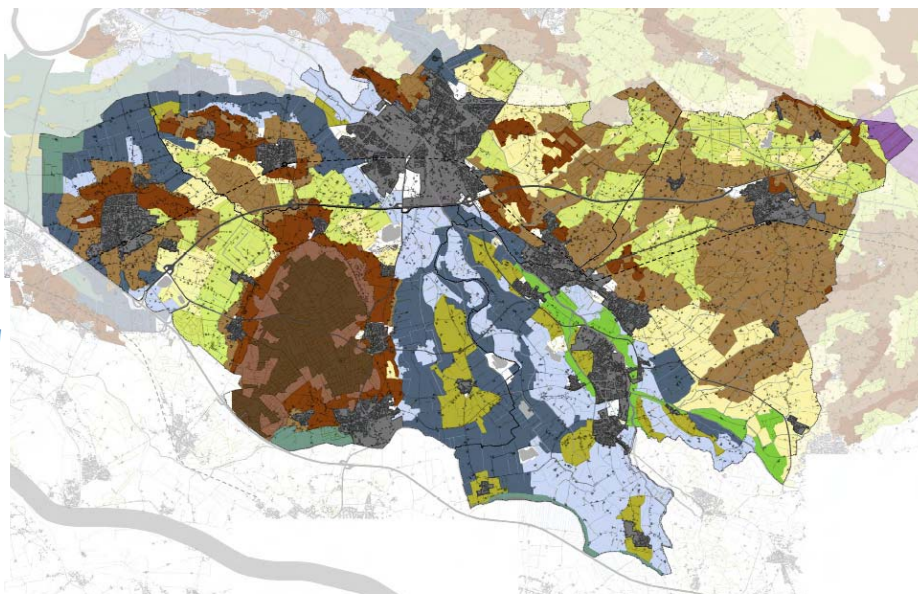
In de loop van de geschiedenis hebben mensen het landschap gevormd. Dit is altijd een dynamisch proces geweest, maar tot het begin van de twintigste eeuw verliep dit proces vrij geleidelijk. Op de kaarten uit die tijd zijn de historische cultuurlandschappen als het esdorpenlandschap, het kampenlandschap en het rivierenlandschap nog duidelijk te herkennen aan verkaveling, wegenpatroon en beplanting. Ook tegenwoordig zijn de resten daarvan nog herkenbaar, zie onderstaande kaart.

Afbeelding 5.5

Historische landschapstypen

Legenda

- Stuwwal - droge top met bos
- Stuwwal - droge ontginning met stuifzand
- Zand - essen en kampen
- Zand - natte kamponginning
- Zand - droge ontginning
- Zand - natte ontginning
- Rivier - plateauontginning
- Rivier - broekontginning
- Rivier - laagterras Oude IJssel
- Rivier - komklei
- Rivier - rivierweide
- Veen - veenontginning

De afgelopen eeuw zijn de veranderingen ingrijpend geweest, omdat het grondgebruik intensiever en grootschaliger is geworden. Ook de dorpen en steden zijn sterk uitgebreid en snelwegen zijn los van de patronen die bij de historische cultuurlandschappen horen in het landschap komen te liggen.

Voor de toekomst van het landschap is het goed om bewust om te gaan met de nog bestaande patronen en structuren die bij de historische cultuurlandschappen horen. De waardevolle structuren moeten gekoesterd worden. Duurzaam behoud van de historische cultuurlandschappen betekent ook dat met aandacht voor de kwaliteit vooruit gekeken moet worden naar de nieuwe vormen van grondgebruik, zodat deze kunnen worden aangepast op de hedendaagse samenhang en ontwikkelingen in het landschap.

5.3.2**VISIE LANDSCHAP*****Landschapsontwikkelingsplan***

Het gemeentelijk landschapsbeleid is vastgelegd in het landschapsontwikkelingsplan “Van Nieuwe Naobers En Brood Op De Plank”, dat samen met de gemeenten Doetinchem en Montferland is opgesteld.

Het LOP biedt de gemeenten Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek de mogelijkheid de landschappelijke eenheid en kwaliteit in onze gemeente te versterken en toch ruimte te bieden aan bestaande bedrijven en nieuwe ontwikkelingen in de toekomst. Op basis van landschappelijke en sociale structuren is het plangebied opgedeeld in zes landschapsensembles, waarvan er drie binnen de gemeentegrens vallen:

1. Het gebied van de rivierterrassen (in grote lijnen nu bekend als het LOG-gebied rond Azewijn, voor de gemeente het gebied tussen de Oude IJssel en de grens met Montferland/Duitsland). Een klein deel van dit landschapsensemble komt terug aan de Oostzijde rondom Voorst;
2. Het ensemble van dorpen langs de Oude IJssel (voor de gemeente de Oude IJssel en de woonkernen Gendringen, Ulft, Silvolde, Terborg en Etten + omgeving);

3. Het totale gebied oostelijk van de Oude IJssel, aangeduid als het zandgebied rondom Varsseveld.

Azewijn en omgeving

Het open landschap van het Landbouwontwikkelingsgebied is primair bestemd voor bestaande en nieuwe landbouwbedrijven. Bij de inrichting van het gebied wordt rekening gehouden met de bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven. Daarbij wordt wel gebruik gemaakt van het bestaande landschap, zodat het gebied een trotse en stoere uitstraling van het gebied bereikt wordt.

Rondom de dorpen Azewijn en Netterden wordt geïnvesteerd in een aantrekkelijke zoom van oude bouwlanden en rijke erven. Vanuit Azewijn worden veilige fietsroutes aangelegd naar de Montferlandsch Berg en de Oude IJssel zo mogelijk gebruikmakend van schouwpaden langs grote waterlopen. De zand- en grindwinplassen transformeren na beëindiging van de winning tot natuurlijk omzoomde plassen.

In het reliëfrijke kleigebied van de oer-Oude IJssel en Aa-strang wordt ingezet op behoud van de afwisseling en het reliëf. Agrarische bedrijven dienen goede toekomstmogelijkheden te worden geboden, alswel in verbreding te worden gesteund. Natuurontwikkeling en waterberging spelen lokaal een belangrijke rol, zoals langs de waterlopen en bij de realisering van de ecologische verbindingzone "Da's goed". Ook zal hier op lange termijn de mogelijkheid voor een 'groene rivier' niet mogen worden afgesloten.

De dorpen langs de Oude IJssel

De bedding van de Oude IJssel zal natuurvriendelijk worden ingericht met aandacht voor de wateropgave. Tussen en langs de rietkragen is nabij de dorpen meer ruimte voor recreanten en verder van de dorpen meer ruimte voor de natuur.

Een aantal dorpsranden krijgt een kwaliteitsimpuls. Het Oude IJsselfront biedt daarbij goede ontwikkelingskansen. Binnen de omgeving worden de dorpen 'randschappelijk' ingepast. Dit houdt in dat de dorpsrand naar het kleiterrras een ander aanzien krijgt dan de rand naar het zandlandschap.

De hoge rivierduinen, voor zover nog onbebouwd, blijven open. Bij groene parels, zoals Huize Wisch en Engbergen wordt zorgvuldig een balans gevonden tussen recreatieve toegankelijkheid, particuliere privacy en behoud van natuurwaarden. De doorbraken van beken door de rivierduinen verdienen extra aandacht ten aanzien van inpassing van bestaande bebouwing.

Het zandgebied rondom Varsseveld

In de dorpsmarken van Westendorp, Varsseveld, Heelweg en Sinderen wordt behoud, herstel en beheer van landschapselementen langs beken en dekzandruggen gestimuleerd. Daartussen liggen steeds groter wordende grondgebonden bedrijven die de glooiingen in het terrein binnen hun kavels en de gebogen percelen wel in stand houden, maar ook kavels van voldoende grootte kunnen maken.

Tussen de dorpsmarken ligt een netwerk van natuurgebieden en ecologische verbindingzones, soms droog en soms nat. Hierin liggen ontwikkelingsprojecten van de overheid of natuurorganisaties, wellicht ook van een groep boeren. In de ecologische

verbindingszone kunnen particulieren bijdragen aan de natuurontwikkeling via groenblauwe diensten en nieuwe landgoederen.

De zoom van het Achterhoekse zand, op de overgang naar de rivierduinen langs de Oude IJssel wordt een zone met een mozaïek van stoere grondgebonden landbouwbedrijven, bestaande natuurterreinen en landgoederen, maar ook nieuwe landgoederen en andere particuliere initiatieven om het landschap voor bewoners en recreanten aantrekkelijker te maken.

Instellen van een (gemeentelijk) Landschapsfonds

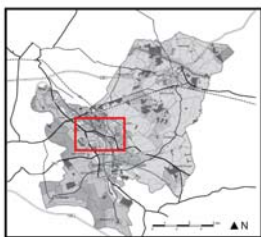
Op veel plaatsen in Nederland zijn of worden landschapsfondsen opgericht die geld genereren voor landschapsbeheer en daarmee contracten voor landschapsbeheer met grondeigenaren afsluiten. Daarbij is wellicht aan te sluiten bij de veranderingen in het Europese landbouwbeleid. In de Achterhoek trekt het Streekhuus het denken over het opzetten van een systeem van groene en blauwe diensten in de Achterhoek.

Bepalend voor de agrarische sector zijn de wereldmarkt en Europese/ Nationale (milieu) wetgeving. De invloed van de gemeente op met name de financiële kansen van de landbouw is beperkt. Daar waar de gemeente wel invloed heeft kan zij de agrarische bedrijven kansen bieden. De gemeente kan kansen bieden voor alternatieve inkomstenbronnen voor agrariërs. Ook wanneer de agrarische activiteit niet de belangrijkste inkomstenbron voor een ondernemer is, draagt dit bij aan het instand houden van het agrarisch landschap. Kleinschalige agrarische activiteiten passen zeer goed bij het gebied. Het toekomstig ruimtelijk beleid moet mogelijkheden scheppen voor deze 'multifunctionele boeren'.

Het opzetten van het plattelandfonds wordt door de regio Achterhoek en landschapsbeheer Gelderland getrokken. De gemeente Oude IJsselstreek neemt graag het initiatief om binnen de gemeente de organisatie van een gebiedsfonds voor groene diensten te faciliteren. In overleg met de regio en de provincie Gelderland zal dit tot stand gaan komen.

5.3.3

VISIE PAASBERG-DRU

Het gebied Paasberg-DRU maakt onderdeel uit van de voormalige internationale ijzerroute langs de rivier de Oude IJssel. Vandaag de dag probeert men de keten van activiteiten, historisch, cultureel en economisch opnieuw op elkaar af te stemmen en te verbinden. Hiermee kan de regio nog interessanter en aantrekkelijker worden voor mensen en bedrijven. In dit kader is in 2008 het rapport 'Visie Oude IJsselzone, toekomst voor een verborgen rivier' opgesteld door de Stichting Verbetering Oude IJsselzone. Deze rapportage richt zich op het gebied rondom de Oude IJssel tussen Doesburg in Nederland en Velen en Raesfeld in Duitsland.

Belangrijke schakels in het gebied Paasberg-DRU zijn de Oude IJssel, het regionale fietspad Doesburg-Bocholt, het DRU-complex en kasteel Wisch. In de toekomst zijn mogelijk ook sluis de Pol, Akkermansweide en het gebied Engbergen als schakels voor het gebied Paasberg-DRU van belang. Hoewel Akkermansweide en het gebied Engbergen van een andere orde zijn gezien de omvang en de diverse functies die hier een plek hebben.

De rivier de Oude IJssel verbindt deze schakels met elkaar. Om deze verbinding te optimaliseren streeft men naar een doorgaande bevaarbaarheid van de Oude IJssel tussen Doetinchem en Bocholt en een aanvulling op het huidige aantal ligplaatsen voor boten. Ook wordt nagedacht over een HOV verbinding tussen Bocholt - Ulft - Doetinchem.

Kijkend naar de ontwikkelambities van de gemeente Oude IJsselstreek blijft een open gebied tussen het “stedelijk” veld van Terborg-Silvolde en Ulft-Gendringen. Gezien deze ontwikkelingen is het gebied op lange termijn onder andere te beschouwen als het interieur van deze twee “stedelijke” velden. Wanneer de locatie vanuit dit perspectief wordt bekeken, kan het gebied het uitloopgebied worden voor de mensen die er omheen wonen en werken. Daarmee wordt hun leefomgeving kwalitatief sterk verbeterd. Om deze rol te vervullen zal het gebied toegankelijker gemaakt worden en zal er een programmatische aanvulling komen die passend is bij het gebied en de huidige functies.

Het gebied Paasberg-DRU is onderdeel van de voormalige ijzerroute. Het gebied is binnen de gemeente Oude IJsselstreek een belangrijke schakel tussen de drie verschillende landschapstypen; kleinschalig cultuur landschap, stroomlandschap en open rationeel landschap. De verbindende schakel tussen deze landschappen wordt gevormd door de Oude IJssel, de Sloerstrank en de Ecologische Hoofdstructuur daarlangs, maar ook tussen de kernen Terborg en Silvolde aan de noordzijde en Ulft aan de zuidzijde.

Aan de randen van het gebied liggen drie belangrijke cultuurhistorische trekkers van een gemeentelijke reeks, kasteel Wisch, het verdwenen kasteel Schuilenburg en de DRU, nu nog de belangrijkste schakels in het gebied. Het gebied kan nu en zeker in de toekomst ook een sociaal-maatschappelijke schakel gaan vormen.

Momenteel is het gebied Paasberg-DRU te beschouwen als een restgebied. Het gebied laat zich duidelijk aflezen als een stroomlandschap waarbij de Paasberg en omgeving duidelijk hoger gelegen is. Opvallend is dat het gebied ontoegankelijk is voor langzaam verkeer, zoals recreatieve en utilitaire fietsers en voetgangers, op één fietsverbinding na, die midden in het gebied is gelegen. Als men langs het gebied loopt en daar waar mogelijk in gaat, zijn er vier duidelijke deelgebieden te typeren:

- DRU-fabriek: te omschrijven als ‘Industrieel landschap’, hier vinden de bovengemeentelijke activiteiten plaats.
- Drupark: te omschrijven als ‘Dynamisch landschap’, een gebied met wisselende activiteiten in het landschap.
- Over de IJssel; te omschrijven als ‘Mozaïek landschap’, een gebied van met veel activiteiten passend in het landschap.
- Paasberg; te omschrijven als ‘Traag landschap’, hier ligt het landschap al jaren stil.

Robuust raamwerk

Ruimtelijke ontwikkelingen vergen een lange adem. De ruimtelijke, functionele en sociaal maatschappelijke ambities zijn niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Het gaat om ambities die vele jaren gaan duren, in verschillende tempo's en waarbij de maatschappij ook constant aan verandering onderhevig is. Het is dan goed om een raamwerk te hebben dat robuust is, maar flexibel genoeg om deze ambities te accommoderen. Het robuuste raamwerk zet de hoofdlijnen neer waarbinnen flexibiliteit mogelijk is. Met andere woorden, het raamwerk als verbindende structuur voor de vier deelgebieden in relatie met de context maakt het plangebied tot een centrale ruimte.

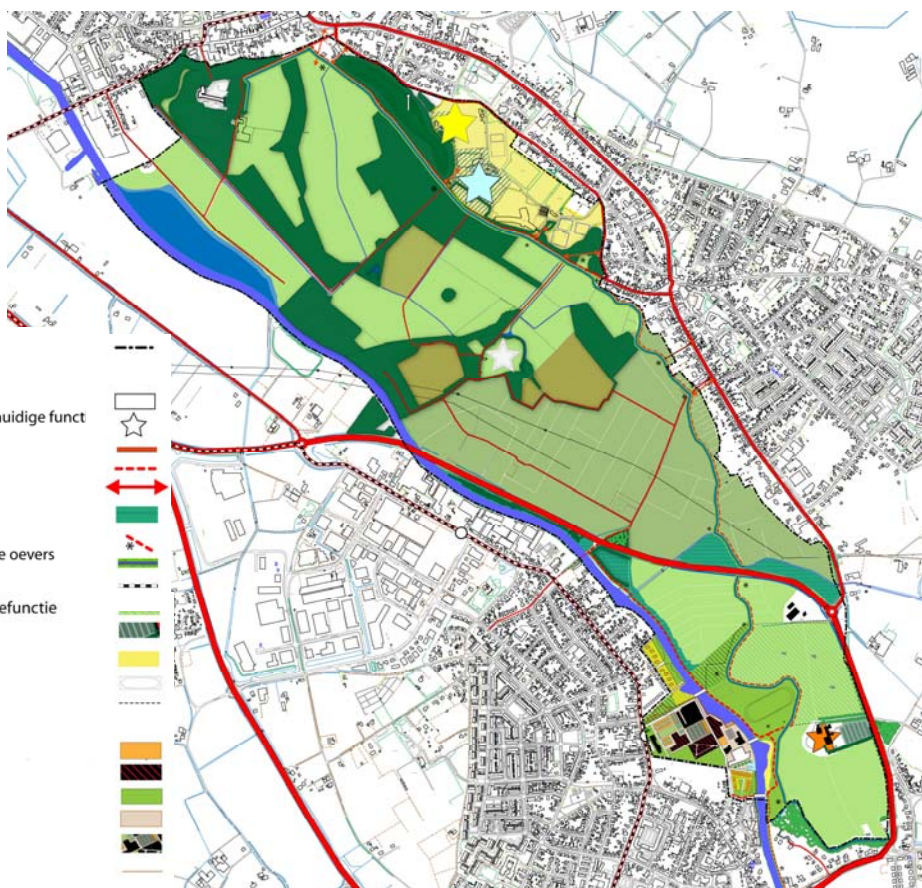
Afbeelding 5.6

Kaart gebiedsvisie
Paasberg-DRU

Plangrens

Bestaande bebouwing
Parels; transformatie en versterken van huidige functies
Wegenstructuur auto
Langzaamverkeersroute
Gebiedstoegang
Waterberging; plas-dras
Kunstroute
Herstel historische waterloop; natuurlijke oevers
HOV -verbinding Doetinchem-Bocholt
Evenementen terrein; temporeel weidefunctie
Parkeren DRU fabriek
Stadsstrand
IJsbaan
Looproute

Nieuwbouw woningen DRU -terrein
Herbestemming industrieel erfgoed
Openbaar groen
Openbare ruimte verhard
Parkeren
Passantenhaven

Voor het plangebied geldt:

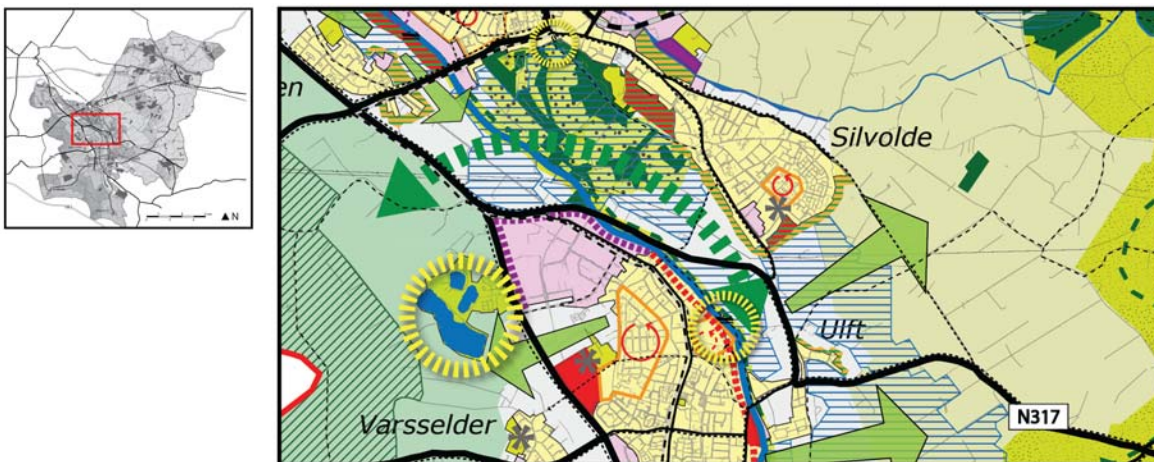
- Het behouden en versterken van de onderlinge onderscheidende gebiedskarakteristieken. De gebiedskarakteristieken vormen de basis voor het raamwerk en het toekomstige programma;
- Zorgen dat het gebied meer toegankelijk wordt voor fietsers, wandelaars en pleziervaartuigen;
- Zorgen voor goede verbindingen tussen de verschillende parels, zoals het bestaande kasteel Wisch en de DRU-fabriek;
- Programmatisch inspelen op de kwaliteiten en de functies in het deelgebied;
- Functies dienen aanvullend aan elkaar te zijn en elkaar te versterken.

Gebied Paasberg-DRU in de toekomst

Het gebied Paasberg-DRU is in de toekomst een centraal gebied, waar in verschillende tempo's het gebied kan worden beleefd, afhankelijk van wat de gebruiker op dat moment wil. Het is een gebied waar rust, dynamiek, educatie, leisure & pleasure, recreatie, natuur en bebouwing hand in hand gaan en elkaar versterken.

Door de realisatie van elementen uit het robuuste raamwerk is een divers gebied ontwikkeld waar mensen vanuit de gemeente Oude IJsselstreek, maar ook van buiten de gemeente kunnen verblijven, recreëren, sporten en ontspannen. Ook is in het gebied ruimte voor educatie op verschillende onderwerpen gerelateerd aan het buiten, buitenleven, landbouw, landschappelijke inrichting en tuinontwerp.

Het gebied Paasberg-DRU is een afwisselend en uitdagend landschap dat op een zeer positieve wijze bijdraagt aan de leefbaarheid van de gemeente Oude IJsselstreek. Een gemeente waar men in 2025 graag wil wonen, werken, verblijven en beleven.

5.4 WATER

5.4.1 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING WATER

De gemeente wordt hydrologisch gekenmerkt door een oppervlaktewatersysteem dat grotendeels in Duitsland ontspringt en van (zuid-)oost naar (noord-)west door de gemeente stroomt. De meest kenmerkende watergangen van dit oppervlaktewatersysteem zijn de BovenSlinge, de Oude IJssel en de Aa-strang. Kleine en veelal droogvallende beekjes en sloten wateren af op dit systeem. Rondom de Oude IJssel liggen de meeste dorpen. Zij vormen gezamenlijk een stedelijk kerngebied binnen de gemeente. Alle dorpen kennen een overwegend gemengd rioleringsstelsel.

Ten westen van dit stedelijk kerngebied is een aantal zandwinplassen gelegen, waarvan sommige zijn omgevormd tot zwem-, recreatie- of natuurplas. De grondwaterstroming binnen de gemeente is ook van oost naar west gericht en vindt zijn oorsprong voornamelijk in de verdere Achterhoek. Door het ondiepgelegen Oost-Nederlandse keileemplateau komt voornamelijk ondiep grondwater voor dat snel wordt afgevoerd. Daarnaast maken de dekzandruggen rondom de Oude IJssel deel uit van het kwelinfiltatiesysteem. Op de hoger gelegen zandruggen infiltreert water en in de lager gelegen gebieden komt het water als kwel weer aan de oppervlakte.

Wateroverlast in de gemeente is de vorige eeuw flink teruggedrongen door het verdiepen, omdijken en rechtekken van waterlopen. Dit heeft tot gevolg dat er heden onbedoelde bijwerkingen als vochttekorten in de landbouw en verdroging van natte natuur optreden.

De gemeente Oude IJsselstreek, het Waterschap Rijn en IJssel en overige betrokken waterpartners streven naar een gezond, veerkrachtig, kwalitatief goed, aantrekkelijk en op de toekomst berekend watersysteem en waterketen. Voor een belangrijk deel is dit al gerealiseerd en is de aandacht dus gericht op het in stand houden van dit systeem. In enkele gevallen blijft de kwaliteit van het systeem of de keten nog achter en/of kunnen

knelpuntlocaties aangewezen worden. In deze gevallen moeten nog maatregelen worden genomen om het systeem en de keten op orde te brengen.

De ontwikkelingen staan echter niet stil. De omgeving verandert, het beleid verandert en - heel belangrijk - het klimaat verandert. Om hierop goed te kunnen inspelen en om er voor te zorgen dat het watersysteem en de waterketen blijven voldoen en verbeteren is in het waterplan van de gemeente een lijn (visie) uitgezet die tegemoet komt aan al deze zaken.

De integrale visie komt tegemoet aan de geïnventariseerde knelpunten, vertaalt kansen in projecten, geeft uitwerking aan vigerend beleid en houdt rekening met de toekomst. De watervisie bindt al deze elementen in één logisch geheel.

De grootste knelpunten vinden plaats op de raakvlakken tussen watersysteem en waterketen. Op deze raakvlakken zullen acties ondernomen worden. De grootste opgave wordt daardoor verwacht in het stedelijke cluster rondom de Oude IJssel (Gendringen, Ulft, Varsselder, Silvolde en Terborg). Onder andere rioolvervanging afkoppelen en nieuwbouwprojecten staan hierin centraal. In het landelijke gebied van de gemeente Oude IJsselstreek moeten voornamelijk acties uitgevoerd worden in het kader van de aan te leggen ecologische verbindingzones. Water moet vastgehouden worden in de haarvaten van het watersysteem en in de laaggelegen gronden moeten waterbergingsgebieden ingericht worden. Ecologische passeerbaarheid en vernatten van verdroogde natte landnatuur zijn speerpunten.

5.4.2

VISIE WATER

In de gemeente Oude IJsselstreek verzorgt het Waterschap Rijn en IJssel het beheer van het water. Het Waterschap Rijn en IJssel heeft in 2009 een nieuw waterbeheerplan vastgesteld voor de periode 2010-2015. De provincie Gelderland heeft haar waterbeleid geactualiseerd in het Waterplan Gelderland 2010-2015. Om het watersysteem te laten voldoen aan de eisen van het Waterbeleid 21e eeuw en de Kader Richtlijn Water wordt door Waterschap Rijn en IJssel (in samenwerking met andere overheden en belangengroepen) gewerkt aan het natuurlijker en veerkrachtiger maken van het watersysteem. Dat gebeurt in samenhang met het realiseren van de EHS inclusief natte verbindingzones en het tegengaan van de verdroging van natuurgebieden. De landschappelijke en recreatieve betekenis van het gebied nemen ook toe door deze maatregelen.

In het LOP luidt het beleid voor water in het algemeen: “Verbreden van waterlopen voor waterberging en benutten van de koppeling met natuurontwikkeling en recreatie. Bijvoorbeeld door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en fietspaden”. Meer specifiek geldt voor de drie deelgebieden het volgende:

- Rivierterrassen
 - Versterken vegetaties langs waterlopen en de twee zandzuigplassen;
 - Waakzaamheid bij grote investeringen in de zone van de “groene rivier”, die bij grote calamiteiten een afvoeroute van Rijnwater kan vormen;
 - Waterbergingsopgave en vasthouden van water in het gebied;
 - Aandacht in landschappelijk/ecologische zin voor het beekstelsel van zuid naar noord (Rode en Reefsche Wetering) naar en incl. Waalse Water.
- Oude IJssel + dorpen
 - Stevig ecologisch raamwerk langs Oude IJssel en Aa-Strang (Voor ecologische verbindingzone Oude IJssel is een uitvoeringsrapport dat wordt uitgevoerd op basis van breed convenant);

- Beplanten beekoevers.
- Zandgebied rond Varsseveld
 - Aanleggen van (weide)poelen ten behoeve van de specifieke amfibieënsoorten kamsalamander en boomkikker;
 - Vasthouden van water in het gebied;
 - Beplanten beekoevers.

Water, stromend naar 2025

De gemeente Oude IJsselstreek heeft in het plantraject van het waterplan een beleidskader voor water geformuleerd, zodat een onderbouwde en gedragen watervisie ontstaan is. Dit kader is leidend voor de toekomst van het water in de gemeente Oude IJsselstreek.

Met het opstellen van het waterplan willen de gemeente en het waterschap de volgende doelen bereiken:

- Het waterplan Oude IJsselstreek is een koepelplan zowel op strategisch niveau als op uitvoeringsniveau. Op strategisch-/visieniveau zijn streefbeelden geformuleerd. Op uitvoeringsniveau zijn beleidsdoelstellingen van nationaal tot lokaal (gemeentelijk) niveau geïntegreerd en naar de uitvoering vertaald.
- Het waterplan geeft een visie op water in Oude IJsselstreek. Deze visie geeft een doorkijk naar de middellange (circa 10 jaar) en lange termijn (2030). Aan deze visie is een uitvoeringsprogramma voor de korte termijn (vijf jaar) gekoppeld.
- Het waterplan biedt handvatten voor het opstellen van ruimtelijke plannen, voor de afstemming met rioolbeheer en geeft zo inzicht in de mogelijkheden om te komen tot een duurzaam watersysteem binnen de gemeente.
- In het waterplan Oude IJsselstreek worden afspraken, verantwoordelijkheden en samenwerkingsmogelijkheden benoemd in de gemeentelijke organisatie en tussen de waterpartners onderling. Het waterplan Oude IJsselstreek legt hiermee een richtlijn voor water naar de toekomst vast.
- Het waterplan brengt de betrokken partijen dicht bij elkaar en bevordert zo de uitvoering van maatregelen voortkomend uit het waterplan. Afspraken worden vastgelegd en ook voor het vervolgtraject maakt het waterplan inzichtelijk hoe de partijen actief gehouden worden.
- Het waterplan Oude IJsselstreek versterkt de interne en externe communicatie met betrekking tot water. Het waterplan is praktisch toepasbaar, bruikbaar en informatief voor alle betrokken partijen. Communicatie en educatie zijn speerpunten.

De visie maakt onderscheid in de volgende vier aspecten:

1. Water is een drager voor een gezonde economie.
Water heeft een volwaardige plaats in de werkomgeving van landbouwers, waterrecreanten en ondernemers in de industriële sector. Water draagt bij aan een positieve omzet van een onderneming en wordt in de functie beschermd en waar mogelijk ontwikkeld.
2. Water is een drager voor de sociale aspecten en beleving.
Water draagt bij aan een positieve beleving van inwoners en toeristen. Dat heeft een prettige sfeer en sociale ontwikkeling in de samenleving tot gevolg.
3. Water is een drager voor ecologische ontwikkeling.
Water heeft een volwaardige plaats in de natuur als biotoop voor flora en fauna.

4. Water is een drager voor volksgezondheid en veiligheid.
Water draagt bij aan de volksgezondheid en veiligheid in de gemeente, waarbij onder andere de zorgplichten in acht worden genomen.

Maatschappelijke streefeffecten (beleidskader water)

Afhankelijk van de achterliggende doelen, doelgroepen en de bestaande wet- en regelgeving leidt de visie tot een tiental effecten die belangrijk zijn voor de gemeente. Deze zogenaemde maatschappelijke streefeffecten verwoorden de waterambitie van de gemeente:

1. Een juiste hoeveelheid water van een goede kwaliteit t.b.v. de landbouwproductie;
Een goede waterkwaliteit is van groot belang voor een goede landbouwproductie. Door voldoende grond- en oppervlaktewater met voldoende kwaliteit in het landelijke gebied te creëren (GGOR) is wateronttrekking voor beregning niet noodzakelijk. Oppervlaktewater van een goede kwaliteit wordt gebruikt als drinkwater voor vee. Agrariërs zijn tevreden.
2. Meer recreanten in de gemeente op het gebied van waterrecreatie;
Binnen de gemeente krijgt de economie een positieve impuls doordat de omvang van waterrecreatie in de gemeente vergroot is. De aantrekkelijkheid en de belevingswaarde van het water in de gemeente speelt hierbij een belangrijke rol. Helder water, goed ontwikkelde natuur, diverse vormen van landbouw, voldoende aanlegplaatsen, een breed scala aan recreatieve voorzieningen, wandel- en fietspaden zijn hierin belangrijke tastbare elementen.
3. Afname van grondwateronttrekkingen schaadt het industriële proces niet;
Het provinciale beleid is gericht op een zo minimaal mogelijke onttrekking van grondwater. De gemeente Oude IJsselstreek gaat hierin mee en zal het gebruik van oppervlaktewater boven het gebruik van grondwater stimuleren. Minder hoogwaardige industrieën die water nodig hebben zullen, indien dit haalbaar is, van een grondwateronttrekkingvergunning onthouden worden.
4. Aangenaam woonklimaat waarin water een ontmoetingsplaats is;
Het water in de gemeente straalt leefbaarheid uit. Mensen worden voor uiteenlopende activiteiten uitgenodigd om zich buiten de deur rondom het water te begeven. Een gezellig gesprek op een parkbankje, een wandeling met de hond en een fietstocht door het buitengebied zijn vanzelfsprekend. Water draagt bij aan een prettigere sfeer en sociale ontwikkelingen binnen de gemeente.
5. Balans tussen blauwe, groene en rode functies;
Daar waar water (blauw) samenkomt met natuur (groen) en infrastructuur en bebouwing (rood) zijn accenten gelegd waarmee het belang van water in de gemeente benadrukt wordt. De rode, groene en blauwe functies zijn daarnaast met elkaar in evenwicht, doordat met de waterbeheerders afspraken zijn gemaakt. Bij de diverse instanties binnen de gemeente zijn de waterbestemmingen bekend, omdat deze vastgelegd zijn in diverse plannen. Met behulp van waterparagrafen wordt water in andere plannen getoetst.
6. Bewustwording verantwoord watergebruik en duurzaam waterbeheer
Door middel van educatie en communicatie zijn inwoners en bezoekers van de gemeente zich bewust van het belang van water in de gemeente. De bewustwording heeft geleid tot verantwoordelijk en duurzaam watergebruik. Eenden worden niet zomaar gevoerd en honden worden uitgelaten op speciaal daarvoor aangewezen plaatsen. De termen "Vasthouden-Bergen-Afvoeren" en "Schoonhouden-Scheiden-Schoonmaken" worden als leidraad gehanteerd. Dit zorgt voor extra begrip bij de diverse werkzaamheden rondom de waterketen en het watersysteem. De gemeente

profileert zich daarnaast positief door doelmatig waterbeheer en duurzaam ontwikkelen.

7. Het watersysteem maakt deel uit van een gezond ecosysteem

De leefbaarheid voor en het welzijn en/ of de ontwikkeling van flora en fauna zijn door optimalisatie van het watersysteem verbeterd, de biodiversiteit is toegenomen. De positieve ontwikkelingen hebben onder andere plaatsgevonden door de ecologische verbindingzones verder te ontwikkelen en diverse kunstwerken passeerbaar te maken voor de fauna. Verbeteringen in de waterketen hebben daarnaast een veel lagere belasting op het oppervlaktewater tot gevolg dan eerder het geval was. Vissterfte als gevolg van overstortingen behoort definitief tot het verleden. Er is voldoende schoon water beschikbaar binnen het leefgebied van diverse flora en fauna.

8. Verminderen areaal verdroogde gebieden in overeenstemming met het vastgestelde beleid

Door het op orde brengen van het watersysteem en een verantwoord peilbeheer in overeenstemming met de functies is het aantal areaal verdroogde gebieden verminderd en zijn (natte) natuurgebieden waardevoller geworden.

9. Een gezond en veilig watersysteem

Het watersysteem is op orde gebracht. De waterkwaliteit en waterkwantiteit is verbeterd, waardoor een gezond en veilig watersysteem is ontstaan. Wateroverlast is tot een minimum beperkt. Er is een veilige aantrekkelijke recreatieomgeving ontstaan, agrariërs zijn tevreden over het watersysteem en de natuur is in de bloei van zijn leven. Binnen stedelijk gebied zijn geen grondwaterproblemen.

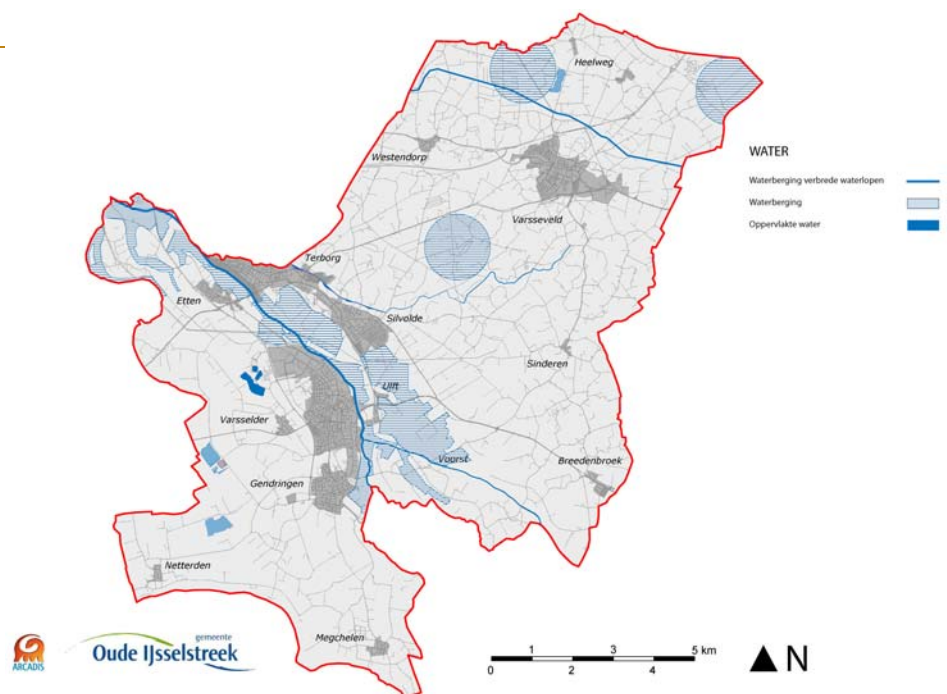
10. Een gezonde en veilige waterketen

De gemeente heeft duidelijk beleid gevormd in diverse plannen en denkt na over afkoppelmogelijkheden in combinatie met regenwaterstructuren. Daar waar dat mogelijk is, zijn deze structuren op grotere schaal ontworpen. Een doordachte en verantwoorde afvoer van neerslag uit stedelijk gebied is het positieve gevolg. Het vrijkomende regenwater wordt daar waar mogelijk geïnfiltreerd en zorgt voor de benodigde grondwateraanvulling in zowel stedelijk als landelijk gebied. Als infiltratie niet mogelijk is wordt het geborgen en vertraagd afgevoerd naar oppervlaktewater, waardoor een betere doorstroming in de watergangen optreedt. Door het afkoppelen heeft het afvalwaterstelsel een grotere capaciteit waardoor overstortingen minder voorkomen en de veiligheid van zowel waterketen als watersysteem gewaarborgd worden.

Om deze maatschappelijke streefeffecten te kunnen bereiken worden maatregelen genomen. Maatregelen die gericht zijn op het in stand houden van een bestaande 'goede' situatie en maatregelen gericht op het bereiken en vervolgens in stand houden van zo'n situatie. De uitvoering van één enkele maatregel kan bijdragen aan het bereiken van meerdere streefeffecten. Deze maatregelen genieten veelal de voorkeur boven de maatregelen die slechts effect hebben op een enkel maatschappelijk streefeffect. Binnen de gemeente moet daarnaast een integrale aanpak, waarbij ook het waterschap nauw betrokken is, gestimuleerd worden, zodat ook raakvlakken met overige beleidsvelden optimaal benut worden.

Afbeelding 5.7

Water Oude IJsselstreek

HOOFDSTUK

6 Kernen

De gemeente Oude IJsselstreek bestaat uit 15 kernen, waarvan de kernen Uift, Gendringen, Silvolde, Terborg en Varsseveld de grootste zijn. Ook beschikt de gemeente over een aantal buurtschappen.

De gemeente Oude IJsselstreek wil in de toekomst verder bouwen aan het versterken van de identiteit van de (grote) kernen. De identiteit is wat elke kern uniek maakt. De kernen hebben een eigen ontstaansgeschiedenis en een eigen karakter. Daarom verschillen ze in vorm en omvang. Andere verschillen doen zich voor in de omvang van de lokale bedrijvigheid en aanwezigheid (of afwezigheid) van diverse basisvoorzieningen.

Door voor elke kern de identiteit te versterken, kunnen de kernen zich op de kaart zetten en de aantrekkelijkheid en leefbaarheid voor de inwoners en mensen van buiten de kern vergroten. In dit hoofdstuk worden de kernen beschreven. Ingegaan wordt op de huidige situatie en de gewenste ontwikkeling naar 2025. Dit vormt de basis voor de visie die de gemeente Oude IJsselstreek opstelt voor de (grote) kernen als uitwerking van deze structuurvisie. De visie op de kernen dient voorwaarden scheppend te zijn, gebaseerd op het behoud en versterking van de karakteristieke eigenschappen van de kernen.

Afbeelding 6.1

Sfeerbeeld Oude IJssel

TYPING KERNEN

Uift: Hoofdkern van de gemeente Oude IJsselstreek met een centrumfunctie, kansen voor centrumvoorzieningen, kunst en cultuur (DRU), wonen, werken en recreëren.

Gendringen: Woonkern met kansen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme.

Terborg: Historische kern met karakteristieke gebouwen, kansen op gebied van wonen, recreatie en kleinschalige winkelveorzieningen.

Silvolde: Kern waar onderwijs en cultuur en kunst centraal staan, kansen voor woningbouw educatie en kunst en cultuur gekoppeld aan Uift (DRU).

Varsseveld: Dynamische woonkern waar wonen en werken hand in hand gaan, met voorzieningen voor het omliggende plattelandsgedebied en kansen op het gebied van sport en werkgelegenheid.

6.1 **ULFT**

6.1.1 **HUIDIGE SITUATIE ULFT**

Ulft is de grootste plaats in de gemeente Oude IJsselstreek en huisvest bijna 11.000 inwoners. Het gezicht van Ulft wordt bepaald door de DRU-fabriek, voorheen een metaalbedrijf, nu het centrum van kunst en cultuur in de gemeente. Met het vertrek van de oude metaalindustrie zijn terreinen bij het centrum van het dorp vrijgekomen waar woningbouwontwikkelingen plaatsvinden en bedrijventerreinen worden gerealiseerd.

Ulft heeft een uitgebreid winkelbestand en een bloeiend verenigingsleven, beschikt over een zorgcentrum en een overdekt zwembad. Verder is in Ulft de Wesenthorst, onderdeel van het Almende College gevestigd. Culturele activiteiten vinden plaats in de DRU-fabriek. De DRU-fabriek is een sterke combinatie van professioneel theater, muziek, scholing, literatuur, historie, kunst en cultuur. Daarnaast vormt de realisatie van het concept voor de Afbramerij de verbindende schakel met ijzer en technologie, wederom in combinatie met onderwijs, kunst en cultuur. In economisch opzicht is bedrijventerrein De Rieze een belangrijke factor in Ulft. Hier hebben vele verschillende lokaal, maar ook nationaal en internationaal opererende bedrijven een plek.

Typering

Ulft is goed bereikbaar en heeft een aantrekkelijke ligging aan de Oude IJssel. De ligging aan de Oude IJssel wordt echter op veel plekken onvoldoende benut. Ulft beschikt over zeer uiteenlopende woningtypen en woningen uit verschillende jaartallen. Hierdoor is binnen de kern een zeer diverse combinatie van bouwstijlen en architectuur ontstaan. Daar waar de bouwstijlen onvoldoende op elkaar aangesloten zijn levert deze diversiteit een rommelig beeld op. De bestaande bebouwing sluit goed aan op het buitengebied. De randen en overgangen van de kern naar het buitengebied zijn goed vormgegeven. Wel is het zo dat enkele nieuwbouwlocaties in zichzelf gekeerd zijn en daardoor geen contact maken met het buitengebied.

Het centrum van Ulft heeft goede winkelvoorzieningen, maar een minder goede uitstraling. Het centrumplan moet hier verandering in brengen. Ulft beschikt over grote bedrijventerreinen waarop zeer diverse bedrijven gevestigd zijn.

Centrumplan Ulft

Het centrum van Ulft ondergaat de komende jaren een ingrijpende metamorfose. Het wordt een knus centrum met een aantrekkelijk winkelaanbod voor een breed publiek. Naast meer winkels, worden in het vernieuwde centrum van Ulft circa 120 woningen en appartementen gebouwd. Het centrum biedt een unieke kans om wonen en werken te combineren. Bijzonder onderdeel van het centrumplan Ulft is het verkeersplan (met aandacht voor bereikbaarheid en parkeren).

Afbeelding 6.2

Bedrijventerrein de Rieze te Ulft
DRU-fabriek te Ulft

6.1.2

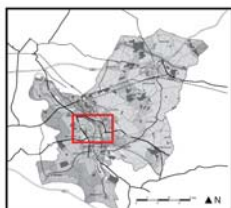
VISIE OP ULFT

De aantrekkelijkheid van Ulft kan worden vergroot door samenhang te creëren. Nieuwe ontwikkelingen zullen beter aansluiten op de bestaande bebouwing en bestaande bebouwing wordt, waar nodig verbeterd. Ook de toegankelijkheid van de Oude IJssel wordt vergroot, waarbij rekening gehouden wordt met de recreatievaart.

Om Ulft verder te ontwikkelen als (winkel) centrum van de gemeente Oude IJsselstreek wordt het centrumplan uitgevoerd, met aandacht voor bereikbaarheid en parkeren. De ontsluiting door middel van openbaar vervoer wordt verbeterd.

De DRU-fabriek en het omliggende gebied wordt verder ontwikkeld tot toeristisch, recreatief, cultureel en educatief centrum van de gemeente Oude IJsselstreek. De ligging aan de Oude IJssel biedt uitstekende kansen voor aanlegvoorzieningen voor boten en de doorgaande fietsverbinding Doesburg - Bocholt. In de toekomst wordt binnen de gemeente een HOV verbinding aangelegd. Deze dient goed ingepast te worden in de omgeving.

Categorie	Ontwikkeling
Wonen	Verbeteren/herstructureren Vogelbuurt
	Realiseren Biezenakker II en Veldstraat
Economie	Realiseren centrumplan Ulft
	Afronden realisering bedrijventerrein De Rieze, waarbij ruimte wordt geboden voor bedrijfsverplaatsingen
Voorzieningen	Grootschalige voorzieningen concentreren in centrum Ulft
	Realiseren MFA in Ulft Noord
	In Ulft Noord realiseren van een nieuwe grote school voor bijzonder basisonderwijs, ter vervanging van twee kleine scholen
Infrastructuur	Wegen waar mogelijk inrichten conform Duurzaam Veilig
	Aandacht voor inpassing HOV verbinding
Overige	Verder ontwikkelen DRU complex en het DRU-park (als stedelijk uitloopgebied).

In 2025 is Ulft hét centrum van de gemeente Oude IJsselstreek. Centrumgerelateerde ontwikkelingen vinden plaats in Ulft.

Zowel inwoners, als recreanten en toeristen van buiten de gemeente vinden hun weg naar de trekkers die deze kern biedt. De DRU-fabriek is uitgegroeid tot een regionaal en soms zelfs nationaal en internationaal centrum van kunst, cultuur en educatie. De omgeving van de DRU-fabriek is ontwikkeld tot een multifunctionele omgeving, waar wonen, ontmoeten,

kennisuitwisseling, recreëren en beleven hand in hand gaan. De Oude IJssel is een verbindende schakel en biedt mogelijkheden voor waterrecreatie.

6.2

GENDRINGEN

6.2.1

HUIDIGE SITUATIE GENDRINGEN

In Gendringen wonen ruim 4.500 inwoners en staat het gemeentehuis van de gemeente Oude IJsselstreek. In de directe omgeving van Gendringen bevinden zich verschillende natuur- en recreatiegebieden, waaronder Engbergen, met paviljoen en de hoogste speeltuin van de regio. Verder heeft Gendringen een zorgcentrum, een sporthal De IJsselweide en een atletiekbaan. De wijk Schrijversbuurt is onlangs geheel geherstructureerd. Ook het Kernspark is opnieuw aangelegd.

Het bedrijventerrein De IJsselweide in Gendringen is aan revitalisering toe. Van oudsher bestaat de bedrijvigheid uit een geschakeerd aanbod van werkgelegenheid.

Typering

Evenals Ulft beschikt Gendringen over zeer uiteenlopende woningtypen en woningen uit verschillende jaartallen. Beide kernen zijn nagenoeg aan elkaar gegroeid. De kernen zijn aan elkaar gekoppeld door bedrijventerrein IJsselweide. De overgang tussen de kernen is rommelig en onduidelijk.

Het centrum van Gendringen biedt basisvoorzieningen voor de lokale behoefte.

Afbeelding 6.3

Schrijversbuurt te Gendringen
Grotestraat, te Gendringen

6.2.2

VISIE OP GENDRINGEN

Ontwikkelingen in Gendringen vinden plaats passend bij de maat en schaal van de kern en met aandacht voor samenhang. Ontwikkelingen richten zich op kwaliteitsverbetering. Bedrijventerrein IJsselweide wordt kwalitatief verbeterd en waar nodig vindt herstructurering plaats.

Locatie Lentelven fase 3 biedt (na realisatie fase 2) ruimte voor eventuele uitbreiding van woningbouw, maar wordt alleen ontwikkeld als verder geen mogelijkheden meer zijn voor woningbouw en/of herstructurering.

Engbergen ontwikkelt zich verder tot een recreatief/toeristische 'hotspot', als een parel aan het parelsnoer. Tussen Ulft en Gendringen wordt de groene verbinding in stand gehouden, zodat deze kernen niet volledig aan elkaar groeien. Op deze plek is ook aandacht voor de overgangen naar het landschap en voor doorzichten.

Categorie	
Wonen	Eventuele uitbreiding locatie Lenteleven fase 2 en 3 Verbeteren van de wijk Gendringen- Zuid
Economie	Verbetering/herstructurering bedrijventerrein IJsselweide met aandacht voor inpassing van de randen van het bedrijventerrein
Voorzieningen	Aandacht voor kwaliteit en uitstraling winkelvoorzieningen centrum Nieuwbouw sporthal De maatschappelijke voorzieningen in Engbergen verder ontwikkelen
Infrastructuur	Wegen waar mogelijk inrichten conform Duurzaam Veilig Aandacht voor inpassing HOV verbinding
Overige	Engbergen verder ontwikkelen tot toeristisch/ recreatieve 'hotspot' Groene verbindingen en doorzichten in stand houden

In 2025 is Gendringen het recreatief-toeristisch middelpunt van de gemeente Oude IJsselstreek, maar ook een kern waar het gewoon prettig wonen is voor jong en oud. Recreatiegebied Engbergen is uitgegroeid tot een toeristische trekker voor zowel eigen inwoners als mensen van buiten de gemeente. Engbergen biedt ruimte voor recreatie en toerisme en in beperkte mate voor wonen.

6.3

TERBORG

6.3.1

HUIDIGE SITUATIE TERBORG

Terborg kreeg in 1419 stadsrechten en is daarmee de enige stad in de gemeente Oude IJsselstreek. Terborg heeft circa 4.500 inwoners. Een opmerkelijk gebouw in Terborg is kasteel Wisch dat aan de rand van De Paasberg ligt, maar nagenoeg ontoegankelijk is voor publiek. Terborg heeft prachtige oude gebouwen, vooral in het centrum, maar veel van deze gebouwen zijn vervallen.

Naast wonen heeft Terborg vooral een winkelfunctie, maar een sterk verouderd centrum. Het centrum ondergaat in de komende jaren een metamorfose waardoor de detailhandel weer een impuls krijgt. De horeca neemt daarbinnen een belangrijke plaats in.

Terborg heeft één industrieterrein, Akkermansweide. Verder bevinden zich in het noordoosten van Terborg twee bedrijven van een grote omvang. Terborg beschikt over een sportcomplex dat is gelegen langs de mooie omgeving van de Paasberg. De kern beschikt

sinds 2010 tevens over een prachtige multifunctionele accommodatie aan de rand van het dorp. Kulturhus 'de Rietborgh' biedt ruimte aan verschillende vaste gebruikers en veel incidentele gebruikers. Met dit gebouw is een toekomstbestendige functiemix voor Terborg gerealiseerd.

Typering

Terborg is ontstaan als een nederzetting bij kasteel Wisch en maakt deel uit van de rij dorpen die zich ruwweg langs de loop van de Oude IJssel op de rivierduinen uitgestrekt hebben. Tot aan de 19^e eeuw bestond het stadje alleen uit de bebouwing langs de hoofdstraat. In de 19^e eeuw werden de grachten gedempt, de poorten gesloopt en vond de eerste uitbreiding plaats. Langs de Oude IJssel ontwikkelde zich bouwnijverheid en perifere detailhandel. Door deze ontwikkelingen ontstond de lintvormige groei van de bebouwing langs de rivier. Na de oorlog vonden de uitbreidingen van Terborg met name ten noorden van de historische stad plaats.

Terborg beschikt over een historisch centrum met bijzondere panden. Het centrum concentreert zich rondom de Hoofdstraat. In dit centrum zijn de meeste functies aanwezig zoals winkels en maatschappelijke voorzieningen. Helaas staan veel van deze panden leeg en oogt het centrum rommelig. Ook ligt een groot terrein in het centrum braak.

De rest van de kern typeert zich door oude linten van grote woningen en kleinere wijken. Het overige gedeelte van het dorp bestaat voornamelijk uit woongebieden. Tussen de woningen bevinden zich op sommige plaatsen kantoren, bedrijven, detailhandel en maatschappelijke voorzieningen. Vrijwel alle woningen in Terborg zijn eengezinswoningen in de vorm van vrijstaande, halfvrijstaande of aaneengebouwde woningen. In het centrum zijn woningen boven voorzieningen aanwezig en ten noorden van het centrum bevinden zich enkele complexen met gestapelde woningbouw. Aan de noordzijde ligt achter 'losse' bebouwing het buitengebied. De overgang van kern naar buitengebied is hier geleidelijk en prettig.

Aan de zuidzijde wordt de grens gevormd door bedrijven langs de Oude IJssel op bedrijventerrein Akkermansweide. Deze bedrijven maken geen gebruik van de Oude IJssel, maar vormen wel een harde rand, waardoor het water niet beleefbaar en ontoegankelijk is. Potenties liggen in de 'antiekstraat', een straat waarin curiosa verkocht wordt en wat van heinde en verre verscheidene mensen aantrekt.

Centrumplan Terborg

Terborg heeft tegenwoordig vooral een winkelfunctie. De komende jaren wordt het centrum aangepakt. Door de bebouwing aan de Hoofdstraat en Walstraat en het St. Jorisplein aan te passen zal het centrum meer het aanzicht krijgen van een gezellige kleine stad. De horecafunctie wordt uitgebreid en de beide fraaie kerken en kasteel Wisch zullen na de geplande herinrichting beter tot hun recht komen.

Afbeelding 6.4

Kasteel Wisch
Centrum Terborg

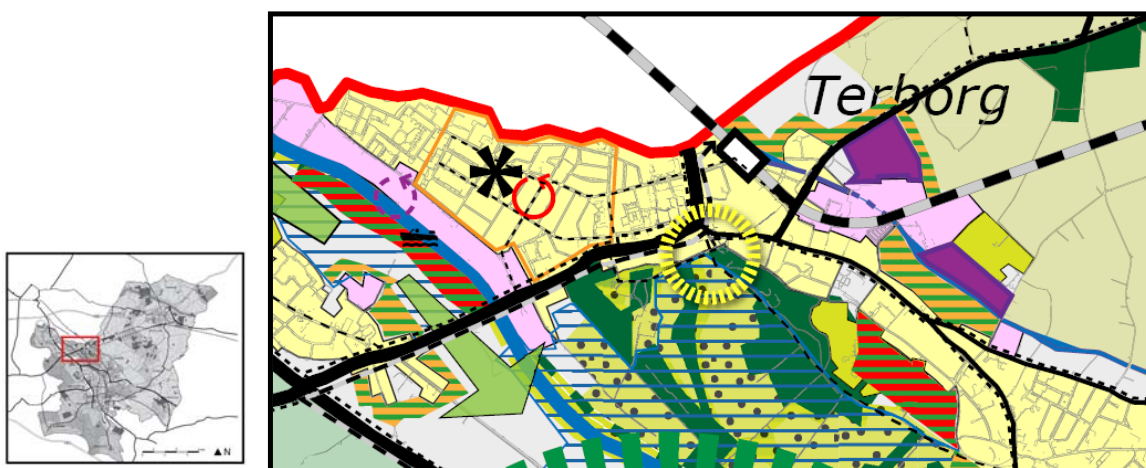

6.3.2

VISIE OP TERBORG

In Terborg moeten de kansen van de stad sterker benut worden. Het centrumplan krijgt prioriteit en de gemeente zet in op het behoud van de historische gebouwen. In toeristisch recreatieve zin biedt de oude en rijke stadshistorie een kans voor Terborg. Hier liggen ook kansen voor het aantrekken van nieuwe doelgroepen bewoners. De doorzichten in de oude linten worden behouden. Terborg wordt verder ontwikkeld met respect voor het oude. Akkermansweide zal geleidelijk worden getransformeerd naar een aantrekkelijk woongebied aan de Oude IJssel. De werkgelegenheid zal zich verplaatsen naar Ulft of Varsseveld of in sommige gevallen naar het regionaal bedrijventerrein in Doetinchem. In dit plan wordt ook de koppeling met de Oude IJssel versterkt, wat kansen biedt voor recreatie en toerisme (onder andere waterrecreatie). De antiekstraat wordt opgewaardeerd. Sportcomplex De Paasberg wordt behouden en waar nodig verbeterd. Het omliggende natuurgebied wordt toegankelijker gemaakt, waar mogelijk in combinatie met de tuinen van kasteel Wisch.

Categorie	Ontwikkeling
Wonen	Historische panden waar mogelijk geschikt maken voor woningbouw (nieuwe doelgroepen)
	Verbeteren 'prinsenwijk'
Economie	(Gefaseerde) transformatie bedrijventerrein Akkermansweide
	Stimuleren en ondersteunen van bestaande bedrijfsontwikkeling bij gevestigde bedrijven
Voorzieningen	Uitvoering centrumplan Terborg
	Stimuleren voorzieningen passend bij historisch centrum Terborg
	Versterken functie sportcomplex De Paasberg
Infrastructuur	Wegen waar mogelijk inrichten conform Duurzaam Veilig
	Aandacht voor doorgaand (vracht)verkeer door de kern
Overige	De natuur rondom de Paasberg en Kasteel Wisch toegankelijker maken.
	Verbeteren verbinding met Oude IJssel

In 2025 is Terborg het historisch waardevolle stadje van de gemeente Oude IJsselstreek. Het centrum heeft een flinke opknapbeurt gehad. De waardevolle oude gebouwen zijn in ere hersteld en worden gebruikt als woning, al dan niet gecombineerd met een winkelfunctie. Terborg is hiermee ook een aantrekkelijke kern geworden voor haar eigen, maar ook nieuwe inwoners. Vooral cultureel en creatieve mensen hebben hun plek gevonden in de karakteristieke

panden van Terborg. Kansen liggen in het (gedeeltelijk) openstellen van de tuinen en wellicht beperkt toegankelijk maken van kasteel Wisch. Veel toeristen vinden hun weg naar het gezellige centrum van Terborg met de vele speciaalzaakjes en bezoeken gelijktijdig het kasteel en de tuinen.

6.4

SILVOLDE

6.4.1

HUIDIGE SITUATIE SILVOLDE

Silvolde ligt in een prachtige natuurlijke omgeving aan de rand van de markant beboste heuvel de Paasberg. De kern heeft bijna 5.600 inwoners en een goede reputatie op het gebied van onderwijs en cultuurevenementen. Silvolde Kunst en Cultuur trekt jaarlijks vele bezoekers rond aantrekkelijke evenementen en activiteiten. Silvolde heeft een levendig verenigingsleven op het gebied van muziek, theater en entertainment en beschikt over twee sportcomplexen, De Paasberg en De Munsterman.

Het Almende College behoort tot de zeer goed presterende voortgezet onderwijsinstellingen in Nederland. Met een locatie voor VMBO en een locatie voor Havo/Vwo zijn zij in Silvolde goed vertegenwoordigd. Daarnaast kent Silvolde twee locaties voor basisonderwijs en één locatie voor speciaal onderwijs.

De belangrijkste industriële bedrijvigheid bevindt zich op het industrieterrein Silvolde-Terborg, maar ook aan de Ulftseweg/ Industrieweg is een klein bedrijventerrein aanwezig. Het centrum beschikt over een diversiteit aan winkelvoorzieningen, maar deze liggen wel relatief versnipperd. Binnen de detailhandel is de horeca, voornamelijk restaurants, goed vertegenwoordigd (met name op het gebied van streekgericht en slow-food).

Typering

Silvolde kan worden getypeerd als een groot woondorp. Het dorp is opgebouwd vanuit de bebouwingslinten Terborgseweg/ Ulftseweg en de Prins Bernardstraat. Tussen deze linten in zijn planmatig opgezette woongebieden ontstaan. De woongebieden bestaan hoofdzakelijk uit eengezinswoningen in de vorm van vrijstaande, halfvrijstaande of aaneengebouwde woningen. Wel is het opvallend dat zich in Silvolde meer rijwoningen en ook meer sociale woningbouw bevinden. De architectuur en oriëntatie van de woningen in Silvolde is zeer divers. Veel woningen hebben hun eigen karakteristiek, waardoor sprake is van een gevarieerd straatbeeld.

De overgangen van de kern naar het buitengebied zijn natuurlijk. Silvolde heeft een langgerekte vorm, waardoor de relatie met het buitengebied vrijwel overal in de kern voelbaar is. In het dorp zijn op veel plaatsen kleine groenelementen aanwezig, die de relatie met het buitengebied versterken.

Afbeelding 6.5

Wijk Velzengarde te Silvolde
Centrum Silvolde

6.4.2

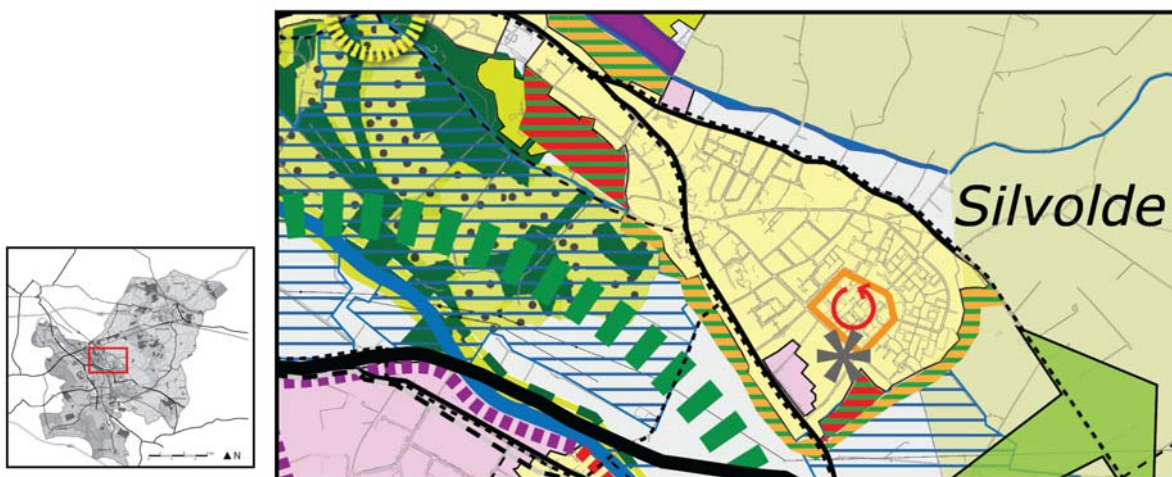
VISIE OP SILVOLDE

Silvolde ontwikkelt zich verder als woonkern met aandacht voor diversiteit en verscheidenheid. Uitbreiding van woningbouw kan plaatsvinden aan de zuidzijde van Silvolde in de vorm van een woonlandschap, wonen in het groen. Dit zal echter pas aan de orde zijn indien inbreidingslocaties geen mogelijkheden meer bieden om te bouwen voor de behoefte.

Onderwijs en cultuur zijn speerpunten in de ontwikkeling. Ten aanzien van cultuur wordt een koppeling gezocht met de DRU-fabriek in Ulft.

In Silvolde wordt een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) gerealiseerd.

Categorie	Ontwikkeling
Wonen	Verbetering van de wijk Lichtenberg
	Uitbreiding kan plaatsvinden in de vorm van een woonlandschap
	Inzetten op inbreidingslocaties boven uitbreidingslocaties
Economie	Lokale bedrijfsontwikkeling mogelijk maken
	Detailhandel concentreren in het centrum van het dorp
	Bestaande bedrijvigheid handhaven of transformeren naar woningbouw
Voorzieningen	Realiseren MFA De Lichtenberg
Infrastructuur	Wegen waar mogelijk inrichten conform Duurzaam Veilig
Overige	Waar mogelijk de koppeling met het landschap versterken

In 2025 is Silvolde verder uitgegroeid tot het centrum van onderwijs en cultuur in de gemeente Oude IJsselstreek. Onder andere is hier de Groene Academie gevestigd. Cultureel gezien heeft Silvolde de koppeling gevonden met de DRU-fabriek in Ulft. De twee kernen trekken op cultureel gebied dan ook samen op.

De reputatie op het gebied van onderwijs is nog steeds hoog. Het merendeel van de scholieren uit Oude IJsselstreek gaat in Silvolde naar school. Het Speciaal Onderwijs is in omvang gegroeid en heeft een (nog) grotere regionale functie gekregen.

De woonwijken die aan verbetering toe waren zijn opgeknapt en Silvolde staat anno 2025 bekend als een prettige woonkern.

6.5

VARSEVELD

6.5.1

HUIDIGE SITUATIE VARSEVELD

Varsseveld is de meest landelijke kern van de gemeente Oude IJsselstreek en heeft bijna 6.000 inwoners.

Varsseveld is hét sportdorp van de gemeente. Varsseveld heeft een internationale reputatie op het gebied van paardensport en fokkerij. Jaarlijks wordt hier het Hippisch Festijn georganiseerd, waar op internationale schaal deelnemers en publiek naartoe komt. Ook op ander sportgebied heeft Varsseveld goede voorzieningen, zoals een moderne sporthal en zwembad.

Andere voorzieningen zijn ook goed vertegenwoordigd. Varsseveld voorziet in een sterke centrumfunctie voor het omliggende landelijke gebied. Door het vernieuwde centrum met het concentratiewinkelgebied wordt een impuls gegeven aan de detailhandel. De weekmarkt en het vernieuwde multifunctionele centrum in het hart van het dorp nemen belangrijke plaatsen in. In recreatief opzicht is het Hofshuus, een museumboerderij (op het gebied van landbouwkunde en streekhistorie) te noemen. Hier worden ook veel evenementen gehouden. De regionale fietsverbinding Bovenslinge biedt ook recreatieve kansen. Varsseveld biedt naast het midden- en kleinbedrijf niet alleen relatief veel werkgelegenheid in de financiële en zakelijke dienstverlening, maar met name ook in de zorgsector.

Varsseveld geeft als geen andere woonkern in de gemeente kleur aan stevige bedrijvigheid in veelzijdige industrie, waarbij innovatie een steeds prominentere rol krijgt. Karaktervolle bedrijven staan borg voor producten die wereldwijd worden afgenomen. Door een goede ligging aan de autosnelweg en door goede openbaar vervoersvoorzieningen (trein en bus) is het vestigingsklimaat aantrekkelijk.

Typering

Varsseveld ligt tussen de Twenteroute aan de noordzijde, de Oostelijke Rondweg en de spoorlijn Arnhem-Winterswijk aan de zuidzijde. De naam Wazovelde, de oude naam van Varsseveld, is voor het eerst genoemd in een akte uit 823, maar waarschijnlijk was Varsseveld al veel eerder bewoond dan 823. In 1723 is een groot deel van het dorp verwoest door een felle brand. Naderhand werd het dorp herbouwd, met handhaving van het oude wegenpatroon. Veel houten huizen werden in steen herbouwd.

Varsseveld is een typisch esdorp. De brink vormde het beginpunt van een uitwaaiend patroon van wegen die de kern met het ommeland verbonden. Rondom het Kerkplein ontstond een besloten schil van gevarieerde kleinschalige bebouwing met een uitloper langs de historische uitvalswegen. Alle wegen in Varsseveld leiden naar het Kerkplein. Na 1850 werden de wegen dichter bebouwd met winkelpanden, middenstandswoningen en villa's tussen de oudere boerderijbebouwing. De onbebouwde ruimtes tussen de bebouwing in de historische bebouwingslinten wordt in de loop van de tijd opgevuld, wat resulteert in de ruimtelijke en stedenbouwkundige structuur die Varsseveld thans kent. Ook in Varsseveld zijn de woningtypen divers, maar met de nadruk op eengezinswoningen.

Varsseveld ontwikkelde zich concentrisch, waarbij het zuid-oostelijk deel werd ingericht voor industrie. De Hofskamp is een groot bedrijventerrein, dat zeer diverse bedrijven huisvest. De kern heeft een compact centrum met veel voorzieningen. Opvallend zijn de grote bedrijven in het centrum van de kern wat resulteert in een groot contrast in massa en levert problemen op met betrekking tot de verkeerskundige structuur. Het groen van het omliggende buitengebied loopt door in de kern. Overal in de kern bevinden zich groene ruimten die zorgen voor een prettig woonmilieu. De overgangen naar het buitengebied zijn goed vormgegeven.

Centrumplan Varsseveld

Het centrum van Varsseveld wordt een aantrekkelijke omgeving, niet alleen als winkelgebied maar ook als woon- en verblijfsgebied. Leegstand wordt zoveel mogelijk voorkomen. Voor het centrum wordt ingezet op een winkelconcentratiegebied. Een aantal locaties kan als verbeteringsproject worden aangemerkt. Dit betreft zowel bestaande panden als verblijfsgebieden. Deze locaties zijn belangrijk voor de toekomst van het centrum. Het belangrijkste verbeteringsproject is het gebied rond de kerk. Bij nieuw- en verbouw is rekening gehouden met de maat, schaal, kleur- en materiaalgebruik van de bestaande bebouwing.

Afbeelding 6.6

Wijk het Eskopje te Varsseveld
Centrum Varsseveld

6.5.2

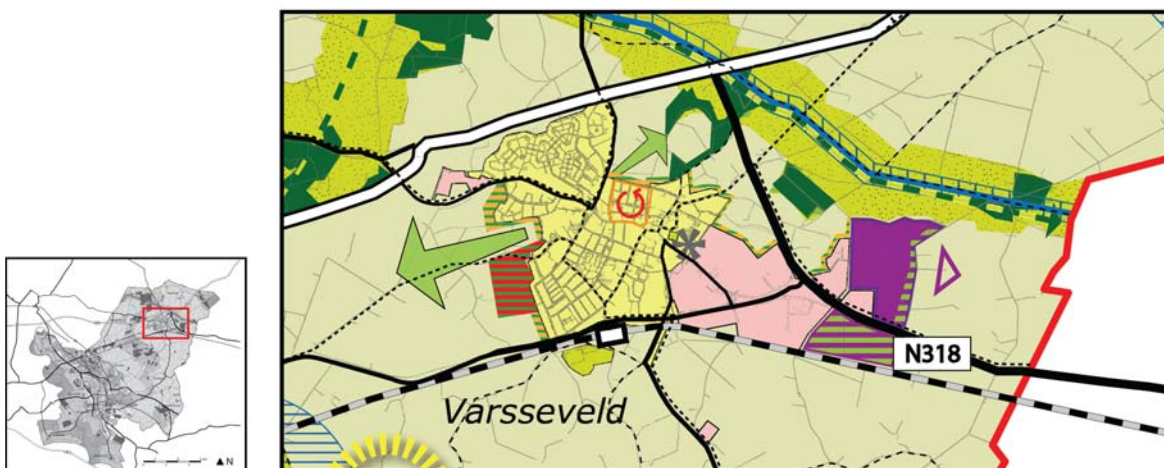
VISIE OP VARSEVELD

De bestaande waarden van Varsseveld worden behouden en versterkt. Groene ruimten in de kern worden zoveel mogelijk behouden. Doorzichten naar het buitengebied worden eveneens behouden en versterkt. De verkeersstructuur en het centrum vragen aandacht.

Groei van de kern is aan de westzijde mogelijk, mits woningbouw goed ingepast wordt in het landschap en een woonlandschap ontstaat. Dit zal echter pas aan de orde zijn indien inbreidingslocaties geen mogelijkheden meer bieden om te bouwen voor de behoefte.

Uitbreiding van het bedrijventerrein is mogelijk aan de oostzijde, mits ook hier rekening gehouden wordt met de inpassing in het landschap.

Categorie	Ontwikkeling
Wonen	Behouden en versterken van bestaande woonomgeving
	Verbetering van de wijk Essenkamp
Economie	Ontwikkelen bedrijventerrein Hofskamp-Oost, mits goed ingepast in landschap
	Stimuleren en ondersteunen van bedrijfsontwikkeling bij gevestigde ondernemingen.
Voorzieningen	Uitvoering centrumplan Varsseveld
	Waar mogelijk compacter vormgeven centrum
	(Binnen)sportclustering bij sportcomplex Van Pallandt
Infrastructuur	Aandacht voor inrichting omgeving station Varsseveld
	Verbeteren verkeerstructuur
	Wegen waar mogelijk inrichten conform Duurzaam Veilig
Overige	Blijvend aandacht voor inpassing bedrijven in centrum
	Indien bedrijven uit centrum verdwijnen kwalitatief herontwikkelen passend bij de maat en schaal van Varsseveld

In 2025 is Varsseveld verder uitgegroeid tot dé dynamische plattelandskern van de gemeente Oude IJsselstreek. Inwoners van omliggende dorpen vinden hun weg naar Varsseveld voor de dagelijkse boodschappen, maar ook voor de overige voorzieningen en sportfaciliteiten. Varsseveld staat op de kaart als sportkern, zowel voor de paardensport, atletiek, zwemsport als voor veldsporten en motorcross. Op industrieel gebied heeft Varsseveld zich ook verder ontwikkeld.

6.6

KLEINE KERNEN EN BUURTSCHAPPEN

6.6.1

HUIDIGE SITUATIE KLEINE KERNEN EN BUURTSCHAPPEN

Naast de grotere kernen bevat de gemeente Oude IJsselstreek ook een groot aantal kleinere kernen. Dit zijn Bontebrug, Breedenbroek, Etten, Heelweg, Megchelen, Netterden, Sinderen, Varsselder-Veldhunten en Westendorp. Hieronder wordt per kleine kern een beschrijving gegeven.

Bontebrug

Bontebrug ligt tussen Ulft en Silvolde en heeft circa 175 inwoners. Bewoners van Bontebrug zijn wat betreft voorzieningen vooral gericht op Ulft. Als basisvoorziening beschikt Bontebrug over een basisschool.

Breedenbroek

Breedenbroek ligt als een lint langs de doorgaande route Gendringen-Dinxperlo en heeft circa 960 inwoners. Het tegenwoordige dorp Breedenbroek is ontstaan uit het buurtschap Klein Breedenbroek en de lintbebouwing langs de weg naar Sinderen. Halverwege de 19^e eeuw is men begonnen met bouwen. De Terborgseweg deelt het dorp in tweeën. De gemeente streeft naar het behoud van karakteristieke dorpse elementen in de bebouwingsstructuur.

De woningvoorraad bestaat hoofdzakelijk uit koopwoningen: (half)vrijstaande huizen met royale tuinen. Het dorp heeft daardoor een open en groen karakter. De grootste dorpsuitbreidingen vonden plaats in de tweede helft van de 20e eeuw, door de aanleg van de Bakkerskampstraat / Krommenhorst in de jaren '70/'80 en meer recentelijk Het Rabelink.

Breedenbroek beschikt over een klein aantal voorzieningen in het centrum van het lint, waaronder een school en een café-restaurant. In het lint langs de Terborgseweg bevinden zich naast enkele waardevolle, historische panden, ook meerdere bedrijven. De agrarische bedrijvigheid is gedurende de afgelopen decennia nagenoeg volledig uit het dorp verdwenen. Het dorp kent ook enkele minicampings en kerkpaden.

Etten

Etten is gelegen ten westen van Terborg en is van oorsprong een agrarisch kerkdorp. In Etten wonen circa 1.890 mensen. Etten is in de 11^e eeuw ontstaan als agrarische nederzetting in het open, vlakke land. Het dorp ontwikkelde zich langs de Dorpsstraat en de Molenstraat. De Kampstraat, Oudekerkstraat en Oldenhove vormen het historisch centrum van Etten. De uitwaaijende verkavelingsstructuur van de erven rond de kerk is nog zichtbaar aanwezig. In de tweede helft van de 20^e eeuw, maar ook in de afgelopen jaren, is Etten uitgebreid met enkele projectmatige uitbreidingen ten behoeve van woningbouw.

De ruimtelijke structuur wordt gekenmerkt door kleinschalige (groene) open ruimtes tussen overwegend historische kleinschalige bebouwing. Het dorpsbeeld wordt gedomineerd door grotere historische panden, zoals beide kerken, het voormalige Boerenbondgebouw (d'Olde Bont), het voormalig St. Lidwinaklooster aan de Dorpsstraat en de molen aan de Oldenhove. De kern bevat een beperkt aantal voorzieningen passend bij de lokale behoefte en is een mix van oude en nieuwe bebouwing. Met name de nieuwbouw is naar binnen gekeerd en doet weinig met de omgeving.

Heelweg

Heelweg heeft circa 1.030 inwoners en ligt ten noorden van Varsseveld. Heelweg is opgedeeld in een oostelijk en een westelijk deel. Ten aanzien van de historie kan worden vermeld, dat Heelweg al in een oorkonde uit het jaar 828 wordt genoemd. In vergelijking met de overige kleine kernen in de gemeente is in Heelweg minder duidelijk kernvorming opgetreden. Heelweg Oost kenmerkt zich door woningen verspreid in het landschap. Heelweg West ligt als lint van bebouwing langs de weg. Het dorp wordt gekenmerkt door een duidelijke landschappelijke opbouw met een zeer eigen karakter. Er staan veel bomen in en om het dorp. De bebouwing bestaat uit verschillende typen vrijstaande woningen met grote tuinen.

Heelweg kent een basisschool, en enkele bedrijven. De kern is vooral bekend om uitgaanscentrum De Radstake. Verder bevat Heelweg geen voorzieningen. In Heelweg worden enkele belangrijke evenementen georganiseerd, zoals de oktoberfeesten, motorcross en het Hippisch Festijn.

Megchelen

Megchelen is de meest zuidelijke kern van de gemeente Oude IJsselstreek. Hier wonen circa 1.070 inwoners. De kern is aan drie kanten omsloten door de Duitse grens. Op basis van archeologische vondsten is het aannemelijk dat Megchelen reeds twee aaneengesloten millennia wordt bewoond. Het dorp werd bij de bevrijding in 1945 bijna geheel verwoest. Het is na WO II grotendeels herbouwd. Het huidige Megchelen bestaat uit historisch aan elkaar gegroeide gebogen bebouwingslinten, met daartussen diverse korte verbindingstraten. De linten verbinden het dorp met het buitengebied. De bebouwing is zeer divers van karakter: statige panden, boerderijen (m.n. langs de Hollandseweg) en woonhuizen uit verschillende bouwperiodes wisselen elkaar af. Aansluitend bij de historische linten hebben drie naoorlogse uitbreidingen plaatsgevonden.

Het agrarisch karakter is ook na de wederopbouw behouden gebleven. De voorzieningen zijn van oudsher geconcentreerd langs het historisch lint. De agrarische bedrijvigheid is gedurende de afgelopen decennia nagenoeg volledig uit het dorp verdwenen. De bedrijvigheid is geconcentreerd aan de noordzijde van het dorp. In Megchelen zijn twee horecabedrijven gevestigd, die in het centrum van het dorp zijn gelegen. Er staan twee kerken in het dorp. De Nederlands-Hervormde kerk heeft bijzondere monumentale waarden. In Megchelen is één basisschool (St. Martinusschool). Het dorp kent daarnaast een voetbalveldencomplex en een gymzaal. Megchelen is bekend om de tuinbouw in het dorp in combinatie met landschapsarchitectuur. De kwaliteit en afzetmarkt is groot en heeft zelfs internationale bekendheid.

De kern Megchelen ligt redelijk afgelegen ten opzichte van de rest van de gemeente. Voor het autoverkeer is het dorp uitsluitend bereikbaar via de Zwanenburgseweg/Julianaweg en via de Nieuweweg. De gehele kern is ingericht als verblijfsgebied, overeenkomstig de principes van Duurzaam Veilig. In Megchelen rijdt de buurtbus. Verder is er geen openbaar vervoer in het dorp.

Netterden

Netterden ligt in het zuidwesten van de gemeente en heeft circa 460 inwoners. Het dorp is een van de oudere kernen in de gemeente en is van oorsprong een agrarisch kerkdorp, ontstaan in het open, vlakke kommenlandschap van de Oude IJssel en de Rijn. Sinds de 11^e eeuw is het dorp bewoond. Oorspronkelijk bestond het dorp uit meerdere linten, waarin

verdichting heeft plaatsgevonden. Deze linten zijn later door nieuwe straten met elkaar verbonden. Ondanks de lintstructuur heeft het dorp met het historisch centrum en de woongebieden een redelijk compacte vorm. Het karakter van de linten wordt gekenmerkt door kleinschaligheid, openheid en diversiteit.

Het dorp is geformeerd rond de parochiekerk, die het dorpsbeeld in sterke mate domineert. De kern beschikt over een authentieke kern. Oude boerderijen en nieuwe woningen wisselen elkaar af. Netterden beschikt over enkele voorzieningen, waaronder een school en een café-restaurant. Deze voorzieningen zijn hoofdzakelijk geconcentreerd aan de doorgaande route Netterdensestraat/ Emmerikseweg en liggen in de nabijheid van het historisch centrum.

Sinderen

Sinderen ligt als klein dorp in het landschap tussen Varsseveld en Breedenbroek en heeft circa 960 inwoners. De ouderdom van dit dorp is moeilijk te achterhalen; wel wordt al melding gemaakt van het landgoed en de kapel Sinderen in de 12^e en 13^e eeuw. Het dorp ontwikkelde zich aanvankelijk in de vorm van lintbebouwing rond de aansluiting van de Kapelweg op de Sinderenseweg. De bebouwing bestaat voornamelijk uit boerderijen en grote woonhuizen met een dorps karakter, met daartussen nieuwbouwwoningen van meer recentere datum.

De kern is omgeven door de natuurgebieden Wissink en Idink-Nibbelinkbos. Sinderen is een karakteristiek dorp met enkele voorzieningen, waaronder een school en diverse campings en kampeerboerderijen. Het verenigingsleven floreert hier.

Varsselder-Veldhunten

Varsselder-Veldhunten is gelegen ten westen van Ulft en heeft circa 775 inwoners. Het deel Veldhunten heeft de omvang van een klein buurtschap. Varsselder bestaat sinds de 15^e eeuw als buurtschap. Pas in de 20^e eeuw werd Varsselder een dorp. De open ruimtes in het historisch lint zijn geleidelijk bebouwd met overwegend vrijstaande, deels naoorlogse woningen.

Varsselder heeft hoofdzakelijk een woonfunctie en wordt getypeerd als een rustige groene leefomgeving. Het dorp heeft geen herkenbaar dorpshart. Varsselder beschikt over een school en er is sprake van een hecht verenigingsleven. In Veldhunten is een horecagelegenheid met zaal gelegen.

Westendorp

Westendorp ligt als lintdorp ongeveer 4 kilometer ten westen van Varsseveld en heeft circa 1.100 inwoners. De ouderdom van dit dorp is niet te achterhalen. Het dorp vormde zich door verdichting van de bebouwing rond de school aan de Doetinchemseweg. Illustratief in dat verband is de van oorsprong lintvormige structuur van de bebouwing. De naam Westendorp verwijst naar een verbinding met het oostelijk gelegen Varsseveld.

De kern ligt in de mooie omgeving van de natuurgebieden Tandem en Noorderbroek. Westendorp beschikt over twee basisscholen, enkele bedrijven en enkele andere voorzieningen, waaronder een pannenkoekenhuis.

6.6.2

VISIE OP KLEINE KERNEN EN BUURTSCHAPPEN

De kleine kernen ontwikkelen zich naar eigen behoefte passend bij de aard, maat en schaal van de betreffende kern. Rustig en ruim wonen staat hier voorop. Sterke inbreiding of grootschalige uitbreiding is hier niet aan de orde. Voor de buurtschappen, zoals Voorst, De Heuven, Milt, Rafelder, Veldhunten, Wals, Warm, Wieken, en Ziek in de gemeente geldt hetzelfde beleid als voor de kleine kernen. Ook de buurtschappen kunnen zich desgewenst ontwikkelen, maar passend bij de aard, maat en schaal van het betreffende buurtschap. Grote ontwikkelingen zijn niet gewenst.

De gemeente streeft bij alle kleine kernen naar het behoud van de karakteristieke dorps elementen in de bebouwingsstructuur. Ook geldt dat de wegen waar mogelijk worden ingericht conform Duurzaam Veilig.

In kleine kernen is de detailhandel nagenoeg verdwenen. De oude winkelpanden worden tegenwoordig vooral als woning gebruikt. Deze karakteristieke panden in deze oude dorpslinten behouden ook in de toekomst de mogelijkheid voor een detailhandelsfunctie (naast wonen).

Twee kernen kennen voor wat betreft het aspect verkeer een speciale opgave:

Etten

In Etten dient er aandacht te zijn voor het doorgaand (vracht)verkeer door de kern.

Netterden

Voor Netterden zijn er plannen om een nieuwe aansluiting op de A3 te realiseren. De bereikbaarheid van de gemeente in zuidelijke richting verbetert daarmee, maar tegelijkertijd bestaat er het gevaar van meer doorgaand verkeer door Netterden. Een definitief besluit over een eventuele aansluiting moet nog genomen worden.

HOOFDSTUK

7

Relatie structuurvisie en grondexploitatie

Een structuurvisie beschrijft de hoofdlijnen voor het voorgenomen beleid. Dit betekent dat de visie inzicht geeft in de locaties die in ontwikkeling zijn of waar binnen afzienbare tijd de ontwikkeling wordt verwacht. Eventuele andere potentiële ontwikkellocaties worden ook in beeld gebracht.

De Wet ruimtelijke ordening schrijft voor dat het verhalen van kosten alleen dan mogelijk is, als voor de betreffend gebieden in de structuurvisie aanwijzingen zijn opgenomen over de verantwoording van de gemaakte kosten.

7.1

KOSTENVERHAAL

Voor het verhaal van de kosten valt onderscheid te maken in 3 categorieën:

1. Bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkelingen.
2. Bovenplanse kosten
3. Bovenwijkse kosten c.q. de kosten van bovenwijkse voorzieningen.

De Wro stelt aan kostenverhaal een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden zijn voor verschillende categorieën verschillend. Voor het verhaal van kosten via gronduitgifte gelden de voorwaarden niet.

Op dit moment geldt voor een belangrijk deel van de ontwikkelingen in de gemeente Oude IJsselstreek dat sprake is van gemeentelijke gronduitgifte.

Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat de gemeente de grond uitgeeft aan een ontwikkelende partij, van wie de gemeente eerder de grond heeft gekocht of te wel met wie de gemeente een zogenaamde bouwclaim is overeengekomen. Ook voor de bouwclaims gelden de voorwaarden niet.

Wanneer de gemeente Oude IJsselstreek zelf gronden uitgeeft, verdisconteert de gemeente, voor zover mogelijk, bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen, bovenplanse kosten en/of kosten van bovenwijkse voorzieningen in de gronduitgifteprijs.

Naast de ontwikkelingen waarvoor de gemeente zelf gronden uitgeeft zijn er ontwikkelingen waarvoor de gemeente, met de ontwikkelende partij, reeds overeenkomsten heeft gesloten. In deze overeenkomsten zijn afspraken gemaakt over het verhaal van kosten.

Dit betekent dat de belangrijkste ontwikkelingen, kostenverhaal reeds onderdeel is van overeenkomsten. Voor de andere eventuele ontwikkelingen gaat de gemeente Oude IJsselstreek uit van maximaal kostenverhaal, waarbij de gemeente streeft naar het maken van afspraken over het verhaal van kosten en eventuele bijdrage via overeenkomsten die voorafgaand aan de vaststelling van een bestemmingsplan of projectbesluit worden gesloten.

Bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen

De Wro (artikel 6.24 Wro) biedt de mogelijkheid voorafgaande aan onder meer de vaststelling van een bestemmingsplan of projectbesluit met ontwikkelaars afspraken te maken over *bijdragen in ruimtelijke ontwikkelingen*. Voorwaarde voor het maken van dergelijke afspraken is dat een basis hiervoor in de structuurvisie is gelegd. Met andere woorden: in een structuurvisie moeten de ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor de gemeente aan ontwikkelaars een bijdrage vraagt vermeld zijn. De structuurvisie zal de ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor de gemeente een bijdrage wenst van ontwikkelaars moeten beschrijven.

Voorbeelden van bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen zijn bijdrage aan maatschappelijk belangrijke functies, zoals natuur, recreatie, waterberging en infrastructuur, in een ander gebied. Een dergelijk gebied kan in de directe omgeving liggen, maar dat hoeft niet.

Op dit moment zijn geen andere ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde waarvoor de gemeente Oude IJsselstreek een bijdrage wenst. Mocht blijken dat er in de toekomst bijdragen wenselijk zijn dan zal de gemeente Oude IJsselstreek voor zover nodig de structuurvisie 'herzien'.

Bovenplanse kosten

De Wro (artikel 6.13 lid 7 Wro) biedt verder de mogelijkheid zogenaamde *bovenplanse kosten* in de vorm van een fondsbijdrage mee te nemen in exploitatieplannen. Voorwaarde is wel dat voor de locaties of gedeeltes daarvan, waarvoor de bovenplanse kosten in de exploitatieopzetten van de exploitatieplannen worden opgenomen, een structuurvisie is vastgesteld. Die structuurvisie moet aanwijzingen geven over de bestedingen die ten laste van het fonds komen.

Op dit moment zijn er geen ontwikkelingen aan de orde waarvoor de gemeente Oude IJsselstreek de mogelijkheid van het verhaal van bovenplanse kosten wenst te benutten. Reden hiervoor is mede dat een belangrijk deel van de gronden waarop nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien eigendom is van de gemeente Oude IJsselstreek dan wel de gemeente in zogenaamde anterieure overeenkomsten afspraken heeft gemaakt met ontwikkelaars.

Mocht in de toekomst blijken dat het in verband met het opnemen van een fonds bijdrage in exploitatieplannen het wenselijk is dat in een structuurvisie alsnog aandacht wordt besteed aan bovenplanse kosten dan zal de gemeente Oude IJsselstreek deze structuurvisie 'herzien'.

Bovenwijkse kosten

De kosten voor bovenwijkse voorzieningen (hierna: bovenwijkse kosten) zijn kosten die betrekking hebben op voorzieningen, die worden aangelegd voor meer dan één gebied c.q. wijk.

De structuurvisie kan een eerste inzicht geven in de bovenwijkse voorzieningen. De Wro verplicht niet alle bovenwijkse voorzieningen in de structuurvisie te benoemen. Maar de structuurvisie zal, omdat deze de hoofdlijnen van het voorgenomen beleid beschrijft, wel een beeld geven van de belangrijkste bovenwijkse voorzieningen.

Er zijn echter meer bovenwijkse voorzieningen. Voor alle bovenwijkse voorzieningen geldt dat de gemeente Oude IJsselstreek de kosten hiervan wenst te verhalen op de particuliere eigenaren. Uitgangspunt hierbij is dat gestreefd wordt naar maximaal kostenverhaal.

Voor zover de gemeente Oude IJsselstreek zelf gronden uitgeeft zullen de kosten van bovenwijkse voorzieningen worden verdisconteerd in de gronduitgifteprijs. Voor zover echter geen grond wordt uitgegeven zal via anterieure overeenkomsten getracht worden de kosten, waaronder begrepen de kosten van bovenwijkse voorzieningen, maximaal te verhalen.

Indien het niet mogelijk is om voorafgaand aan de vaststelling van een bestemmingsplan of projectbesluit een overeenkomst te sluiten (een zogenaamde anterieure overeenkomst) bestaat de mogelijkheid om achteraf de kosten te verhalen via een zogenaamde posterieure overeenkomst, of via een financiële bijdrage aan de bouwvergunning. Voor wat betreft het verhaal van de bovenwijkse kosten gelden drie vereisten, te weten profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Voor zowel de posterieure overeenkomst als de financiële voorwaarde aan de bouwvergunning geldt dat een exploitatieplan de basis is. De in een exploitatieplan voor bovenwijkse kosten op te nemen bedragen zullen moeten worden onderbouwd. Dat kan in een structuurvisie, maar dat mag ook in de toelichting van het bestemmingsplan, in een exploitatieplan of in een nota bovenwijkse voorzieningen/kosten. De hoogte van de bedragen is aan ontwikkeling onderhevig. Dit betekent dat de hoogte van de bedragen met een zekere regelmaat moeten worden herzien.

Zoals hiervoor vermeld geldt voor een belangrijk deel van de te ontwikkelen locaties dat de gemeente Oude IJsselstreek zelf gronden uitgeeft; de kosten van bovenwijkse voorzieningen zijn verdisconteerd in de gronduitgifteprijs.

Voor andere ontwikkelingen geldt dat de gemeente Oude IJsselstreek reeds afspraken heeft vastgelegd in overeenkomsten.

Voor zover zich nog ontwikkelingen voordoen wenst de gemeente Oude IJsselstreek via gronduitgifte en/of anterieure overeenkomsten de kosten van bovenwijkse voorzieningen maximaal te verhalen. Mocht dat niet lukken dan zal het kostenverhaal plaats vinden via posterieure overeenkomsten en/of financiële voorwaarden aan bouwvergunningen. In die gevallen zullen exploitatieplannen moeten worden vastgesteld. In de exploitatieplannen en/of de 'bijbehorende' bestemmingsplannen zullen de kosten worden toegelicht; voor zover nodig of wenselijk voor een optimaal kostenverhaal zal een zogenaamde nota bovenwijkse voorzieningen/kosten worden opgesteld.

7.2

VOORKEURSRECHTEN

Op een aantal gebieden is op dit moment het voorkeursrecht gemeenten gevestigd op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten WVG.

Veldstraat te Ulft

De gemeenteraad heeft op 26 juni 2008 een voorkeursrecht gevestigd op gronden in Ulft om de mogelijkheden voor een goed verkeerscirculatieplan en de realisering van een uitbreidingsplan voor woningbouw voor de 2^e fase Biezenakker te vergroten. De wens deze mogelijkheden te vergroten geldt –zoals uit het voorgaande blijkt- ook thans nog aangezien ook nu voor deze gronden gedacht wordt aan niet-agrarische bestemmingen van verkeersdoeleinden en woondoeleinden in een afwijkende intensiteit en uiterlijke verschijningsvorm. Met de vaststelling van een structuurvisie binnen de op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten en het bijbehorende overgangsrecht geldende termijn van bestendiging blijft het voorkeursrecht gelden voor de gronden in Ulft voor een maximale termijn van drie jaren, tenzij voor het verstrijken van die termijn een bestemmingsplan of projectbesluit is vastgesteld.

Biezenakker te Ulft

De gemeenteraad heeft op 26 juni 2008 een voorkeursrecht gevestigd op gronden in Biezenakker (Ulft-Noord) in verband met de wens de gronden in de toekomst aan te wenden voor de niet-agrarische bestemmingen woondoeleinden, openbare – en bijzondere voorzieningen en daarmee samenhangende bestemmingen, alle eventueel nader uit te werken. De wens de gronden hiervoor aan te wenden geldt –zoals uit het voorgaande blijkt- ook thans nog. Met de vaststelling van een structuurvisie binnen de op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten en het overgangsrecht geldende termijn van bestendiging blijft het voorkeursrecht gelden voor de gronden in Ulft voor een maximale termijn van drie jaren, tenzij voor het verstrijken van die termijn een bestemmingsplan of projectbesluit is vastgesteld.

Centrumplan en Lenteleven te Gendringen

Voor de ontwikkelingen Centrumplan en Lenteleven (Gendringen) wordt niet voorgestaan dat door middel van vaststelling van deze structuurvisie de in die gebieden gevestigde voorkeursrechten door middel van aanwijzing van gronden bestendig worden. Burgemeester & wethouders zullen een afzonderlijk besluit nemen om deze aanwijzingen te beëindigen, waarna de betreffende eigenaren en beperkt gerechtigden op de hoogte zullen worden gesteld en verder uitvoering zal worden gegeven aan de wettelijke bepalingen daaromtrent.

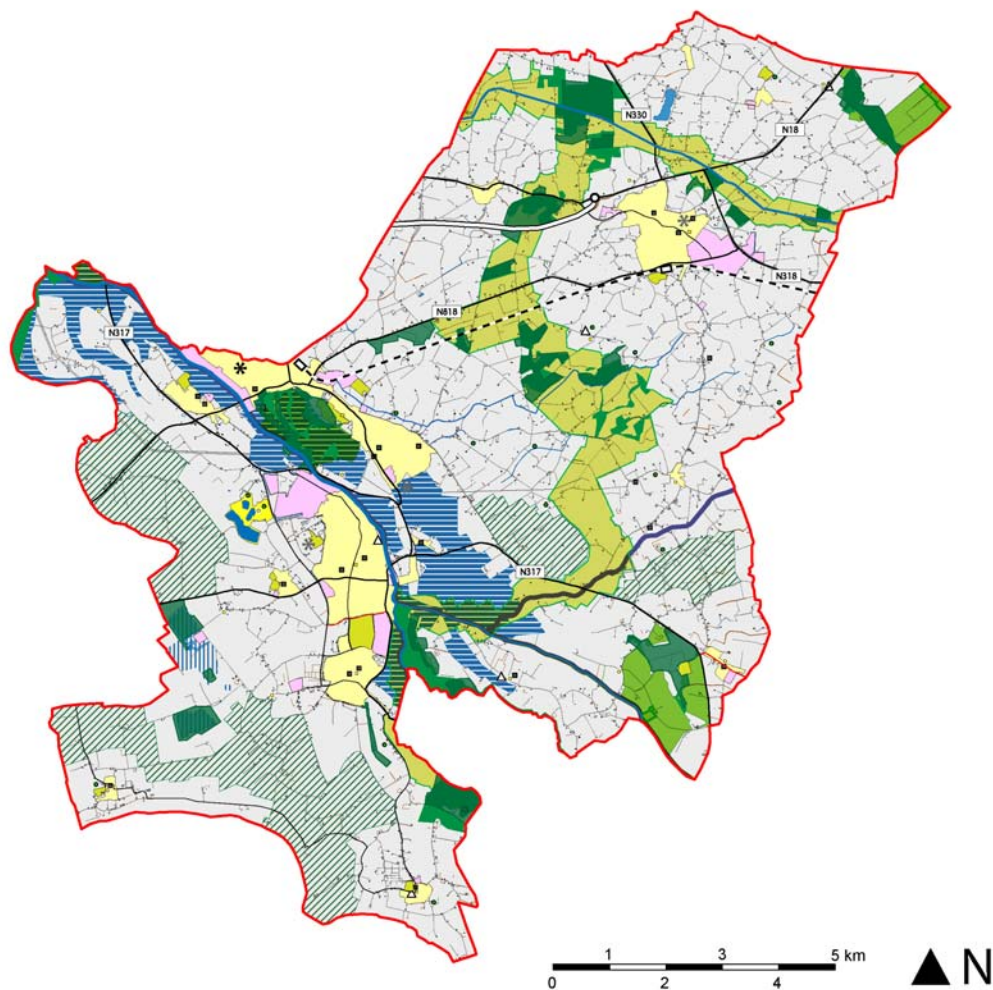
Literatuurlijst

- Streekplan Gelderland 2005
Provincie Gelderland, 2005
- www.oude-IJsselstreek.nl
- Coalitieakkoord gemeente Oude IJsselstreek 2010-2014
Gemeente Oude IJsselstreek, 2010
- Op weg naar 2020 (OWN 2020)
Gemeente Oude IJsselstreek, 2005
- Gebiedsanalyse leefstijlen Motivaction
- Onderzoek GGD
- Beleidsplan WMO
- Nota lokaal gezondheidsbeleid
- Rapport Volwassenen Oude IJsselstreek
- Woonvisie Oude IJsselstreek 2008-2015
- Kwalitatief Woon Programma 3 2010-2019
- Concept regionale woonvisie 2010-2019
- Waterplan Oude IJsselstreek
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan
- TROP-notitie regio Achterhoek
- Landschapsonwikkelingsplan
- Landschapsonwikkelingsplan Azewijn
- Met vuur voor cultuur
- Masterplan Centrum Ulft
- Masterplan Centrum Varsseveld
- Masterplan Centrum Terborg
- Statline CBS gegevens
- demografie Achterhoek 2010-2040

BIJLAGE

1

Inventarisatiekaart gemeente Oude IJsselstreek

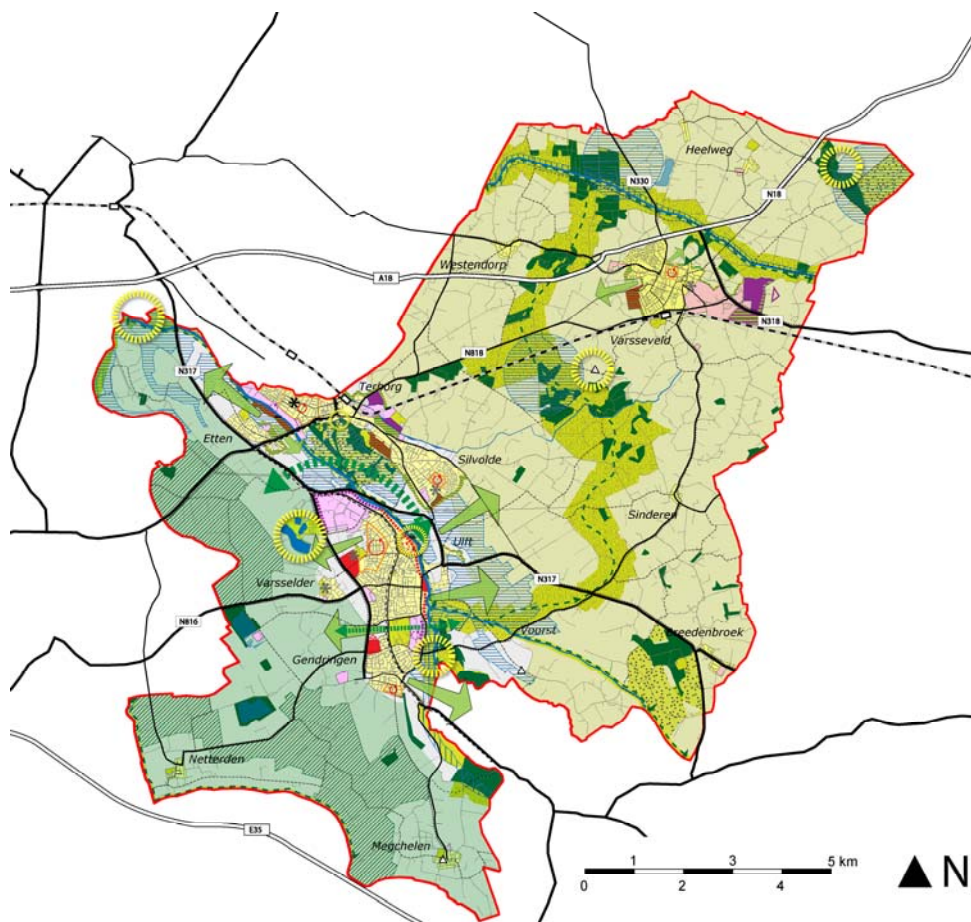

Bos		MFA in uitvoering	
Recreatiegebied		Oppervlaktewater	
Sportvoorzieningen		Waterberging verbrede waterlopen	
Camping		Waterberging globaal bepaald	
Toeristische horecagelegenheid		Zoekgebied waterberging	
TOP (toeristisch overstappunt)		LOG(landbouwontwikkelingsgebied)	
Bezienswaardigheid		EHS verbindingszone	
Bebouwd gebied		EHS natuur	
Bedrijventerrein		EHS verweving	
MFA gepland			

BIJLAGE

2

Kaart ontwerp structuurvisie gemeente Oude IJsselstreek 2025

LANDSCHAP, en ECOLOGIE

Besloten kleinschalig landschap

Stroom landschap

Open rationeel landschap

Ecologische hoofdstructuur

Natuur

Verbindingszone

Natte verbindingszone

Realiseren verbindingszone

Verweving

Bos

Landbouwonontwikkelingsgebieden

Groene verbindingen

Groene doorzichten

WATER

Waterberging verbrede waterlopen

Waterberging

Oppervlakte water

INFRASTRUCTUUR

Wegen

Stroomweg

Gebiedsontsluitingsweg (80 km)

Erftoegangsweg (60 km)

Gebiedsontsluitingsweg (50 km)

Railverbinding

Station

HOV-verbinding (indicatief)

Waterweg

Fietsroutes

Utilitaire

Recreatief

Top (toeristisch opstappunt)

Jachthaven en/of passantenhaven

STEDELIJK GEBIED

Topografie

Bestaand

Stedelijk gebied

Bedrijventerrein

Uitbreiding

Woningbouw

Woonlandschap

Wonen lange termijn

Bedrijventerrein

Werklandschap

Bedrijventerrein lange termijn

Verbetering (wijk)

Transformatie

Beeldbepalende bebouwde rand

Versterken verweving bebouwing-landschap

Voorzieningen

MFA (multifunctionele accommodatie)

bestaand

nieuw

Sportcomplex

Hotspot recreatie

Topografie

Bestaand

Stedelijk gebied

Bedrijventerrein

Uitbreiding

Woningbouw

Woonlandschap

Wonen lange termijn

Bedrijventerrein

Werklandschap

Bedrijventerrein lange termijn

Verbetering (wijk)

Transformatie

Beeldbepalende bebouwde rand

Versterken verweving bebouwing-landschap

Voorzieningen

MFA (multifunctionele accommodatie)

bestaand

nieuw

Sportcomplex

Hotspot recreatie

ARCADIS Nederland BV
E info@arcadis.nl
I www.arcadis.nl